

2024-01-26

Handläggare
Charlotte Sundvall
Telefon 08-50818070**Till**
Farsta stadsdelsnämnd
2024-02-08

Verksamhetsberättelse VB 2023 för Farsta stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Farsta stadsdelsnämnd godkänner verksamhetsberättelse med bokslut för 2023 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Nämnden begär att ackumulerat netto 25,4 miljoner kronor avseende resultatenheter överförs till 2024.

Sammanfattning

Verksamhetsberättelsen följer upp de mål och indikatorer som kommunfullmäktige har fastställt i stadens budget 2023. I verksamhetsberättelsen redovisas resultat och analyser av nämndens arbete under 2023. Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att kommunfullmäktiges tre inriktningsmål kommer att uppfyllas helt under året. Årsprognosen visar på ett underskott om 0,3 miljoner kronor för verksamhetsåret efter resultatöverföring från fond.

Bakgrund

Verksamhetsberättelsen är en del av den löpande uppföljningen av Farsta stadsdelsnämnds arbete i förhållande till Stockholms stads budget. I aktuell rapport lämnar

Farsta stadsdelsförvaltning
Förvaltningschefens stabsenhetStorforsplan 36
Box 113 123 22
Farsta Växel 08-50818000
farsta@stockholm.se
start.stockholm/farsta

nämnden en fullständig årsrapport. Stadsdelsnämnden ska redogöra för uppnådda resultat och analysera eventuella avvikelser för verksamhet och ekonomi jämfört med verksamhetsplan, förväntade resultat samt kommunfullmäktiges mål och budget.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av staben tillsammans med förvaltningsledningen, chefer och nyckelpersoner på respektive avdelning.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Första stadsdelsförvaltning

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	6
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	10
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	10
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid.....	11
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	14
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	20
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet	28
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv.....	35
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	41
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	41
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	44
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	46
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer.....	48
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	50
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	51
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	55
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	58
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	61

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	65
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	70
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	78
Uppföljning av ekonomi	85
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	85
Resultatenheter	100
Investeringar	101
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	102
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	102
Ombudgeteringar	102
Medel för lokaländamål.....	102
Analys av balansräkning.....	102
Övrigt.....	106
Särskilda redovisningar.....	106
Bedömning av nämndens interna kontroll	106
Systematiskt kvalitetsarbete.....	107
Systematiskt arbetsmiljöarbete	111
Checklista för årlig uppföljning.....	111

Bilagor

Bilaga 1: Blankettsett Sdn18 VB 2023

Bilaga 2: Balansräkning 2023

Bilaga 3: Resultaträkning 2023

Bilaga 4: Redovisning av Medborgarförslag 2023

Bilaga 5: Kvalitetsberättelsen Farsta stadsdelsnämnd 2023

Bilaga 6: Patientsäkerhetsberättelse Farsta stadsdelsförvaltning 2023

Bilaga 7: GDPR årsrapport 2023

Bilaga 8: Slutrapport klimatinvestering

Bilaga 9: Underlag till förskolerapport 2023

Bilaga 10: Uppföljning öppen fritidsverksamhet 2023

Bilaga 11: Uppföljning av intern kontroll 2023

Bilaga 12: Basnyckeltal

Sammanfattande analys

Bedömning är att nämnden genom sitt arbete bidrar till att Kommunfullmäktiges inriktningsmål, verksamhetsområdesmål och visioner uppnås för 2023. Samtliga inriktningsmål och 13 av 16 verksamhetsområdesmål uppfylls helt. Under KFs inriktningsmål respektive verksamhetsområdesmål redovisas grunder för bedömning av måluppfyllelsen samt en beskrivning av hur nämnden arbetat för att uppnå underliggande nämndmål och dess förväntade resultat. För indikatorer vars årsmål inte uppfylls helt samt aktiviteter som inte följer tidsplan lämnas en kommentar.

Det ekonomiska utfallet visar på ett underskott om minus 0,3 miljoner kronor för verksamhetsåret efter resultatöverföring. Övergripande ekonomisk påverkansfaktor under året är utvecklingen av inflationen. Inflationen har ökat löpande under året vilket har gett ett ökat kostnadstryck på alla verksamheter. De ökade kostnaderna har under året gett mindre marginaler att hantera rent verksamhetsknutna kostnadsökningar inom kärnverksamheter som exempelvis fler kostnadsdrivande placeringar inom myndighetsutövning avseende barn och unga.

Nämndens arbete under året

Nedan beskrivs nämndens arbete under 2023.

Nämndens arbete utifrån direktiven till samtliga nämnder och bolag

Långsiktigt hållbar ekonomi i en turbulent omvärld

Årsprognosen visar på ett underskott om minus 0,3 miljoner kronor för verksamhetsåret efter resultatöverföring från fond. Åtgärder har under året vidtagits för en budget i balans. En övergripande ekonomisk påverkansfaktor under året har varit inflationen som ökat löpande under året vilket har gett ett ökat kostnadstryck på alla verksamheter. Se även mål 3.1.

Klimatpolitiken – hela stadens ansvar

Under året har en uppdaterad klimathandlingsplan tagits fram och en bilpool har införts inom förvaltningen samtidigt som ett projekt för nya beläggningar på gång- och cykelbanor har genomförs. Därtill har åtgärder för att hålla nere elförbrukningen, minska matsvinnet och öka andelen ekologiska livsmedel vidtagits. Se även mål 2.1, 2.2, 2.3, 2.4.

Innovation, digitalisering och upphandling

Under perioden har nämnden förstärkt sitt arbete med upphandlingar, avtal och välfärdsbrott. En upphandlings- och inköpssamordnare och resurs med uppdrag för att inventera välfärdsbrott inom nämndens ansvarsområde har tillsatts. Utbildningar inom informationssäkerhet, digitalisering och dataskydd har genomförts under året. En lokal riktlinje för informationssäkerhet har implementerats och flera informationsklassningar av verksamhetssystem har genomförts. Implementering av digitala verktyg har fortsatt och arbetet med innovation har intensifierats med en ny strategi och framtagande av en innovationscheck. Se även mål 3.1, 3.5 och 3.6.

Stadens som arbetsgivare

Årets medarbetarenkät visar att nämnden inte når målet för AMI men chefer tillsammans med medarbetare har tagit fram handlingsplaner i syfte att förbättra resultatet framöver. Under året

har det varit ett ökat fokus på friskfaktorer. Även målet om antalet tillsvidareanställda på heltid uppfylls. Se även mål 3.4

Samverkan för en trygg och säker stad

Behovet av trygghetsskapande insatser har varit stort och haft hög prioritet under året till följd av ett antal skjutningar inom stadsdelsnämndsområdet. Nämnden har ett omfattande förebyggande trygghetsarbete i form av trygghetsvårdar, trygghetsforum, arbetet med Trefas, lokal samverkan med polis och lokala föreningslivet. Under året har den lokala lägesbild och samverkansöverenskommelse med polisen uppdaterats. Se även mål 3.5 och 3.6.

Samverkan för trygga barn och ungdomar med rättvisa livsvillkor

Arbetet med att säkerställa trygga barn och ungdomar med rättvisa livsvillkor pågår på flera håll inom nämndens verksamheter. Under perioden har nämnden arrangerat olika lovaktiviteter med fler besökare än tidigare samtidigt som arbetet med att inrätta en lokal fritidslots har påbörjats. Ungas delaktighet i utredningar är hög, barn som bor i hushåll med ekonomiskt bistånd minskar och barnrättsperspektivet är fortsatt prioriterat i nämndens verksamheter. Se även mål 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 3.2 och 3.3.

Ett Stockholm med hållbar tillväxt

Nämnden fortsätter sitt arbete med att implementera stadens näringslivspolicy utifrån de tre områden som är relevanta för nämnden. Flera företagsbesök har genomförts och det finns en löpande dialog med företagarföreningarna inom stadsdelsområdet. Det har också pågått ett arbete med att skapa mer attraktiva miljöer genom rondering och felanmälningar av bland annat skräp och klotter. Se även mål 3.1 och 3.2.

Stockholm som kulturellt centrum

Nämnden har under året erbjudit kultur till alla stadsdelens målgrupper. Alltifrån allsång och läscirklar med äldre och brukare inom socialpsykiatri och LSS till poesiprojekt i samarbete mellan förskolan och biblioteket. Festivalen ”Way out Farsta” har genomförts av ungdomar med stöd från fritidspersonalen på Tuben. Se även mål 1.5.

Samverkan för ökat bostadsbyggande och en hållbar stadsutveckling

Den ekonomiska osäkerheten och den höga inflationstakten har lett till att bostadsbyggandet har avstannat och skapar en osäkerhet kring utbyggnad av verksamhetslokaler. Under hösten har några förskolor flyttat in i nya lokaler. Se även mål 3.1 och 3.4.

En hållbar och demokratisk stad

Arbetet med nationella minoriteter, jämställdhet, barnrättsfrågor och Agenda 2030 har fortlöpt enligt plan. Nämnden har genomfört medborgarbudget med fokus på upprustningen av lekparken Fagerlid och innovationsnätverket har jobbat med att innovera medborgardialogen i syfte att stärka dialogen med stadsdelens ungdomar. Se även mål 3.7.

Stadsdelsnämndens sammansättning och sammanträden 2023

Under året har Farsta stadsdelsnämnd haft följande sammansättning.

Ledamöter:

Marre Mayr (V) *ordförande till den 29 maj, då hon lämnade sitt uppdrag i nämnden*
Laura Roselli (V) *ordförande från den 29 maj, fram till dess ersättare*

Olof Peterson (M) *vice ordförande, från den 1 mars 1:e vice ordförande*
Joseph Zamani (S) *från den 1 mars 2:e vice ordförande*
Anki Johansson (S)
Kjell Backman (S)
Moa Sahlin (S)
Niklas Aurgrunn (V)
Lisa Carlbom (MP)
Torbjörn Ebérus (M)
Camilla Hane (M)
Leif Söderström (SD)
Rikard Werge (L)
Christer Eriksson (C)

Ersättare:

Isabella Hagnell Westermark (S)
Daniel Harc (S) *till den 24 april, posten därefter vakant till den 19 juni*
Hans Strandberg (S) *från den 19 juni*
Frida Bengtsson (S)
Per Sohrabi (S)
Johanna Mathiasson (V)
Laura Roselli (V) *till den 29 maj, därefter ordförande*
Anders Carlsson Lind (V) *från den 29 maj*
Maria Jacobson (MP)
Klas Wissman (M)
Truls Ljungström (M)
Susanne Larsson (M)
Mattias Mårdenfjord (SD)
Camilla Bergman (L)
Olle Eriksson (C)

Nämnden har under verksamhetsåret genomfört elva sammanträden, samtliga i konferensanläggningen vid Storforsplan i Farsta centrum. Alla sammanträden utom årets allra första, som enbart utser social delegation och förordnade ledamöter, har varit öppna för allmänheten.

Före sammanträdena – Öppet forum med olika teman

Direkt före nämndens sammanträden ordnas ett Öppet forum där allmänheten kan ställa frågor och diskutera med nämnden, och där förvaltningen ibland presenterar olika verksamheter. Till Öppet forum bjuds även in de Farstabor vars medborgarförslag ska behandlas, så att de får möjlighet att berätta mer om sina förslag och även lämna synpunkter på förvaltningens förslag till svar innan nämnden tar ställning.

Teman under årets Öppet forum har bland annat varit akademisk socialtjänst (samlokalisering av socialtjänst och forskare för att utvärdera socialtjänstens insatser), satsningen på trygghetsvärdar, aktuella stadsbyggnadsprojekt, samverkan mellan socialtjänst och skola, systematiskt patientsäkerhetsarbete, arbetsmarknadsinsatser och stadens krigsorganisation.

Farstabornas intresse för Öppet forum och nämndens sammanträden

I genomsnitt har fyra personer besökt Öppet forum, inklusive de invånare som har lämnat in medborgarförslag. Hälften av nämndsammansättningarna har inte haft några åhörare alls, medan hälften har haft enstaka åhörare under en del av sammanträdet.

Medborgarförslag

Sedan 2007 kan invånare i stadsdelsområdet lämna in medborgarförslag till nämnden. Förslagen ska gälla något sakområde som nämnden ansvarar för. Under 2023 har tio medborgarförslag lämnats in, sex färre än året innan. De flesta har som vanligt gällt förbättringar och satsningar i den fysiska utemiljön. De inlämnade förslagen och nämndens svar på dem redovisas i bilaga 4.

Social delegation

Ärenden som gäller myndighetsutövning gentemot enskilda personer behandlas oftast av den sociala delegation som nämnden utser direkt efter nyår. I enlighet med nämndens instruktion för delegationen består den av fem ledamöter och fyra ersättare.

Sociala delegationen har under året genomfört sjutton ordinarie och tre extra sammanträden, vilket är samma antal som föregående år.

Pensionärsråd

Kommunfullmäktige har beslutat att stadsdelsnämnderna ska ha egna pensionärsråd som rådgivande organ i frågor som rör äldres levnadsförhållanden. Rådet utses av nämnden och består av fem ledamöter och fem ersättare som nomineras av de rikstäckande pensionärsorganisationer som har verksamhet inom stadsdelsnämndens geografiska område. Pensionärsrådet sammanträder en dryg vecka före nämndens sammanträden och lämnar synpunkter på de nämndärenden som på olika sätt berör seniorer.

Råd för funktionshinderfrågor

Kommunfullmäktige har beslutat att stadsdelsnämnderna ska ha råd för funktionshinderfrågor, som rådgivande organ i frågor som rör levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning. Från och med år 2023 är råden regionala, vilket innebär att stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck har ett gemensamt råd. Rådet sammanträder inte längre i anslutning till respektive nämnds sammanträden för att lämna synpunkter på specifika ärenden utan har en mer övergripande strategisk roll.

Rådet består av åtta ledamöter som utses av de tre nämnderna för en period om fyra år, efter förslag från Funktionshinderrådets nomineringsutskott som består av företrädare för Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet (DHR) Stockholmsavdelningen, Funktionsrätt Stockholms stad och Synskadades Riksförbund (SRF) Stockholms stad. Under året har Skarpnäcks stadsdelsförvaltning ansvarat för det administrativa stödet till rådet.

Hållbarhetsberedning, trygghetsberedning och ungdomsråd

Under hösten inrättade nämnden ett par beredningar bestående av ledamöter och ersättare i nämnden. Det övergripande uppdraget för båda beredningarna är att bistå nämnden i arbetet att göra Farsta stadsdelsnämndsområde till en ännu mer attraktiv stadsdel att bo och vistas i. Hållbarhetsberedningen kommer att ägna sig åt miljö och klimat, stadsmiljö, näringsliv,

kultur, föreningsliv, demokrati och jämlikhet. Trygghetsberedningen ska ägna sig åt brottsförebyggande arbete och trygghet.

Nämnden har också uttalat att den har för avsikt att inrätta ett ungdomsråd eller ett liknande forum för dialog med stadsdelsområdets ungdomar.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

● Uppfylls helt

Analys

Nämnden bedömer att Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls helt. Bedömningen grundas på att samtliga verksamhetsområdesmål kopplade till inriktningsmålet uppfylls helt.

Mål 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid uppfylls helt. Bedömningen grundas på att nämndmålet uppfylls helt, att alla aktiviteter är genomförda enligt plan och att nämnden når upp till förväntade resultat. Nöjdheten bland besökarna är hög och könsfördelningen jämn.

Mål 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan uppfylls helt. Bedömningen grundas på att nämndmålet uppfylls helt, att alla aktiviteter är genomförda enligt plan samt att de flesta indikatorer når upp till årsmålet. Nöjdheten bland vårdnadshavare är hög och flera insatser för att stärka likvärdigheten har genomförts under året.

Mål 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst uppfylls helt. Bedömningen grundar sig i nämndmålet uppfylls helt, att majoriteten av indikatorerna uppfylls helt, eller utfallet ligger nära årsmålet, samt att aktiviteter genomförts enligt plan. Nöjdheten är fortsatt hög, i flera fall är antalet nöjda brukare högre i år jämfört med tidigare och att förväntade resultat i allt väsentligt uppnåts. Samlat gör nämnden bedömningen att verksamheterna ger stöd och omsorg där behoven är som störst.

Mål 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig i att nämndmålet uppfylls helt, att indikatorerna i de flesta fall når upp till årsmålet samt att aktiviteter genomförts enligt plan. Nöjdheten bland omsorgstagarna, och därmed måluppfyllelsen, är hög inom alla verksamheter och nämnden ligger i framkant inom staden när det gäller antal personal som en hemtjänstmottagare möter.

Mål 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på att nämndmålet uppfyllt helt och att alla aktiviteter är genomföra enligt plan. Måluppfyllelsen är hög när det gäller Farstabornas nöjdhet med kultur- och idrottsutbudet. Nämnden erbjuder brett kulturutbud inom alla sina verksamheter och flera insatser har genomförts för att utveckla idrottsutbudet och stärka det lokala föreningslivet i Farsta.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

● Uppfylls helt

Analys

Öppna mötesplatser för barn, föräldrar och unga

Den tragiska skjutningen i juni 2023 har påverkat Farsta och nämndens prioriteringar. Inför sommaren blev det därför extra angeläget att hålla mycket verksamhet öppen och erbjuda roliga aktiviteter. För att öka tryggheten har fritidsgårdarna bland annat arbetat med ett tydligt närvarande fritidsledarskap med fler ledarledda aktiviteter. Fritidsgårdarna har arbetat intensivt med att skapa trygghet genom att se till att alla följer tydliga regler, använder ett schysst språkbruk, respekterar varandra och är rädda om det gemensamma. En killgrupp har startats under hösten med syfte att bryta machokultur och tystnadsnormer, ett delsyfte har också varit att bearbeta den kollektiva sorg som uppstod efter skjutningarna.

Nytt år 2023 var ett projekt "Läsa äger", ett samarbete med biblioteket. Feriearbetare har under sommaren haft uppdrag att läsa böcker tillsammans med barnen i parkleken. Tuben har under sommaren handlett och arbetat med 15 feriearbetare. De bildade en orkester som gav 19 konserter på äldreboenden och torg runt om i Farsta. En annan aktivitet över generationsgränserna var den grillkväll med allsång som nämndens öppna seniorverksamhet och ungdomsverksamheten på Tuben ordnade tillsammans i juni. Tuben har också i samarbete med Ungdomsmottagningen och Fanfaren ordnat bio med eftersnack. Filmerna har lockat besökare från hela Storstockholm.

Alla fritidsgårdar har erbjudit läxhjälp. På Nybygget och Fagersjö har man avsatt särskild tid för läxhjälpen. Många ungdomar kommer även till de övriga fritidsgårdarna med sina skolarbeten. Alla fritidsgårdar har via sociala medier och via information i skolorna informerat om att möjlighet till läxhjälp finns.

Ett digitalt chatprojekt för funktionsnedsatta ungdomar har startats på Morris fritidsgård. En gång i veckan finns fritidsledare tillgängliga digitalt i syfte att minska ensamheten, nå ungdomar som annars är svåra att få kontakt med och de som har svårt med den verbala kommunikationen.

Årets gemensamma parkleksfest genomfördes på Forsängen i Farsta strand. Festen lockade många hundra besökare. Nämnden har under 2023 deltagit i kulturnämndens uppdrag att ta fram en ny strategi för parkleksverksamhet vilken beslutades av kommunfullmäktige i december.

Under senare delen av hösten startade Hökarängens öppna förskola en verksamhet för unga föräldrar i samverkan med barnavårdscentralen (BVC). Introduktionsförskolan i Fagersjö har i uppdrag att öka antalet inskrivningar i förskolan. Sedan start har 15 barn från introduktionsförskolan börjat i förskolan. I juni genomförde Farstas öppna förskolor en sångsamlingsturné på flera av Farstas torg, för att dels synliggöra sin verksamhet och dels skapa mer liv på torgen.

Nämnden och utbildningsnämnden startade 2023 fritidslotsprojektet. Projektet ska stödja och lotsa barn till meningsfulla aktiviteter på barnets fritid. Under maj månad rekryterades två fritidslotsar och därefter har arbetet påbörjats med etablering på Kvickentorpsskolan som blivit vald till pilotskola. Under hösten var lotsarna på skolan och etablerade kontakt med personal och elever. Hittills har ett antal samtycken från vårdnadshavare inkommit till lotsarna. Projektet bedöms ha goda förutsättningar till att utvecklas.

Nämnden har under 2023 godkänt en utredning som tittat på möjligheterna återöppna parkleken Fagerlid i Hökarängen. Nämnden gav förvaltningen i uppdrag att förbereda för ett återöppnande av parkleken bland annat genom att i samarbete med fastighetskontoret ta fram ett förslag på ny parkleksbyggnad och beräkning av hyreskostnader.

Nämnden HBTQI-häng för ungdomar mellan 11-18 år fortsätter att utvecklas. Ungdomar som uppmärksammas av fältassistenter att ha ett behov av stöd, lotsas vidare till rätt instans. Alla medarbetare som arbetar på fritidsgårdar, parklekar och öppen förskola har HBTQI-diplomerats under året.

Mötesplatser ute

Under året har upprustningen av parken Västboda i Farsta och Byängen i Sköndal slutförts. Nämnden har också beslutat om en upprustningsplan för stadsdelsområdets lekpark. Lekparken Fagerlid har rustats upp med nya lekredskap, möbler och renovering av grillpaviljongen. Detta efter genomförd dialog i form av medborgarbudget med barn och unga i området. Under hösten har en ny publik brygga anlagts i Farsta strand. Tillsammans med att Farsta strandparks andra etapp har genomförts har ett flertal nya mötesplatser ute i stadsmiljön tillkommit.

Lovverksamhet

Under året har aktiviteter genomförts på alla lov i samverkan med idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen och det lokala föreningslivet. Foldrar/broschyr med ett samlat utbud inom Farsta stadsdelsområde har delats ut till skolor, bibliotek, simhall, parklekar, fritidsgårdar med mera. Alla aktiviteter har också lagts upp på stadens webb ung.stockholm. Nämnden har eftersträvat en bredd i utbudet för att barn och unga i Farsta ska kunna välja mellan allt från kultur till sport och friluftsliv.

Sammanlagt deltog 15 000 barn och ungdomar på de lovaktiviteter som arrangerades under 2023. Motsvarande siffra 2022 var 17 000, 2021 var 12 220, 2020 var 7 260 och före pandemin 2019 var siffran 9 150. Minskningen kan förklaras av att det under året inte kunde genomföras lika många kulturföreställningar som året innan. År 2022 genomfördes 50 föreställningar med den så kallade Kulanpremiens 80-procentiga subvention. Under 2023 genomfördes endast tio föreställningar. Antalet deltagare är dock fortfarande högt och nämnden bedömer att det beror på utvecklad samverkan och förbättrad marknadsföring. Bedömningen är också att flera återkommande koncept, som till exempel Halloween-eldshow och Full Fart Farsta är välkända och välbesökta.

I år deltog 47 (45) procent flickor, 53 (55) procent pojkar (siffror från 2022 inom parentes). Vissa aktiviteter har ojämn könsfördelning. Spontanfotbollen lockade nästan uteslutande pojkar. När vi utvärderar lovprogrammen uppskattar arrangörerna deltagarnas nöjdhet. På en

skala av 1-10 så uppskattas nöjdhet till 9,17. Motsvarande siffra 2022 var 9,25, 2021 var 9,1 och 8,6 år 2020. Årets utbud av lovaktiviteter blev omfattande och innehöll totalt över 450 (429) programpunkter Totalt 15 (13) föreningar har samverkat med nämnden kring lovaktiviteter.

En av de större återkommande lovaktiviteterna är *Full Fart Farsta* – ett samarbete med idrottsförvaltningen och FOC Farsta hockey. Varje lov fylls Farsta sim- och idrottshall med många olika spontanidrottsaktiviteter. Verksamheten lockar flera hundra besökare per dag. Under jullovet kunde nämnden erbjuda aktiviteten trots att föreningen inte hade möjlighet att stå som arrangör tack vare ett väl utarbetat koncept.

Fritidsbibliotek

Under året togs beslut om att utöka med ytterligare ett fritidsbibliotek. Det är placerat i Hökarängen och under jullovet har det funnits en pop-up på isbanan på David Helldéns Torg i Hökarängen.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål inom Agenda 2030: Hälsa och välbefinnande (mål 3), Jämställdhet (mål 5), Minskad ojämlikhet (mål 10) samt Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: I Farsta har barn och unga en jämlik, trygg uppväxt och en rik fritid

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Nöjdheten ökar bland besökarna på förvaltningens öppna mötesplatser
- Andelen flickor och andelen pojkar bland besökarna till fritidsgårdarna är jämna

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet kommer att uppnås helt. Bedömningen grundar sig på att förväntat resultat uppfylls även om det finns ett utrymme till förbättring när det gäller könsfördelningen samt att de insatser som genomförts under året bidrar till en hög måluppfyllelse.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel besökare som är nöjda med förvaltningens öppna mötesplatser för barn och unga.	94 %				95 %		2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Målvärdet är i princip uppfyllt. Totalt har 550 barn och ungdomar svarat på enkätfrågorna. Det handlar således om cirka 5 individer för att nå målet. Utfallet visar på en mycket hög andel nöjda besökare.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsförvaltningen ska i samverkan med engagerade lokalbor utreda möjligheten att återöppna parkleken Fagerlid i Hökarängen.	2023-01-01	2023-11-30	
✓ Stadsdelsförvaltningen ska ta fram en upprustningsplan för stadsdelsområdets lekparkar.	2023-01-01	2023-12-05	
✓ Stadsdelsförvaltningen ska tillsammans med utbildningsförvaltningen undersöka möjliga metoder för uppsökande fritidsstöd till barn i riskzon för kriminalitet.	2023-01-01	2023-11-30	
✓ Stadsdelsförvaltningen ska utveckla läxhjälpen på fritidsgårdar.	2023-01-10	2023-12-05	
✓ Utreda möjligheten att utöka Fritidsbiblioteket till Farsta strand eller Hökarängen	2023-01-11	2023-12-05	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

 Uppfylls helt

Analys

Social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet

Stadens inriktning är ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart samhälle. Förskolans arbete med hållbarhet har en tydlig koppling till Agenda 2030 som innefattar FN:s globala mål för hållbarhet. Nämndens långsiktiga och strategiska arbete för hållbar utveckling i förskolan i samverkan med IFOUS - Innovation, forskning och utveckling i förskola och skola, syftar till att skapa en likvärdig och hög kvalitet i undervisningen. Det bidrar till att säkerställa barns rätt till utbildning och hållbar kunskapsutveckling. Särskilt prioriterade utvecklingsområden har varit främjande och förebyggande barnhälsoarbete, tillgängliga pedagogiska lärmiljöer samt öka det språkutvecklande arbetet.

Hållbarhetens olika dimensioner och de globala målen har varit som utgångspunkt i verksamhetens undervisning och utbildning. Verksamheternas gemensamma tema, *barns röster i ett hållbart Farsta* har genomsyrat verksamhetens utvecklingsarbete. Synliggörandet av de globala målen i projekt och tematiska arbetsätt har bidragit till ökad nyfikenhet, medvetandegörande och gett utrymme för att samtala och inkludera målen i förskolans undervisning. Barnens delaktighet i projekt och temaarbeten visar på en ökad kunskap om hållbarhet som de gärna visar upp på förskolan. Globala målen har systematiserats i uppföljningar genom dokumentation och lärloggar i enheternas systematiska kvalitetsarbete.

För att förstärka barnperspektivet har stadsdelsnämndens verksamheter under perioden haft ett

särskilt fokus på barnhälsoarbetet för att främja och förebygga barns psykiska och fysiska välmående i ett hållbart och långsiktigt perspektiv.

Samverkan med socialtjänst har utvecklats under perioden. Gemensamma utbildningstillfällen och dialoger har systematiserats mellan socialtjänst och förskola. Detta för att säkerställa en väl etablerad samverkan samt att rutin finns vid orosanmälan, i de fall det finns misstanke om att barn far illa.

Arbetet med barnombud på varje enhet har organiserats förvaltningsövergripande genom gemensamma forum för dialoger. Arbetet följs upp och utvärderas för att säkerställa att nämndens verksamheter utifrån barnhälsoperspektiv och barnkonventionens intentioner. Barnombuden har utarbetat en reviderad mall för barnkonsekvensanalys samt reviderat mall för Plan mot diskriminering och kränkande behandling. Nätverket har bidragit till att barnens röst synliggörs på alla nivåer.

Barn undervisas i lärmiljöer som uppfyller kriterier för tillgänglighet och hög kvalitet. I syfte att öka likvärdigheten för alla barn fortsätter arbetet med att utveckla tillgängliga lärmiljöer med hög kvalitet. Anpassningarna i miljön har gynnat hela barngruppens lärande samt bidragit till att konflikter och exkludering minskat.

Stadsdelsnämndens barnhälsosteam är en viktig resurs för förskolans arbete med utveckling av förskolans lärmiljöer, att identifiera behov av tidiga insatser och öka samverkan för barnens bästa. Barnhälsosteamet arbetar förebyggande i att ge stöd och handledning till pedagogerna för barn med behov av särskilda stödinsatser. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd erbjuds det. Tidiga anpassningar görs för det enskilda barnet, handlingsplaner upprättas och följs upp i samverkan med vårdnadshavare.

Riktade insatser har genomförts för att öka kunskaper och förståelse hos medarbetarna om lekens effekter för språk, kommunikation och socialt samspel mellan barn. Uppföljningar visar på positiva effekter och resultat. Insatserna har bidragit till att skapa arbetssätt och metoder för att arbeta lekfrämjande med barnen. Vidare har det utvecklats mer inspirerande lekmiljöer som stimulerar och utmanar barnen vidare i sin utveckling och lärande. Trots goda resultat så finns det ytterligare behov av att öka pedagogers kunskaper utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv i förskolan. Detta för att utveckla tillgängliga lärmiljöer samt arbeta med tidiga insatser utifrån ett främjande och förebyggande perspektiv inom nämndens verksamheter.

Genom sökta statsbidrag har utbildning genomförts i skolverkets modul, specialpedagogik för lärande. Utbildningsinsatsen har möjliggjort för specialpedagog att genomföra kompetensutveckling till medarbetare i nämndens verksamheter. Uppföljningar visar positiva resultat där deltagarna har fått en fördjupad förståelse och ökad kunskap kring specialpedagogiska perspektivet för barn i förskolan. Vidare har en ökad medvetenhet om pedagogers förhållningssätt utvecklats. För att nå ut till en större andel medarbetare fortsätter arbetet under kommande år.

Den pedagogiska miljöonden är en del av det systematiska kvalitetsarbetet, ett utvärdering- och uppföljningsverktyg som bidrar till tillgängliga och likvärdiga lärmiljöer utifrån ett hållbarhetsperspektiv och stödjer barnen i deras utveckling. Uppföljningar visar att

miljöonden är ett verktyg som bidrar till en ökad kvalitet och utvecklar lärmiljöerna genom att identifiera vidare utvecklingsbehov. Progression har skett över tid inom området och pedagoger har utvecklat en ökad kunskap samt medvetenhet om hur lärmiljöernas utformning bidrar till god undervisning och utbildning för barnen. Det finns dock skillnader i hur utformning av lärmiljöerna är inom och mellan förskolor i olika förskolenheter. Likvärdigheten behöver öka inom nämndens verksamheter. Det är ett långsiktigt och strategiskt arbete som behöver följas upp över tid.

Barns språkliga förmåga ökar

I stadsdelsnämndens verksamheter ska barn ges rika möjligheter att utveckla sin språkliga och kommunikativa förmåga. Förskolorna har fortsatt utveckla och fördjupa det språkutvecklande arbetet tillsammans med barnen och med utgångspunkt i förskolans språkstrategi.

Under året har stadsdelsnämnden haft fokus på barns språkliga miljöer, hur de utformas som en del av de pedagogiska lärmiljöerna och stimulerar barns språkutveckling. Barnen har genom undervisningen getts förutsättningar att öka sitt ordförråd, sin språkliga medvetenhet samt förmågan att kommunicera. Förskolorna har fortsatt arbeta för att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna språket.

Litteratur används på förskolorna som ett verktyg för att introducera och arbeta vidare med ett specifikt projekt eller tema samt för högläsning och boksamtal för att öka barns förståelse för det skrivna och talade språket. Litteraturen stödjer arbetet med barnen i att hantera och sätta ord på konflikter och känslor. Det finns implementerade språkverktyg såsom bildstöd och digitala verktyg som stödjer barns kommunikativa förmåga och bidrar till ökad språkutveckling inom såväl svenska språket som flerspråkighet.

Nämndens förskolebibliotek bidrar till att öka barns förmåga och intresse för läs- och skrivutveckling. Vårdnadshavare erbjuds att låna hem bokpåsar för att öka högläsning och på så sätt stärka barns språkutveckling vilket lett till en ökad medvetenhet och ett samarbete mellan förskolan och hemmet.

Övergång förskola och förskoleklass

En lokal handlingsplan för övergång mellan förskola och förskoleklass finns framtagen och där språket systematiskt följs upp i samverkan med grundskolan i ett längre perspektiv. Implementeringen av den reviderade handlingsplanen för övergång från förskola till skola har genomförts i nämndens verksamheter. Under perioden har gemensam dialog med de kommunala förskolorna och skolorna genomförts i syfte att förbättra övergången. Dialogen har ökat insynen i varandras arbete med språkutveckling och varit inspirerande för lärare och förskollärare. Stadsdelsförvaltningen har bjudit in grundskolans skolchef samt rektorer från grundskolan till samverkansmöte med erfarenhetsutbyte för att beskriva hur förskolan arbetar språkutvecklande och identifiera gemensamma utvecklingsbehov.

Kompensatoriskt uppdrag och ökad inskrivningsgrad

Förskolan är viktig skyddsfaktor för barn och deras utveckling. Förskolan har ett kompensatoriskt och ett lärande uppdrag och alla barn ska ges möjlighet att delta i förskolan.

Den 1 juli 2023 trädde ny lagstiftning i kraft som innebär att barn som vistats i färre än fem år i Sverige ska erbjudas plats i förskola. Förvaltningen har med utbildningsförvaltningens vägledning identifierat de barn som berörs, och samtliga har erhållit erbjudande om plats på förskola till hösten.

I Farsta är inskrivningsgraden i förskola generellt sett högt men det finns skillnader mellan områden som behöver beaktas. Samverkan är en viktig del i detta arbete. Rutiner finns framtagna för att arbeta utifrån ny lagstiftning och samverkan sker med externa och interna aktörer. Introduktionsförskolan, öppna förskolan, socialtjänst och stadsdelsmammor är exempel på interna aktörer som bidrar till att uppmärksamma familjer vars barn inte är inskrivna. Genom motiverande arbete uppmanas familjerna att söka plats i förskola för att öka inskrivningsgraden och sysselsättningsnivån inom stadsdelsområdet. Arbetet har resulterat i att flera barn börjat på förskola.

Förskoleundersökning

Resultaten från årets brukarundersökning, kallad förskoleundersökning, visar förbättrade utfall inom samtliga delområden av enkäten jämfört med föregående år och i relation till stadens totala resultat för kommunala förskolor. Nämnden har förbättrat sitt resultat jämfört med föregående år vilket tyder på att de arbetssätt och insatser som genomförs inom verksamheterna har önskad effekt över tid. De positiva resultaten bedöms vara en effekt av det avdelningsövergripande och långsiktiga kvalitetsarbetet som pågår och följs upp systematiskt på olika nivåer i styrkedjan.

Utbud och efterfrågan av förskola på nationella minoritetsspråk

Barn som tillhör de nationella minoriteterna ska stödjas i sin språkutveckling samt sitt nationella minoritetsspråk och främjas i att utveckla sin kulturella identitet. Inom Farstas kommunala förskolor pågår ett utvecklingsarbete för att utveckla språket såväl som de nationella minoritetsspråken ur ett strategiskt och systematiskt arbetssätt. Under året har en finsk kultur- och språkstödare haft i uppdrag att stärka språkutvecklingen hos barn som tillhör den finska minoritetsbefolkningen inom stadsdelsområdet. Insatsen har lett till att flera barn identifierats. Arbetet med språkutveckling på finska behöver fortfarande utvecklas och formen förändras under kommande år, då metoden inte bedömts fungera som planerat.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål inom Agenda 2030: Hälsa och välbefinnande (mål 3), God utbildning för alla (mål 4), Jämställdhet (mål 5), Minskad ojämlikhet (mål 10), Hållbara städer och samhällen (mål 11), Hållbar konsumtion och produktion (mål 12), Ekosystem och biologisk mångfald (mål 15) samt Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	35,9 %	1,4 %	34,4 %	35,8 %	33 %	33 %	VB 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal barn per grupp	15,4 barn/avd.			15,9 barn/avd.	15	15	VB 2023
Analys Årsmålet om 15 barn per grupp nås inte under året. Dock noteras en minskning av antal barn per grupp från föregående år med 0.5 från 15,9 till 15,4 barn per grupp. Det är flera faktorer som påverkar utfall och sammansättning av barngrupper. Barngruppernas utformning utgår från barnens ålder och individuella behov, resurstilldelning, arbetslagets sammansättning och kompetens samt lokalens storlek och utformning. Stadsdelsnämnden fortsätter kontinuerligt vidta åtgärder för att nå en hög måluppfyllelse inom området.							
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,07 st			5,01 st	4,9	4,9	VB 2023
Analys Periodens utfall på 5,07 förskolebarn per anställd är nära målet på 4,9. Avvikelse på 0,17 procentenheter.							
  Förskollärartäthet	15,5 st				15,5 st	15,5	VB 2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesärskola	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra elevhälsans organisation för förskola, grundskola och gymnasieskola, samt utreda möjligheten att införa nyckeltal för elevhälsan	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna införa lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar. Riktlinjerna ska säkra tillräckliga yttorlekar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: Barnen i Farsta leker, utvecklas och lär i en likvärdig och hållbar förskola

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Barnens kunskap om social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet har ökat
- Barns språkliga förmåga ökar
- Barn undervisas i lärmiljöer som är tillgängliga, inkluderande och av hög kvalitet
- Andel vårdnadshavare som är nöjda med sitt barns förskola ökar
- Ökad samverkan med externa och interna aktörer för barns bästa
- Andel inskrivna barn i förvaltningens förskolor ökar
- Barnen i förskolan utvecklar sin förståelse för grundläggande demokratiska värden

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på förväntade resultat och att de planerade aktiviteterna har genomförts enligt plan. Nämnden uppvisar hög måluppfyllelse för indikatorerna och inskrivningsgraden i förskolan är hög.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel inskrivna barn i förskolan					96 %		2023
Analys Inget utfall finns att redovisa. Utfallet på inskrivningsgraden kommer att komma från staden inför rapporteringen av T1. Prognosen är att årsmålet 96 procent ska uppnås.							
 Andel vårdnadshavare som upplever att deras barns uppmuntras att till att utveckla sitt språk.	85,03 %			84,01 %	85 %		2023
 Andel vårdnadshavare som är nöjda med förskolans arbete med normer och värden.	91 %			88 %	89 %		2023
 Vårdnadshavarna upplever att barnen uppmuntras till fysiska aktiviteter	84 %			84 %	85 %		2023
Analys I antal är det fler nöjda än tidigare år. Det är samtidigt fler som har svarat på enkäten.							
 Vårdnadshavarna upplever att den pedagogiska miljön på förskolan uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.	88 %	87 %	88 %	84 %	85 %		2023
 Vårdnadshavarnas nöjdhet med samverkan med förskolan	82 %			75 %	80 %		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomför och följer upp barnskyddsronder och trygghetsvandringar	2023-01-01	2023-12-31	
 Genomföra och följa upp insatser kopplat till implementeringsplan för barnrätt	2023-01-01	2023-12-05	
 Genomföra uppföljning och revidering av plan mot kränkande behandling	2023-01-01	2023-12-31	
 Implementering av språkstrategi	2023-01-01	2023-12-01	
 Utveckla en lokal handlingsplan för övergång från Farstas förskolor till skolor	2023-01-01	2023-12-05	
 Utveckla rutin för barnkonferenser	2023-01-01	2023-12-05	
 Utveckla rutin för introduktion i förskolan	2023-01-01	2023-12-05	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

 Uppfylls helt

Analys

Förstärkt samverkan

Under våren gjordes en sammanläggning av avdelningarna individ- och familjeomsorg och avdelningen för personer med funktionsnedsättning. Denna sammanläggning bidrog till en förstärkt samverkan och effektivare arbetsprocesser i arbetet med en sammanhållen socialtjänst.

Nämnden vidareutvecklade under året goda samverkansformer inom socialtjänsten genom förbättrade samverkansrutiner, gemensamma forum och en avdelningsövergripande introduktion för nya medarbetare. Nämndens utförarverksamheter inom funktionsnedsättning har även haft gemensam introduktion för sommarvikarier.

Avdelning individ-och familjeomsorg har haft en *Goda exempel-mässa* för alla medarbetare inom avdelningen. Mässan bidrog till en ökad samverkan och en bredare kunskap hos medarbetare om varandras arbete och uppdrag.

Ett samsjuklighetsforum för personer med både psykisk ohälsa och missbruk har etablerats där medarbetare och biträdande enhetschefer har ärendedragning. Projektet förstärkt samverkan har lett till ett arbete där sex personer i målgruppen samsjukliga har beviljats insatser.

För att utveckla brukarinflytandet hos personer som är aktuella inom ekonomiskt bistånd har brukarråd genomförts vid två tillfällen och flera klienter har deltagit. Arbetet har resulterat i synpunkter kring bemötande, information och delaktighet men även förbättringsförslag.

Barn och unga som åter blir föremål för ansökan/anmälan efter avslutad utredning

Nämnden når målet avseende barn som inte återaktualiseras ett år efter avslutad utredning. Det sammantagna resultatet visar att färre barn återaktualiseras i åldrarna 0 - 5 år samt 6 - 12 år jämfört med utfallet för 2022. Resultatet för barn mellan 0 - 5 år ligger lägst i staden. Gällande ungdomar i åldersspannet 13 - 18 år visar resultatet att det finns behov att utveckla arbetet med ungdomen/familjens nätverk, föräldrarnas förståelse för att genomföra nödvändiga förändringar samt att stödja familjernas motivation att fullfölja beslutade insatser.

Placerade barn som klarar målen i kärnämnen i grundskola

Andel placerade barn i familjehem, behandlingsfamilj, hem för vård och boende (HVB), Statens institutionsstyrelse (SiS) samt stödboende som klarar målen i kärnämnen i grundskolan har ett utfall 54,3 procent vilket är under årsmålet på 75 procent. För gruppen barn i ålder 6 - 12 år ligger resultat över årsmålet. Analysen visar att det goda resultatet för denna grupp kan bero på att de flesta placeringar för ålderskategorin innefattar familjehemsplacering. För ungdomar mellan 13 - 21 år är resultatet lägre vilket bedöms bero på en ökning av SiS-placeringar under året från tre till tolv placeringar på grund av den

pågående våldsvågen och det förstärkta arbetet med Trefas. Flera av ungdomarna som tidigare haft problematisk skolbakgrund och flera avbrott på grund av omplaceringar har fått betyg i fler andra ämnen än kärnämnen. Nämndens skolsamordnare följer upp resultat och samordnar att ungdomar får en sammanhållen skolgång. Alla ungdomar som gick ut årskurs nio i våras fick besked om plats på gymnasium och de flesta av de ungdomarna läste upp sina betyg på introduktionsprogram som ger obehöriga elever möjlighet att komma in på ett nationellt program.

Barn och ungas delaktighet

Nämnden når över årsmålet på 70 procent gällande andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling. En bidragande faktor kan vara nämndens arbete med det nya digitala verktyget Viewpoint vars syfte är att öka barn och ungas delaktighet och inflytande i samtal med socialtjänsten.

Utökat hembesöksprogram

Nämnden har under året fortsatt arbetet med det utökade hembesöksprogrammet som riktar sig till förstagångsföräldrar och föräldrar som får sitt första barn i Sverige. Under året har 47 familjer i Hökarängen, Farsta strand och Fagersjö tackat ja till hembesöksprogrammet med socialtjänst och barnavårdscentralen.

LSS

För att minska taxiresorna till daglig verksamhet kör medarbetare med erfarenhet av målgruppen två bilar som även använts för ändamål som till exempel distribution av matlådor och utflykter med brukarna.

Nämndens utförarverksamheter inom LSS har fortsatt arbetet med utbildningskonceptet *pedagogiska ramverket*, som alla anställda ska vara certifierade i. Det innefattar bland annat lågaffektivt bemötande och tydliggörande pedagogik för att skapa en gemensam bild av uppdraget samt säkerställa att alla medarbetare har likvärdig kunskap.

Kriminalitet

Socialstyrelsens kunskapsstöd *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott, kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6–17 år* har implementerats. Socialsekreterare har under året befunnit sig hos polisen en dag per vecka för konsultation samt generell ökad samverkan. Utsättning hos polisen har skett en gång per månad och där även samordnare för sociala insatsgrupper (SIG-samordnare) samt fältassistenter deltagit för att dela lägesbild. Polis och socialsekreterare har kontinuerlig kontakt för konsultation i ärenden där polis och socialtjänst samverkar. Under april månad genomfördes ett samverkansmöte där polis deltog i syfte att öka samverkan mellan polis och socialtjänst samt för att ge information kring polisens olika funktioner. Under juni månad deltog socialsekreterare hos polis på informationsmöte för Bedrägerisektionen gällande orosanmälningar samt stadsdelens temakväll för allmänheten gällande nämndens brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete. Socialsekreterare hos polis har följts upp och utvärderats under året tillsammans med representant från lokalpolisområdet. Under året har nio vuxna personer beviljats insatsen sociala insatsgrupper och ytterligare personer har varit under utredning för insatsen. SIG-samordnare har arbetat med ett aktivt

motivationsarbete för att få personer att lämna en kriminell livsstil. Under året har lokala avhoppare beviljats insatser som fullföljts.

Missbruk och socialpsykiatri

Brukarenkäten för vuxna personer aktuella för missbruk och socialpsykiatri genomfördes under april och maj månad. År 2022 upplevde 16 stycken att deras situation förbättrades vilket resulterade i att 76 procent upplevde en förbättring. År 2023 upplevde 27 personer att deras situation har förbättrats vilket är en ökning jämfört med 2022. Under 2023 ökade svarsfrekvensen med 100 procent vilket innebär att trots att antalet personer som upplever en förbättring ökat så landar det totala resultatet på 66 procent vilket innebär att årsmålet inte riktigt nås. Resultat för samma brukarenkät för personer med missbruk nådde ett resultat på 100 procent som upplevde en förbättrad livssituation av de insatser de fått av socialtjänsten.

Biståndsbedömning inom äldreomsorgen

Under året genomfördes en brukarenkäten för målgrupp seniorer som haft hembesök av biståndshandläggaren under ett urval av månader. Sammantaget visade resultatet på att de svarande var mer nöjda med biståndshandläggarnas bemötande än tidigare år. De allra flesta ansåg även att de blir lyssnad på, att de får information och vägledning från biståndshandläggare, att biståndsbeslutet är anpassat utifrån deras behov samt att de känner sig trygga.

Under året har beställarenheten äldre slutför en HBTQI-utbildning och är nu en HBTQI - diplomerad enhet.

Samverkansmöten har under året genomförts på olika nivåer skett med flertalet av de vårdcentraler som är verksamma i stadsdelsområdet det vill säga Dalengeriatriken, Vuxenenheten och Ekonomiskt bistånd samt privata och hemtjänstutförare i egen regi.

Hälsoinformatörer

Nämndens samarbete med Regionalt cancercentrum (RCC) har fortsatt. Hälsoinformatörerna sprider kunskap om goda levnadsvanor samt vad man kan göra för att minska risken för cancer. Hälsoinformatörerna har under året medverkat vid flertalet aktiviteter runt om i stadsdelsområdet. De har på regelbunden basis också besökt Farsta sim- och idrottshall och Farsta Centrum där de delat ut och informerat besökare om goda levnadsvanor. Hälsoinformatörerna har också samverkat med biblioteket i Farsta och deltagit på språkfika.

Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023

Nämnden har under 2023 arbetet med en bred implementering av programmet.

Nämnden har arbetat med att rättssäkra biståndshandläggningen, den ska vara likställd och jämställd och handläggningen följer lagar och riktlinjer. En del av arbetet fokuserade på grundkompetens och certifiering för enhetlig yrkestitulatur för anställda inom LSS-verksamheterna. Sex medarbetare slutförde valideringsutbildningen och ytterligare två medarbetare har en pågående utbildning. Nämnden har under året haft en ansvarig medarbetare som utbildar andra medarbetare i det pedagogiska ramverket. Flera verksamheter har ambassadörer som deltar i nätverk och har i uppgift att hålla kunskap om det pedagogiska

ramverket levande på arbetsplatsen. Alla medarbetare utbildas och certifieras i ramverket.

Under året har medarbetare utbildats inom *Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation* (TAKK) för att förstärka de talade orden och stödja kommunikation med hjälp av tecken.

Nedan redovisas en del av nämndens arbete utifrån de olika fokusområdena i programmet. Inom parentes anges aktuellt delmålet inom respektive fokusområde.

Fokusområde 1: Rätten till arbete och försörjning

Dagliga verksamheter inom funktionsnedsättning påbörjade forskningsprojektet *Smart People* i samarbete med Stockholms universitet. Syftet med projektet är att underlätta för personer med autism att bli mindre beroende av andra för att klara vardagliga uppgifter via en app. Under året har en workshop ägt rum (1.3 Möjligheten till praktik och arbete ska stärkas).

Fokusområde 2: Rätten en till utbildning och att få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen

I syfte att öka likvärdigheten för alla barn fortsätter arbetet med att utveckla tillgängliga lärmiljöer med hög kvalitet. Anpassningar i miljön gynnar hela barngruppen samt förebygger konflikt och exkludering (2.1 Utbildningsmiljöerna ska vara tillgängliga för alla).

Stadsdelsnämndens barnhälsoteam är en viktig resurs i att utveckla förskolans lärmiljöer, ge tidiga insatser och öka samverkan för barnens bästa. Barnhälsoteamet arbetar förebyggande i att ge stöd och handledning till pedagogerna för barn med behov av särskilda stödinsatser. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd erbjuds det. Tidiga anpassningar görs för det enskilda barnet, handlingsplaner upprättas och följs upp i samverkan med vårdnadshavare (2.2 Nödvisning stöd ska ges för att alla ska kunna tillgodogöra sig utbildning och nå kunskapsmålen och 2.3 Lärandemiljön ska vara trygg och inkluderande).

Fokusområde 3: Rätten att kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms inne- och utemiljö samt att ha en fungerande bostad och garanteras säkerhet i kris

Nämnden har i år slutfört upprustningen av lekparken Byängen i Sköndal som har fått investeringsmedel för att göra lekparken mer tillgänglig. Utifrån ett medborgarförslag har nämnden kompletterat parkleken Farstaängen med en gunga anpassad för barn med funktionshinder. Flera andra parkinvesteringsprojekt har förbättrat tillgängligheten för alla, till exempel Västboda lekpark, Farstastrandpark, Fagerlid samt årets upprustning av parkvägar (3.1 Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms stads miljöer).

Fokusområde 4: Rätten till information och kommunikation samt att få tillgång till ny teknik

Inom den förebyggande enhetens öppna seniorverksamhet har mobilhjälp erbjudits. Enheten har under året arbetat med att utveckla arbetsmetoder för att seniorer ska lättare tillgodose välfärdsteknik.

Under året har den digitala stödjaren funnit tillgänglig både på de öppna mötesplatserna vid bestämda tider samt gjort hembesök vid behov. Under 2023 har 90 hembesök gjorts med syftet digital stödjare och 55 med syftet fixartjänst. Av dessa har ett tiotal uppdrag utförts både som digital stödjare och fixartjänst (4.2 Digitala och tekniska lösningar ska gynna alla) .

Fokusområde 5: Rätten till bästa möjliga hälsa

Förvaltningens öppna seniorverksamhet har under året, två gånger i veckan, erbjudit seniorer möjlighet att äta lunch gemensamt med medhavd matlåda. Aktiviteten har genomförts i syfte att förebygga ofrivillig ensamhet och social isolering.

Under året har förvaltningens öppna seniorverksamhet anordnat generationsöverskridande aktiviteter i form av tacokväll, pizza- och thaimatskväll. Därutöver anordnades en Nobellunch i samverkan med Grilliska gymnasiet, på vilken ett trettiotal seniorer deltog (5.2 Stöd vid måltider ska främja bästa möjliga hälsa).

Fokusområde 6: Rätten till individuellt stöd

Fokusområdet präglar all verksamhet som nämnden har och i kontakt med målgruppen. Under 2023 har 21 familjer där barn har funktionsnedsättningar fått stöd av föräldrakoordinator. Ofta har föräldrarna en egen funktionsnedsättning eller fysisk/psykisk ohälsa som leder till att koordinerande insatser behövs. Koordinatoren har kartlagt, väglett och stöttat familjerna som ett led i att samhällets stöd ska ges på jämlika villkor (6.2 Stöd till privatliv, att bilda familj och vara förälder).

Fokusområde 7: Rätten till en meningsfull fritid

Kunder hos hemtjänst egen regi har fått tillgång till information om kultur och fritidsaktiviteter. Enheterna har arbetat aktivt med att dela ut den öppna seniorverksamhetens program till hemtjänstens kunder.

Förvaltningens förebyggande enhet har i samverkan med organisationen Hjärnkoll genomfört samtalsgruppen *Män talar (inte) om livet*. Gruppen leddes av en samtalsledare från Hjärnkoll och omfattade åtta gånger och utvärderingen visade att samtalsgruppen mycket uppskattad av deltagarna.

I november gick förvaltningens årliga informationsmöte för de seniorer som under året fyllt 80 år och som inte har kontakt med äldreomsorgen. Mötet anordnades i form av mingel, det bjöds på kaffe, kakor och godis och olika utställare närvarade såsom beställarenheten, förvaltningens dietist, biblioteket, pensionärsföreningen SPF och Svenska kyrkan.

Nämnden har under verksamhetsåret bedrivit två mötesplatser för målgruppen unga med intellektuella funktionsnedsättningar. Fritidsgården Morris har hållit öppet två kvällar i veckan för målgruppen. Därtill har fritidsledare funnits tillgängliga digitalt via chatt en kväll i veckan. Tillsammans med Svenska kyrkan med flera har nämnden drivit verksamheten Himmel & Pannkaka som har haft öppet en kväll i veckan. Såväl Morris som Himmel & Pannkaka är väldigt populära och har under året lockat många besökare (7.1 Skapa förutsättningar för en meningsfull fritid för alla samt 7.3 Samverka med föreningsliv och andra aktörer).

Biståndshandläggare har under året beviljat följande till äldre med biståndsbeslut för att besöka öppna mötesplatser. Biståndshandläggare informerar om och hjälper äldre att kontakta frivilligorganisationer. Äldreкурator har följt seniorer utan beviljade insatser till öppna mötesplatser.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål inom Agenda 2030: God hälsa och välbefinnande (mål 3), God utbildning (mål 4), Jämställdhet (mål 5) samt minskad ojämlikhet (mål 10). Arbetet med att motverka och förebyggande våld genom ett trygghetsarbete har byggt på samverkan med många aktörer bidrar till Fredliga och inkluderande och samhällen (mål 16) samt Minskad ojämlikhet (mål 10).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	25,1 %	24,6 %	25,7 %	23,3 %	24 %	24 %	VB 2023
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	84 %	87 %	79 %	88 %	88 %	öka	2023
Analys Frågan om diskriminering är svår att förstå för många brukare. För att underlätta ska nämndens utförareheter använda utökat bildstöd för att göra det lättare för brukare att förstå och att svara. För att motverka diskriminering arbetar enheterna med delaktighet och dialog med brukarna, som bland annat innebär individuella aktivitetsscheman och uppföljning. På medarbetarnas konferenser sker löpande diskussioner för att utveckla metoder för att möjliggöra ett så självständigt liv som möjligt för brukarna.							
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	86 %	87 %	84 %	87 %	90 %	öka	2023
Analys Totalt antal svarande 171 personer, varav 147 var nöjda. För att nå årsmålet om 90 procent handlar det om sex brukare. Resultatet ligger något under årsmålet men är dock en ökning från förra året. Svarsfrekvensen är lägre än förra året vilket gör svaret svårt att analysera. Många i målgruppen upplever ett stigma i samhället vilket även kan avspeglar sig i denna enkät. Det finns goda exempel i stadsdelen hur man jobbar med att medvetandegöra frågan hos våra brukare.							
  Andel brukare som är nöjd med sin insats - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	85 %	88 %	85 %	85 %	80 %	2023
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	89 %	90 %	89 %	86 %	90 %	90 %	2023
Analys Resultatet av den senaste brukarundersökningen visar på en förbättring jämfört med förra årets resultat, förvaltningen når nästan årsmålet. Jämförelsevis står sig dock resultatet väl. Skillnad mellan gult och grönt är 2 personer. totalt antal svarande 221 Utfall 89 % nöjda =197 personer							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Årsmål 90% nöjda= 199 personer							
◆ ♀ Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	82 %	83 %	84 %	84 %	79 %	2023
Analys Verksamheterna når nästan det från förra året höjda årsmålet och arbetar vidare med bemötande för att få alla brukare att känna sig lyssnade på. Totalt svarade 226 personer på enkäten, varav 187 personer var nöjda. Det skiljer tre personer för att nå upp till årsmålet på 84 procent.							
◆ ♀ Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	65,85 %	61,11 %	69,57 %	76,19 %	75 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Brukarenkäten genomfördes under april och maj månad. Socialsekreterare delade ut enkäten till de brukare man genomförde fysiska uppföljningar med. Årsmålet är satt till att 75 procent av brukarna som svarade på enkäten upplever att de får en förbättrad situation av de insatser de fått från socialtjänsten. 2022 upplevde 16 stycken att deras situation förbättrades vilket resulterade i att 76 procent upplevde en förbättring. 2023 upplevde 27 personer att deras situation har förbättrats vilket är en ökning mot 2022. Under 2023 ökade svarsfrekvensen med 100 procent vilket innebär att trots att antalet personer som upplever en förbättring har ökat så landar det totala resultatet på 66 procent vilket innebär att vi inte riktigt når årsmålet.							
● ♀ Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	100	100 %	100 %	50	60 %	Tas fram av nämnd	2023
● ♀ Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)	100 %	100	100		75 %	Tas fram av nämnd	2023
■ ♀ Andel placerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	54,35	44,83 %	70,59 %	57,45	75 %	75 %	VB 2023
Analys En bidragande orsak till resultatet är en ökning av SiS placeringar under året från 3 till 12 stycken. Det är den pågående våldsvågen och arbetet med Trefas som har lett till den ökningen av placeringar.							
● ♀ Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	76,56	77,69 %		71,18	70 %	Tas fram av nämnd	VB 2023
◆ ♀ Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och	75 %	78 %	74 %	86 %	86 %	Tas fram av nämnd	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
service till personer med funktionsnedsättning)							
Analys Resultatet kan ses ur ett perspektiv att ytterligare enheter svarat detta år och analys pågår för vidare åtgärder.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatrins bostäder med särskild service från den 1 januari 2024	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: Farstas invånare får stöd och omsorg utifrån sina behov

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Förstagångsföräldrar och föräldrar som får sitt första barn i Sverige erbjuds utökat hembesöksprogram
- Färre barn och ungdomar återkommer inom ett år efter avslutad insats
- Barn och ungdomar med stödbehov uppmärksammas tidigt och erbjuds samordnade och individuella insatser
- Barn och unga vars föräldrar får insatser från socialtjänsten erbjuds stödsamtal
- Fler barn och unga är delaktiga i sin utredning och får återkoppling.
- Personer som vill lämna en kriminell livsstil får hjälp
- Fler personer med missbruksproblem som söker stöd och hjälp fullföljer sin individuella planering
- Fler personer upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten
- Andelen brukare som är nöjda med sina insatser har ökat
- Förvaltningens verksamheter är tillgängliga
- Brukare inom nämndens verksamheter upplever en ökad trygghet
- Brukare inom nämndens verksamheter upplever en ökad delaktighet
- Alla brukare inom funktionsnedsättning har godkända och aktuella genomförandeplaner
- De äldre som ansöker om bistånd är nöjda med biståndshandläggarens bemötande
- De äldre som ansöker om bistånd upplever att de har insatser utformade efter sina behov

Analys

Nämnden gör bedömningen att nämndmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig i att de förväntade resultaten har uppnåtts och att aktiviteterna har genomförts enligt plan. Vissa av aktiviteterna är påbörjade och genomförda under året men där ett behov att fortsätta arbetet under kommande år har identifierats. Därmed har aktiviteten förlängts i samband verksamhetsplanen för 2024. När det gäller nöjdheten hos brukarna så har den på flera håll ökat. Trots att nämnden inte når upp till samtliga årsmål så ligger utfallet väldigt nära årsmålet och det handlar om en handfull individer för att nå målet. I vissa fall är det till och med fler antal nöjda brukare jämfört med tidigare år men svarsfrekvensen har samtidigt ökat vilket gör att den procentuella ökningen inte ökat i motsvarande takt. Nämnden bedömer därför att måluppfyllelsen är god.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Stadsdelsförvaltningen ska arbeta med det digitala verktyget Viewpoint för att öka barn och ungas delaktighet och inflytande i samtal med socialtjänsten.	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Stadsdelsförvaltningen ska fortsätta arbeta med uppdraget Akademisk socialtjänst (AST).	2023-01-01	2023-12-31	
🟢	Stadsdelsnämnden ska fortsätta arbeta med projekten Skolsamordnare för placerade barn och unga, Intensifierad utredning i hemmiljö, Mitt val - min väg och Stärkt samverkan	2023-01-01	2024-12-31	
	Analys Aktiviteten fortsätter 2024			
✓	Stadsdelsnämnden ska implementera Socialstyrelsens kunskapsstöd om insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott	2022-12-01	2024-12-31	
🟢	Stadsdelsnämnden ska utveckla arbetet med goda samverkansformer inom socialtjänsten.	2023-01-01	2024-12-31	
🟢	Stadsdelsnämnden ska utveckla stöd till anhöriga till personer med kriminell livsstil	2023-01-01	2024-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

🟢 Uppfylls helt

Analys

Hälso- och sjukvård

Under 2023 har alla vård- och omsorgsboenden implementerat hela eller delar av analysverktyget *Agera för säker vård*, som tagits fram av Sveriges kommuner och regioner (SKR). Analysverktyget syftar till att stärka patientsäkerhetsarbetet genom att identifiera utmaningar för en säker vård.

Under året har avdelningens enheter arbetat för att stärka det palliativa förhållningssättet och vården. Palliativa ombud har utsetts inom alla enheter och utbildats genom Palliativt kunskapscenters, PKC, ombudsutbildning. Sammanlagt har 27 palliativa ombud utbildats och

ytterligare fyra ombud kommer att genomgå utbildningen i januari 2024. Tio legitimerad personal har genomgått en heldagsutbildning i symtomlindring via PKC. Tio medarbetare inom hemtjänsten har genomfört webb-utbildningen "*Grundläggande utbildning i palliativ vård och omsorg med fokus på äldre personer*". Även ett tvärprofessionellt palliativt råd har startats upp inom Edö vård- och omsorgsboende. En journalgranskning med fokus på brytpunktsamtal samt palliativa åtgärder och planer har genomförts. Granskningen visar att det finns dokumenterade samtal med patient och/eller närstående.

Inom nämndens vård- och omsorgsboenden har arbetet med att utveckla avvikelseprocessen fortlöpt och för året ses sammantaget förbättrade analyser och ökad medvetenhet kring syfte och vikt av avvikelse för både kvalitetssäkring och förbättringsarbete. Under året har särskilt fokus lagts vid rapportering av vårdkedjeavvikelser. Dessa har följts upp i samband med kvartalsavstämningar mellan verksamhetschefer och medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS). Under året blev MAS inbjuden till stadsdelsnämndens sammanträde för att hålla en genomgång med fokus på avvikelseprocessens delar och nämndens ansvar.

På vård- och omsorgsboendena Postiljonen respektive Edö har sjuksköterskebemanningen utökats under året för att säkerställa en god och nära vård. Resultat från brukarundersökningen visar sammantaget för nämndens vård- och omsorgsboenden att andelen äldre som upplever att sjuksköterskor är tillgänglig har ökat. Postiljonen vård- och omsorgsboende har utökat antalet korttids-/växelvårdsplatser från sex till tolv platser.

Under våren 2023 införde Farsta stadsdelsförvaltning digital signering av läkemedel, detta i syfte att öka patientsäkerheten på vård- och omsorgsboenden och dagverksamhet där hälso- och sjukvården bedrivs i egen regi. Utvärderingar av införandet har visat att både medarbetare och chefer i huvudsak är mycket nöjda med systemet.

Läkarorganisationen på vård- och omsorgsboenden har under året genomfört läkemedelsgenomgångar för patienterna.

Inom vård- och omsorgsboenden har bedömningsinstrumentet *Visam* använts av sjuksköterskor i samband med försämrat hälsotillstånd hos en patient. Instrumentet är en strukturerad metod för att säkerställa en systematisk undersökning och säkrare bedömning, samt vård på rätt vårdnivå. *Visam* ger även en säkrare informationsöverföring mellan vårdgivare, vanligtvis mellan sjuksköterska och läkare på enheten.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) genomförde under 2023 en tillsyn som omfattade inspektion vid stadsdelsnämndens tre boenden. Inspektionen var en del av den nationella tillsynen av medicinsk vård och behandling på särskilt boende för äldre (SÄBO). Tillsynen visar att samtliga granskade kommuner i ett eller fler avseenden har brister och IVO har i tillsynsbesluten krävt att huvudmännen ska återredovisa hur man avser åtgärda dessa. De brister som IVO påpekade i samband med inspektionen av nämndens verksamheter var av förvaltningen sedan tidigare identifierade, och hade redan pågående eller planerade åtgärder. Efter nämndens återredovisning beslutade IVO att avsluta ärendet, med hänvisning till att nämnden har genomfört tillfredställande åtgärder.

Personcentrerad vård och omsorg

Det sammantagna resultatet av 2023 års brukarundersökning för nämndens

utförarverksamheter visar att andelen svarande som känner sig trygga och nöjda har ökat i jämförelse med föregående år. Även förtroendet för personalen har ökat under året. Något fler äldre än föregående år anser att personalen brukar ta hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras.

Under året genomförde Äldreförvaltningen en kvalitetsobservation inom nämndens hemtjänstenhet Centrum. Kvalitetsobservationerna följer upp hur verksamheterna tillämpar personcentrering och äldreomsorgens nationella värdegrund i det dagliga arbetet. I kvalitetsobservationsrapporten framkom att Farsta hemtjänst centrum har goda förutsättningar att erbjuda de äldres trygghet, säkerhet, meningsfullhet och delaktighet. Både enhetschefen och samordnarna var tillgängliga, närvarande och kunde stötta och handleda omvårdnadspersonalen vid behov. Ledningen hade full insyn i det dagliga arbetet.

Arbetet med att stärka och tydliggöra ombudsroller har fortsatt under året inom äldreomsorgens enheter. Ombudsroller utgör en betydande del i den systematiska kvalitetsutvecklingen. Medarbetarnas kontinuerliga lärande är en viktig del av och en förutsättning för att hela verksamheten ska kunna utvecklas.

Under året har ett nätverk för dokumentationsombud startats upp. Sammanlagt har två nätverksträffar genomförts med cirka tio deltagande ombud vid varje tillfälle och från alla olika enheter i egen regi. Nätverken syftar till att vara kunskapshöjande samt som en plattform för erfarenhetsutbyte. Nätverksträffarna fortsätter under år 2024.

Det avdelningsövergripande nätverket för språkombud har haft två träffar under året. Inom ESF-projektet fortsätter implementeringen av språkutvecklande arbetsplats genom bland annat chefsstöd. Två enhetschefer har under hösten genomgått Vård- och omsorgscollegie utbildning "Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats".

Mat, måltider och nutrition

För nämndens vård- och omsorgsboenden visar brukarundersökningen att en större andel äldre anser att maten smakar bra. Däremot finns ett gemensamt utvecklingsområde vad gäller måltidssituationen.

Under året har mat- och måltidsombuden på vård- och omsorgsboendena fått kompetenshöjning inom området måltidsmiljö genom ett studiebesök hos sakkunnig inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning. Ombuden har även deltagit i en upplevelsebaserad heldagsutbildning på Kliniskt träningscenter med fokus på måltidsmiljön och måltidssituationen.

Förvaltningens MAS och dietist har genomfört en utbildning för sjuksköterskor i nutritionsvårdsprocessen och hur åtgärderna dokumenteras i stadens journalsystem. MAS och dietist har också haft dialog med baspersonal om nutrition, i direkt anslutning till det arbete som sker nattetid, vilken visade en generellt hög kunskapsnivå hos baspersonalen och att individuell nutrition förefaller vara en helt integrerad del av arbetet på natten.

På Edö vård- och omsorgsboende har ett utbildningskoncept för att stärka teamet i nutritionsarbetet testats. Utbildningen bygger på socialstyrelsens webbutbildning "Ett näringsrikt samarbete" men är anpassat till teamet på vård- och omsorgsboendet.

Rutinen för livsmedelshygien har färdigställts och rutin för livsmedelsförsörjning som krisberedskap har reviderats för att beredskapslagret ska täcka sju dygn på vård- och omsorgsboendena. Även rutin för omsorgsmåltid har reviderats och kommer att implementeras när personalen inte längre behöver bära munskydd. Under året genomfördes en oanmäld livsmedelsinspektion vid nämndens dagverksamhet. Inspektionsrapporten visade på godkänt resultat.

Inom matlyftet har ett visst antal hemtjänstkunder under året fått utökad tid för att tillsammans med personal utföra olika matlagningsaktiviteter, exempelvis långkok, storkok samt bakning. Hemtjänstpersonal som har deltagit har även fått utbildning av dietist inför aktiviteterna och tid för reflektion efter aktiviteterna.

Samarbetet mellan nämndens hemtjänstenheter och primärvårds-rehab för att förebygga undernäring hos personer i ordinärt boende har fortsatt under året. Samarbetet syftar till att upptäcka tidiga tecken på risk för undernäring och stötta kunder som önskar en kontakt med dietist inom primärvården.

Förvaltningens dietist har tillsammans med medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) och MAS genomfört en fallförebyggande föreläsning för seniorer. Även en föreläsning om hälsosamma matvanor har genomförts för seniorer på de öppna verksamheterna Tuben, Fagersjö och Tallkrogen.

En informationsfolder med tips och råd för personer med nedsatt aptit har tagits fram till seniorer som besöker förebyggande enheten eller som kommer i kontakt med beställarenheten. Förvaltningens dietist har även haft en föreläsning om mat och måltider vid demenssjukdom för anhöriga i samarbete med Anhörigstöd sydost.

Förebygga ofrivillig ensamhet och social isolering

Årets resultat från brukarundersökningen visar att en lägre andel äldre inom nämndens utförarverksamheter besväras av ensamhet jämfört med föregående år.

Biståndshandläggare har under året beviljat följe till äldre med biståndsbeslut för att besöka öppna mötesplatser. Biståndshandläggare informerar om och hjälper äldre att kontakta frivilligorganisationer.

Förvaltningens äldreкуратор har i samverkan med vårdcentralerna och biblioteken kommit i kontakt med seniorer som uppgett att de är ensamma. Äldreкураторn har erbjudit motiverande samtal, varit medföljande till aktiviteter och varit ett stöd i kontakt med frivilligorganisationer.

Den öppna seniorverksamheten har varje tisdag under året erbjudit seniorer att ta med sig egen lunch/matlåda för att äta tillsammans med andra. Som en del i det förebyggande arbetet har aktiviteten gemensam lunch bidragit till social samvaro vid måltidstider.

Äldrevänlig stad

Flera av de parkupprustningar som genomförts under året har förbättrat tillgängligheten för att möjliggöra för fler seniorer att besöka Farstas park- och grönområden. Bland annat har bryggan vid Farsta strand och Farstastrandsparken rustats upp. Flera sociala och kulturella evenemang på torg och i parker har varit välbesökta av Farstas seniorer.

Inom den förebyggande enhetens öppna seniorverksamhet har mobilhjälp erbjudits. Enheten har under året arbetat med att utveckla arbetsmetoder för att seniorer ska lättare tillgodose välfärdsteknik. Inom förvaltningens digitala stödjares uppdrag ingår att motverka digitalt utanförskap. Under året har den digitala stödjaren funnits tillgänglig både på de öppna mötesplatserna samt gjort hembesök vid behov.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till de globala målen i Agenda 2030 på följande sätt:

För att bidra till det globala målet Ingen hunger (mål 2) har bland annat en regelbunden screening inom hemtjänstenheter genomförts i samverkan med Regionen. Screeningen har syftat till att uppmärksamma tidiga tecken på undernäring. Alla enheter inom avdelningen beviljades medel för matlyftet och har genomfört planerade aktiviteter. Inom den förebyggande enhetens öppna seniorverksamhet har gemensam lunch erbjudits en gång per vecka. Seniorerna har tagit med sig egen matlåda och på plats erbjudits hjälp med uppvärmning och sällskap vid måltiden.

För att bidra till det globala målet Minskad ojämlikhet (mål 10) och Jämställdhet (mål 5) arbetar äldreomsorgens verksamheter för att identifiera eventuella skillnader i bemötande och omsorgen av kvinnor och män. Jämställdhetsanalyser görs av resultat från brukarundersökningen som publicerades i oktober.

För att bidra till det globala målet Hållbar konsumtion och produktion (mål 12) har samtliga av nämndens utförarverksamheter inom äldreomsorg komposterat sitt matavfall. Tallriks- och serveringssvinnmätningar har under året genomförts inom nämndens vård- och omsorgsboenden med ett godkänt resultat.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	85 %			81 %	87 %	87 %	2023
Analys I brukarundersökningen har resultatet på följande fråga används för att besvara indikatorn: <i>Brukar personalen ta hänsyn till dina åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras?</i> Indikatorn innefattar alla omsorgstagare inom hemtjänst i ordinärt boende som stadsdelsnämnden har fattat beslut om oavsett regiform, vilket inte möjliggör en sammanfattande analys. I jämförelse med stadens genomsnitt så är resultatet för Farsta något bättre.							
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	79 %			75 %	79 %	79 %	2023
Analys I brukarundersökningen har resultatet på följande fråga används för att besvara indikatorn: <i>Brukar personalen ta hänsyn till dina åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras?</i> Indikatorn innefattar alla omsorgstagare på vård- och omsorgsboende som stadsdelsnämnden har fattat beslut om oavsett regiform, vilket inte möjliggör en sammanfattande analys. I jämförelse med stadens genomsnitt så är resultatet för Farsta							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
något bättre.							
  Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter	38 %				50 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Resultatet når inte upp till målet om 50 procent, men jämfört med genomsnittet i staden så har Farsta ett bättre resultat.							
  Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	67 %				65 %	65 %	2023
  Andel äldre som anger att de känner till stadsdelens aktivitetscenter och mötesplatser	71 %				40 %	Tas fram av nämnd	2023
  Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm	66 %				73 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Resultatet når inte upp till målet om 73 procent, men jämfört med genomsnittet i staden så har Farsta ett bättre resultat.							
  Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	95 %	93 %	96 %	100 %	95 %	93 %	2023
  Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	85 %			86 %	86 %	86 %	2023
Analys Indikatorn innefattar alla omsorgstagare inom hemtjänst i ordinärt boende som stadsdelsnämnden har fattat beslut om oavsett regiform, vilket inte möjliggör en sammanfattande analys.							
  Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	75 %			80 %	82 %	82 %	2023
Analys Indikatorn innefattar alla omsorgstagare på vård- och omsorgsboende som stadsdelsnämnden har fattat beslut om oavsett regiform, vilket inte möjliggör en sammanfattande analys. I jämförelse med stadens genomsnittliga resultat är Farstas något lägre.							
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	11,66			11,18	10	Max 10 personer	2023
Analys Indikatorn innefattar alla omsorgstagare som stadsdelsnämnden har fattat beslut om oavsett regiform. För hemtjänst utförare i egen regi utgör genomsnittet 11,05 och för utförare i privat regi 11,81. I jämförelse med stadens genomsnitt har hemtjänstutförarna i egen regi ett bättre resultat dvs. en högre kontinuitet.							

Nämndmål: Äldre i Farsta har hög livskvalitet, känner sig trygga och är självbestämmande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Andelen äldre inom nämndens verksamheter som upplever sig ha inflytande och vara delaktiga i utformandet av sina insatser ökar
- Andelen äldre inom nämndens verksamheter som känner sig trygga ökar
- Andelen äldre inom nämndens verksamheter som är nöjda ökar
- De äldre inom nämndens verksamheter besväras i lägre grad av ensamhet
- Andelen äldre inom nämndens verksamhet som upplever att sjuksköterskor är tillgängliga på vård- och omsorgsboenden ökar
- De äldre inom nämndens verksamhet har en god vård i livets slutskede
- Närståendes erfarenheter av patienters vård i livets slut vid nämndens vård- och omsorgsboenden är goda
- Andelen äldre inom nämndens verksamheter som är nöjda med mat- och måltidssituationen ökar
- Andelen boende inom nämndens vård- och omsorgsboenden som är nöjda med de aktiviteter som erbjuds ökar
- Fler boende på nämndens vård- och omsorgsboenden upplever att möjligheten att komma utomhus är bra
- Äldres delaktighet i utformningen av grönmiljöer ökar

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppnås helt. Bedömningen grundar sig i att förväntat resultat uppfylls och att nöjdheten bland omsorgstagarna är fortsatt hög och i vissa fall högre än föregående år. Majoriteten av indikatorerna uppfylls och den som uppfylls delvis bedöms ändå ha en hög måluppfyllelse då stora delar av verksamheten överträffar årsmålet för indikatorn. Samtliga aktiviteter är genomförda och bedöms ha bidragit till måluppfyllelsen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten egen regi	79 %			83 %	83 %		2023
Analys							
Resultatet har redovisats samlat för de båda hemtjänstenheterna. I frågan om nöjdhet skiljer sig resultatet åt, 90 procent och 70 procent. Undersökningens samlade resultat visar att kunderna i hög utsträckning känner förtroende för hemtjänstens personal och tycker att de blir bemötta på ett bra sätt.							
Resultatet används som en del i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete och enheterna har i sina åtgärds- och handlingsplaner fokuserat på olika områden utifrån svarsresultat.							
 ♀ Andel nöjda omsorgstagare inom dagverksamhet egen regi	97 %	100 %	96 %	100 %	96 %		2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● ♀ Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden i egen regi	83 %			72 %	80 %		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Digital läkemedelssignering implementeras på vård- och omsorgsboenden	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Nätverk för dokumentationsombud	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Palliativ vård- och förhållningssätt inom äldreomsorgen	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Språkhöjande insatser inom äldreomsorgen	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Utbildning för mat- och måltidsombud inom äldreomsorgen	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

● Uppfylls helt

Analys

Kultur i stadsdelsområdet och lokala kulturhus

Mötesplats Fagersjö har använts av flera aktörer under året. Kulturskolan har haft dramakurser för barn, Fagersjö sångfåglar övar sång och musik, ett jazzband, studieförbund och olika dansgrupper lånar lokalerna. Flera av dessa medverkade vid Fagersjödagen i september. Fagersjös förskolor har regelbundet besökt Mötesplatsens bibliotek. En romsk syförening har haft verksamhet fyra dagar i veckan och de har genomfört två utställningar som visat romsk klädkultur genom tiderna. Mötesplatsens stadsdelsmammor och seniorverksamheten har startat ett projekt med Farsta bibliotek, Shared reading, där man läser barnböcker och dikter på svenska tillsammans med nyanlända kvinnor. Mötesplatsen har haft ett tiotal privata bokningar under året. I december hade samtliga verksamheter inom Mötesplatsen ett öppet hus med jultema. Ett 50-tal Fagersjöbor kom på besök.

För att bidra till närvaron av kultur i det offentliga rummet genomfördes ett samlat kulturprogram för alla åldrar gratis på åtta av stadsdelens torg. Två av våra torg, David Helldéns torg i Hökarängen och Farstagången i Farsta centrum var så kallade Sommartorg vilket innebar att trafikkontoret satsade extra på möbler, blommor, belysning och konst. För andra året arrangerades *Allsång i Farsta* som drog en stor publik och för första gången arrangerades festivalen *We love Farsta* av ideella krafter. Sammanlagt 68 programpunkter genomfördes i samverkan med det lokala kultur- och föreningslivet samt kulturförvaltningen. Motsvarande siffra 2022 var 115 och 2021 var 37. Publiken har varit stor, totalt uppskattningsvis 2850 besökare med en relativt jämn könsfördelning (52 procent tjejer/kvinnor och 48 procent killar/män). Utvärderingarna visar att programmen var uppskattade

med i genomsnitt 8,3 på en tiogradig skala.

Nämnden har under 2023 deltagit i, och i vissa fall arrangerat, flera lokalt viktiga arrangemang och traditioner till exempel nationaldagen, midsommarafton, Hökarängens dag, Fagersjödagen, Djurleksfesten, Parkleksfesten och Barnkulturveckan i Fagersjö. Nationaldagsfirande samt midsommarfirande lockade cirka 3 000 besökare per tillfälle.

Vid Farsta gård har arbetet med ett tak över utomhusscenen påbörjats och just nu inväntas bygglov. Idén kommer från ett medborgarförslag som nämnden har beviljat. Under året har ett konstverk på Farstagången invigts. Det är tre färgglada sköldpaddor som fått sin kulör av barnen på tre förskolor i Farsta.

Kultur inom nämndens verksamheter

Förskola

Nämnden har under året köpt in och arrangerat kultur inom alla kommunala förskolor. Förskolan har dessutom bjudits in till parklekarnas kulturprogram och de program som genomförts på torgen runt om i Farsta. Alla barn i nämndens förskolor har fått se minst en föreställning under 2023. Nämnden har samarbetat med kulturnämnden och med olika lokala scener. Det blev sammanlagt 90 föreställningar som har visats för cirka 2 130 förskolebarn. För de minsta barnen har föreställningarna spelats ute på barnens förskolegårdar. På en skala av 1-4 så uppskattar medarbetarna barnens nöjdhet till 3,7 (3,6) procent (siffror från 2022 inom parentes). Inom ramen för nämndens idéburna offentliga partnerskap (IOP) med Konsthall C för Konst i förskolan har 60 pedagoger inom förskolan fått kompetensutveckling inom konstpedagogik och cirka 500 femåringar har deltagit i workshops med konsthallens pedagoger. Allt resulterade i en konstutställning med namnet *Troll hittar skatter* som även sågs av 500 fyraåringar.

Barnen i förskolan har fått möjlighet att gestalta sin kunskap genom olika uttryck, inte bara tal och skrift. Sång, dans, drama, färg, form, litteratur, bygg och konstruktion är estetiska lärprocesser som det skapats mötesplatser och undervisning kring i förvaltningens verksamheter.

Nämndens verksamheter har fortsatt utveckla samverkan med biblioteken i de olika stadsdelsområdena. Detta är en del av den språkstrategi som nämndens verksamheter arbetar utifrån. Målet att öka antalet familjer som besöker biblioteken och lånar böcker tillsammans med barnen har uppfyllts. Förskolornas samverkan med de lokala biblioteken har möjliggjort för barnen att besöka biblioteken för sagostunder och för att låna litteratur som bidrar till att utveckla barns språk. Uppföljning av projektet visar att det har gett goda resultat med hög måluppfyllelse och upplevs positiv hos barn, pedagoger samt vårdnadshavare.

Under perioden har bibliotekets samverkan med berörda förskolor i en förskolenhet fördjupats med ett poesiprojekt. Barnboksbibliotekarier har besökt nämndens verksamheter och tillsammans med barnen skrivit dikter i kombination med rörelse - och dramaktiviteter.

Farsta fritid

Nämndens verksamhet inom Farsta fritid har arrangerat dancebattle och grill med allsång över generationsgränsen, filmvisning på Fanfaren för ungdomar och mycket annat. Ungdomsgården Tuben coachade besökarna till att genomföra 26 arrangemang med stöd från *Ungas*

egna kulturprojekt för totalt 190 000 kronor 2023.

Socialpsykiatri

Farstabor med insatser inom socialpsykiatri har fått stöd att själva hitta kulturevenemang eller erbjudits att följa med på till exempel teater och konserter tillsammans i grupp eller enskilt tillsammans med medarbetare. Verksamheterna anordnar också kulturprogram i egna lokaler eller på boenden. Inom boendeenheten har antalet kulturaktiviteter ökat.

Funktionsnedsättning

Farstabor med insatser inom funktionsnedsättning har fått gå på konserter, bio, Skansen, museum, utflykter, studiebesök, allsång med mera. Café 9:an har i sitt program haft 15 (5) tillfällen med kulturupplevelser. Idrottsförvaltningens breda utbud av aktiviteter via sin blogg har varit en bra inspirationskälla till verksamheternas aktivitetsplanering. Även kulturförvaltningens kulturturné har erbjudits till målgruppen.

Äldreomsorg och öppna seniorverksamheten

För Farstabor med insatser inom äldreomsorg har under året erbjudits ca 80 (80) kulturprogram i form av konserter, högläsning och liknande på boenden och dagverksamheter. Utöver dessa har kulturförvaltningens kulturturné erbjudit två konserter under sommaren och en mängd digitala aktiviteter under våren och hösten.

Den öppna seniorverksamheten har för första året arrangerat och erbjudit aktiviteter under hela sommaren. Bland annat har aktiviteter som bussresor, konserter, utomhusgymna, frisbeegolf och en utflykt till Gröna Lund genomförts. Inom verksamheten har även *kultur via telefon* genomförts med ett antal seniorer, såsom exempelvis sång, diktläsning och nyhetsuppläsning. För att öka tillgängligheten inom nämndens förebyggande öppna seniorverksamhet har flera mobila mötesplatser startats upp inom Farsta stadsdelsområde. Bland annat har promenadgrupper i Tallkrogen och Sköndal genomförts samt bouletävlingar i Sköndal. För att öka deltagande och nöjdheten inom den öppna seniorverksamheten har aktivitetsutbudet anpassats utifrån efterfrågan som baserats på dialog med seniorer.

Den öppna seniorverksamheten har under året även arrangerat föreläsningen "Försök inte lura mig" på ett torsdagskafé. Det finns ett etablerat samarbete med Polis, pensionärsorganisationerna och pensionärsrådet för att öka kunskapen om och förebygga brott mot äldre.

Kunder inom hemtjänstenheter i egen regi har fått tillgång till information om kultur och fritidsaktiviteter genom att enheterna aktivt arbetat med att dela ut den öppna seniorverksamhetens programblad till kunderna.

Nämndens digitala fixare har bidragit med stöd för att öka den digitala tillgängligheten och delaktigheten för seniorer. Inom nämndens vård- och omsorgsboenden har fokus under sommarhalvåret främst varit på utevistelse med exempelvis kulturarrangemang i trädgården, grillfester, sittgymnastik och fikastunder utomhus. Verksamheterna har ett etablerat samarbete med *kultur i staden*, *Seniorglädje* och *Ung omsorg*. Ett stort antal ferieungdomar har tagits emot under sommaren vilka bidragit som en extra resurs inom verksamheterna.

Inom vård- och omsorgsboendena har arbetet med att motivera och stimulera boende till deltagande i aktiviteter och utevistelse fortsatt under året. Årets brukarundersökning visar

sammantaget på en marginellt ökad nöjdhet gällande aktivitetsutbudet. Däremot var resultatet för frågan om möjlighet att komma utomhus något försämrade. Enheterna har tagit fram handlingsplaner med relevanta åtgärder. Bland annat har medarbetare på Postiljonens vård- och omsorgsboende genomgått utbildningen *Kultur i vården* där medarbetarna fått verktyg för att erbjuda ett utvecklat aktivitetsutbudet och på Edö har man infört dagliga aktiviteter utomhus. Även kontaktmannarollens uppdrag har stärkts i syfte att motivera boende för aktiviteter och utomhusvistelse. Den sociala dokumentationen ska användas vid planering och uppföljning. De boende på Edö vård- och omsorgsboende har under året fått regelbundna besök av en vårdhund.

Biståndshandläggare har under året beviljat följa till äldre med biståndsbeslut för att besöka öppna mötesplatser. Biståndshandläggare informerar om och hjälper äldre att kontakta frivilligorganisationer. Även äldreкураторn har varit delaktig i att bistå seniorer genom att följa med till öppna mötesplatser.

Föreningsstöd och föreningssamverkan

Nämndens ordinarie föreningsbidrag om sammanlagt 700 000 kronor har beviljats till 34 föreningar samt 185 000 kronor för bidrag till lovaktiviteter till nio föreningar. Föreningar i Farsta svarar 8,8 på en tiogradig skala när de uppskattar hur nöjda de är med informationen kring föreningsbidrag, motsvarande siffra 2022 var 8,5, 2021 var 8,1 och 2020 var 7,5. Förvaltningen har kontrollerat att föreningarna uppfyller kommunfullmäktiges riktlinjer och demokrativillkor. Nämnden har bidragit i kommunfullmäktiges uppdrag att utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet

Idrott och rörelse

BMX-banan i Sköndal har rustats upp och öppnades för användning i juli.

Farsta Sportscamp genomfördes under två veckor i augusti med 868 barn, 16 olika idrotter och 132 feriearbetande ungdomsledare, vilket var rekord i antal både var det gäller deltagande barn och ungdomsledare. Kön fördelningen har varit jämn och nöjdheten bland barn, föräldrar och ungdomar var även detta år hög. I nämndens verksamhetsplan för 2023 skriver nämnden att fler flickor och pojkar från Fagersjö samt barn från familjer med försörjningsstöd ska lockas att delta i Farsta Sportscamp. Antalet deltagande barn från Fagersjö har ökat 2023. 36 barn från Fagersjö deltog, motsvarande siffra 2022 var 25. Familjer med försörjningsstöd har fått brev med Sportsamps folder. Även 2023 fortsatte nämndens samarbete med de kommunala bostadsbolagen vilket innebär att 183 familjer fick en subventionerad avgift till Sportsamp.

Nämnden har också erbjudit många idrottsaktiviteter under loven i samarbete med lokalt föreningsliv: Basket, fotboll, drop in-aktiviteter, bootcamp, skateskola, sportskytte, fiske, capoeira, yoga och *Full Fart Farsta* med spontana rörelseaktiviteter.

Nämnden har varje lördag och under sommaren i samverkan med FOC Farsta fotbollsförening bedrivit *Fotboll För Farsta*. Med anledning av den uppmärksammade skjutningen i Farsta Centrum fick föreningen möjlighet att öppna sommarverksamheten tidigare än planerat genom utökad stöd från nämnden. Spontanfotbollen är populär och lockar ibland mer än 100 ungdomar per tillfälle.

Antalet Farstaungdomar som deltar i föreningslivet har ökat de senaste två åren.

Farstas stränder – Stockholm vid vattnet

Med målet att tillgängliggöra Farstas stränder ansökte och erhöll nämnden så kallade Stockholm vid vattnet-medel för att anlägga en ny publik brygga i Farsta strand där det tidigare funnits en olovlig instängslad båtbygga. Projektet genomfördes under hösten 2023. Förhoppningen är att den nya bryggan blir en ny mötesplats för de som promenerar på strandpromenaden. Budget och utfall för projektet redovisas i bilaga 1 tillsammans med stadsmiljöinvesteringar.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål i Agenda 2030: Hälsa och välbefinnande (mål 3), Jämställdhet (mål 5), Minskad ojämlikhet (mål 10), Hållbara städer och samhällen (mål 11) samt Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	86	88 %	85 %	83	85 %	75 %	2023
  Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	59	52 %	64 %		74 %	77%	2023
Analys							
Indikatorn är ny och målet är för högt ställt. Om man jämför med medborgarundersökningens resultat för liknande frågor angående kultur för barn och unga så hamnar dessa resultat strax över 60%, med andra ord ganska nära denna indikatorns utfall.							
Utfallet är hämtat från skolenkät för barn i årskurs 5 och 8, inte från 2 året i gymnasiet som också finns med i undersökningen. Man kan anta att i de lägre åldersgrupperna så är man inte lika medveten om att man deltar i kulturaktiviteter och vad en kulturaktivitet är för något i jämförelse med de äldre ungdomarna.							
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	78 %	83 %	74 %	72 %	78 %	76 %	2023
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	79 %	78 %	80 %	73 %	78 %	77%	2023
  Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	66 %	69 %	63 %	60 %	66 %	66 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat	2023-01-01	2023-12-31	
  Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för	2023-01-01	2023-08-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad			

Nämndmål: Farstas invånare deltar i ett rikt kultur-, idrotts-, och föreningsliv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Farstabornas nöjdhet med kulturlivet ökar
- Nöjdheten hos förskolebarn, boende, besökare och brukare med kulturupplevelserna i förvaltningens verksamheter ökar
- Föreningar i Farsta är nöjda med samverkan med förvaltningen
- Farstabornas nöjdhet med möjligheten att spontanidrotta ökar
- Alla barn i den kommunala förskolan får uppleva professionella föreställningar
- Alla femåringar deltar i konst i förskolan i samverkan med Konsthall C
- Alla barn får delta i skapandeprocesser och erbjuds olika uttrycksformer
- Deltagandet i den öppna seniorverksamheten ökar
- Äldre som deltar i den öppna seniorverksamheten är nöjda med aktivitetsutbudet

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppnås helt. Bedömningen grundar sig på att de förväntade resultat uppnås, att alla aktiviteter är genomförda enligt plan samt att måluppfyllelsen är hög när det gäller Farstabornas nöjdhet med kulturlivet och möjligheten att spontanidrotta. Även om målvärdet för året inte nås fullt ut för de aktuella indikatorerna så ligger utfallet väldigt nära och det handlar om några enstaka individer för att nå målvärdet och den samlade bedömningen är därför att måluppfyllelsen trots det är god.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel Farstabor som är nöjda med kulturlivet i stadsdelen	48 %	53	44	44 %	50 %		2023
Analys Utfallet närmar sig målvärdet. Män (53 procent) är mer nöjda än kvinnor (44 procent)							
 Andel Farstabor som är nöjda med möjligheten att spontanidrotta	80 %				81 %		2023
Analys Målvärdet nästan uppfyllt. I jämförelse en hög andel Farstabor som är nöjda med möjligheten att spontanidrotta							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Gemensam ljusmanifestation genomförs på stadsdelarnas torg på barnkonventionens dag.	2023-01-01	2023-12-05	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Gemensam lunch för att bryta social isolering hos äldre	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Mobila öppna träffpunkter för seniorer	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

● Uppfylls helt

Analys

Nämnden bedömer att Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls helt. Bedömningen grundas på att tre av fyra verksamhetsområdesmål kopplade till inriktningsmålet uppfylls helt.

Mål 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring uppfylls helt. Bedömningen grundar sig i att matsvinnet har minskat i nämndens verksamheter och klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider ligger under årsmålet. Åtgärder för att minska energiförbrukningen har vidtagit och även där nås det uppsatta årsmålet.

Mål 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på att flertalet åtgärder och investeringar för att öka den biologiska mångfalden har genomförts under året och flera gemensamhetsodlingar har funnits tillgängliga. De förväntade resultaten är uppfyllda och planerade aktiviteter genomförda enligt plan.

Mål 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på att nämnden under året inrättat en bilpool på förvaltningen med körjournal. Vid upphandling och inköp har elbilar prioriterats och inom hemtjänsten har man arbetat aktivt med att ha strikta geografiska områden för att minska långa förflyttningar för personal. Nämnden har också testat och utvecklat nya beläggningar för gång- och cykelvägar. Nämnden bedömer att de förväntade resultaten uppnås.

Mål 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer uppfylls delvis. Det baseras på att nämndmålet uppfylls delvis och flera av indikatorerna inte når upp till årsmålet. Även om flera åtgärder genomförts inom ramen för *God vattenstatus* samt genom utbildning inom kemikaliehantering så är utfallet för inköp av ekologiska livsmedel och antibiotikaanvändningen en bit ifrån nämndmålet och har sjunkit sedan tertialrapport 2. Däremot är samtliga aktiviteter genomförda och det förväntade resultatet i allt väsentligt uppnått.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

● Uppfylls helt

Analys

I augusti beslutade nämnden om en uppdatering av Farstas lokala miljö- och klimathandlingsplan. Planen har tagits fram genom samverkan med medarbetare från olika avdelningar inom förvaltningen.

Stockholms stads miljöprogram 2020-2023

Här redovisas nämndens arbete som genomförts under året och som bidragit till kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål 2.1 och samtidigt till flera etappmål i miljöprogrammet. Aktuellt etappmål inom parentes.

Som ett led i nämndens klimatanpassning planterades under våren träd i växtbäddar av biokol för att fördröja dagvatten i parken Västboda. Under hösten har nämnden genomfört det klimatinvesteringsprojekt, som nämnden beviljats medel för. För att bättre hantera dagvatten och skyfall på en parkväg i Hökarängen har dels ett så kallat krossdike anlagts, dels en parkväg har belagts med en speciell vägöverbyggnad som infiltrerar vattnet. Projektet redovisas i bilaga 8 (3.1).

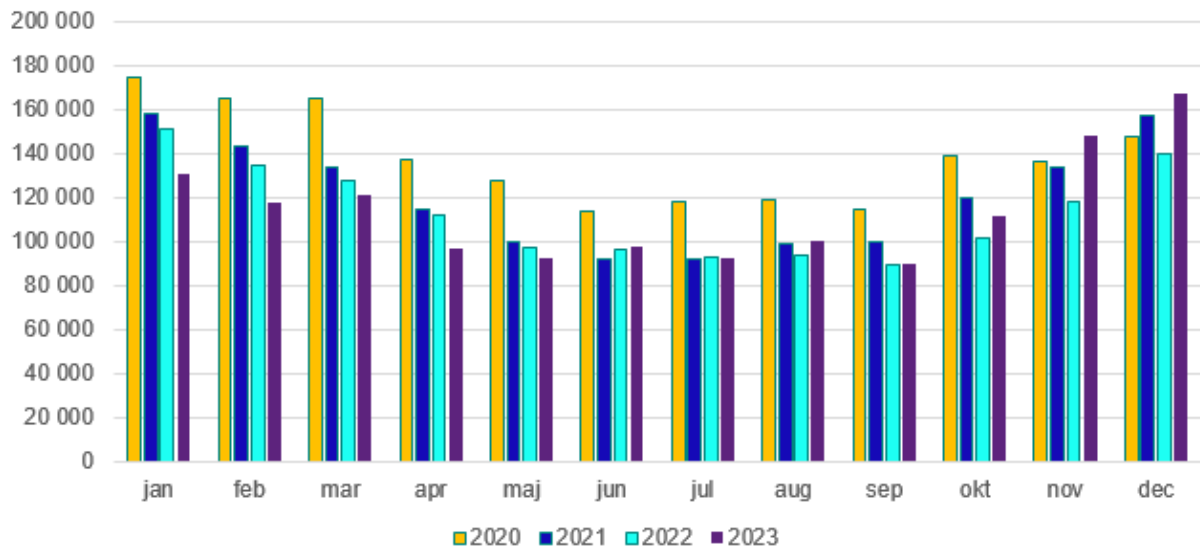
Deltagande i e-utbildningen Hållbara kontor har pågått under året. Förvaltningen kom i gång med utbildningen något sent varför uppmaning till medarbetare om att genomgå utbildning kommer att göras även kommande år (4.1). För återbruk och ökad recirkulation har nämnden i första hand använt Stocket när inköp av möbler och inventarier har gjorts. Samtliga verksamheter som har rådighet över sitt matavfall sorterar det i separata kärl (4.2).

Matsvinnet i verksamheterna har minskat (4.1). Verksamheter som använder sig av måltidsservice har dock svårare att påverka sitt matsvinn, eftersom måltidsservice levererar samma portionsmängd varje dag. Mängden lagad och serverad mat kan därmed inte anpassas till närvaron i verksamheterna. Vidareutbildning har anordnats till flertalet kockar och övrig kökspersonal i förskolan genom förskolans kocknätverk i syfte att planera och tänka strategisk kring ekologisk och klimatsmart mat (4.2). Alla har inte hunnit genomföra utbildningen under 2023 men den fortsätter kontinuerligt.

Uppföljning av åtgärder för att minska elförbrukningen

Uppdraget att genomföra elbesparande åtgärder utan betydande verksamhetspåverkan har fortgått 2023. De första åtgärderna var att ta bort portabla radiatorer på förvaltningskontoret men även ute i verksamheterna. På Edö och Postiljonen vård- och omsorgsboende har det lett till åtgärder från fastighetsägaren som installerade mer effektiva fasta radiatorer. Den tidsinställda belysningen på förvaltningskontoret har minskats med två timmar per dygn. I aktivitetshuset Tuben har LED-belysning installerats. I två parkleksbyggnader har luftvärmepumpar installerats. I övrigt har verksamheterna försökt vara mer noggranna med att stänga av datorer, släcka lampor, tvätta i lägre temperaturer samt minska användningen av torktumlare. Vissa av dessa mindre åtgärder är svåra att följa upp men elanvändningen har minskat något i jämförelse med tidigare år. Elanvändningen började öka under sommaren 2023 jämfört med sommaren 2022 och resten av året. Det finns ett samband mellan ökningen och en ombyggnation till seniorbostäder på del av Edö vård- och omsorgsboende startade i mitten av sommaren. Ökningen av elförbrukningen ska undersökas av mer noggrant.

Elförbrukning Farsta stadsdelsförvaltning 2020-2023

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål i Agenda 2030: Hållbar energi för alla (mål 7) och Bekämpa klimatförändringarna (mål 13).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %			100 %	100 %	100 %	2023
Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,46 kg CO2 per kg livsmedel			1,4 kg CO2 per kg livsmedel	1,6 kg CO2 per kg livsmedel	1,6 kg CO2 per kg livsmedel	2023
Köpt energi i stadens verksamheter	1,36 GWh			1,4 GWh	1,8 GWh	1945 GWh	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafیکنämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024	2023-01-01	2023-12-31	
Trafیکنämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Aktiviteten har genomförts men nämnden har inte varit involverad.			

Nämndmål: Nämndens verksamheter minskar utsläpp och ökar koldioxidlagring

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Mindre matsvinn och ökad insamling av matavfall
- Minskad klimatpåverkan från livsmedel och måltider i verksamheterna
- Förvaltningens elförbrukning effektiviseras
- Minskad användning av engångsprodukter av plast inom verksamheterna

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls helt under året. Bedömningen grundar sig på att förväntade resultat uppnås och att samtliga aktiviteter är genomförda under året. Under året har det visat sig att det finns ett behov av att utöka aktiviteterna till att även omfatta 2024 för att få större effekt. De aktiviteterna har därför flyttats med till verksamhetsplanen 2024.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla förskolpedagoger genomgår/repeterar e-utbildning om hur man säkrar en Kemikaliesmart förskola	2023-01-01	2023-12-31	
 Stadsdelsförvaltningens medarbetare som arbetar med inköp, administration och intern service ska genomgå stadens interna webbutbildning Hållbara kontor	2023-01-01	2024-12-31	
Analys Aktiviteten fortsätter under 2024 då förvaltningen kom igång något sent under 2023. Alla berörda hann inte med att genomföra webbutbildningen.			
 Stadsdelsnämnden ska säkerställa att förskolorna ska arbeta med matstrategi utifrån stadens riktlinjer kring mat, måltider och hållbar utveckling.	2023-01-01	2024-12-05	
 Stadsdelsnämnden ska säkerställa att förskolornas kökschefer/kockar har kunskap om ekologisk matlagning och koppling till klimatpåverkan och hållbarhet i kost	2023-01-01	2024-12-05	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

 Uppfylls helt

Analys

Stockholms stads miljöprogram 2020-2023

Här redovisas nämndens arbete som bidrar till kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål 2.2 och samtidigt till flera etappmål i miljöprogrammet. Aktuellt etappmål inom parentes.

I samband med verksamhetsplanen sökte nämnden både drifts- och investeringsmedel för flera projekt som stärker den biologiska mångfalden. Totalt fem ansökningar beviljades och nämnden har genomfört samtliga. Här redovisas kort resultatet av projekten. Budget och utfall redovisas i bilaga 1 tillsammans med stadsmiljöinvesteringar.

- Restaurering groddjursdammar (5.2). Under de varma sommarmånaderna fylldes dammarna på för att förhindra att de groddjur som etablerat sig i dammarna skulle dö ut. Under hösten genomfördes tillgänglighetsåtgärder vid Skönstaholmsdammarna, bland annat restaurerades den befintliga murkna bryggan.
- Plantering av blommande träd (5.1). Blommande träd har planterats på parkmark i närheten av Maratonvägen, vid Lemmings väg och på Olympiaplan i Tallkrogen. Träden är prydnadsapel och fågelbär.
- Uppsättning av mulmholkar för vedlevande insekter (5.2). Olika former av mulmholkar har placerats ut på platser som är föreslagna i *Stadsdelsvisa åtgärdsförslag för ökad biologisk mångfald* (SÅF). Mulmholkarna skapar boendemiljöer för djur och insekter. Totalt 15 mulmholkar har satts upp.
- Stärka eksambanden Magelungen – Drevviken (5.1). Under året har aspsly röjts i värdefulla ekområden. Detta för att upprätthålla det omfattande arbete som gjort i dessa ekområden för att utveckla och bevara habitatnätverken för eklevande insekter.
- Betesdjur (5.1). En hage uppfördes på Farstanäset där tre kor betade under sommaren. Ett bra sätt att gynna den biologiska mångfalden och ett uppskattat inslag bland besökande på Farstanäset. Perioden korna var i hagen blev kortare än planerat vilket berodde på att betet tog slut. Efter betessäsongen byggdes hagen ut för att förlänga betessäsongen kommande år.

Andelen yta som slås med ängsslåtter har ökat med 1,1 hektar under året. De nya ytorna finns i Larsboda, Hökarängen och Sköndal. Målet med ängsslåttern är att få fler blommande arter att etablera sig vilket leder till ökad biologisk mångfald på sikt (5.1).

Inom stadsdelsområdet har det under odlings säsongen 2023 funnits gemensamhetsodlingar i Gubbängen, Farsta strand, Sköndal, och Svedmyra. Odling har skett i pallkragar, förutom i Svedmyra som har anlagda odlingsytor. I Hökarängen finns en föreningsodling i parken Fagerlid. Utöver detta finns ett 15-tal personer som odlar i pallkragar spritt över stadsdelsområdet. Totalt 60 personer har varit engagerade i odlings sysslorna. På Postiljonens vård- och omsorgsboende har växter och blommor planteras under sommaren för att bidra till en ökad biologisk mångfald (5.1).

Under året har stadens arbete mot ett naturreservat i Majroskogen kommit vidare. Det planeras för att bilda ett reservat år 2025.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till flera globala mål i Agenda 2030 men framför allt till Ekosystem och biologisk mångfald (mål 15).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten			
Analys Aktiviteten har genomförts men nämnden har inte varit involverad.			
✓ Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmskem AB skapa nya växtbäklädda väggar	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Aktiviteten har genomförts men nämnden har inte varit involverad.			
✓ Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna, med syfte att inrätta naturreservat, i Ålstensskogen/Storskogen och Majroskogen	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer	2023-01-01	2023-08-31	
✓ Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: I Farsta ökar den biologiska mångfalden

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- I Farstas grönområden ökar antalet fruktträd, bärbuskar och blommande ängsmarker
- Fler Farstabor får möjlighet att odla i gemensamhetsodlingar

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls helt under året. Bedömningen grundar sig på att det förväntade resultatet uppnås och att alla aktiviteter har genomförts enligt plan.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsförvaltningen ska öka den biologiska mångfalden genom att placera ut betande djur, troligtvis på Farstanäset.	2023-01-01	2023-12-05	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

 Uppfylls helt

Analys

Stockholms stads miljöprogram 2020-2023

Här redovisas nämndens arbete som genomförts under året och som bidrar till kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål 2.3 och samtidigt till flera etappmål i miljöprogrammet. Aktuellt etappmål inom parentes.

Nämnden slutförde en innovativ studie för att utveckla bättre beläggningar på parkvägar. En student på Sveriges lantbruksuniversitet genomförde studien som en del i sitt examensarbete. I förlängningen bidrar studien till nämndens uppdrag att upprätthålla god framkomlighet för gång- och cykel (1.1). Försöket genomfördes på en parkväg i Hökarängen. I projektet testades flera olika typer av marköverbyggnader i syfte att hitta metoder som leder till bättre infiltration av vatten samt kostnadseffektivitet.

Nämnden har under 2023 varit delaktig i regionens arbete med utbyggd tunnelbana (FUT). Under utbyggnadstiden, som fortgår i flera år, påverkas boende framförallt i Hökarängen negativt genom buller och försämrad framkomlighet. På sikt kommer projektet förstärka stadens kapacitet för kollektivtrafik och möjliggöra för invånarna att resa klimatsmart (1.1). Farstas intressen gällande påverkan av park- och naturmark bevakas både under byggtiden och i det längre perspektivet.

En bilpool har inrättats med tre av förvaltningens totalt 11 bilar. På så sätt används bilarna mer effektivt. Arbete med att införa elektroniska körjournaler i bilarna har pågått under året (2.1).

Inom äldreomsorgen samordnas beställningar mellan verksamheternas olika avdelningar för att minska transporter. Användandet av elsparkcyklar har ökat inom hemtjänsten vilket bidrar till ett minskat bilanvändande (1.1). Hemtjänstenheterna i egen regi har under året arbetat aktivt för att uppnå målet för en fossilfri verksamhet genom att ha strikta geografiska områden för att minska långa och kostnadskrävande förflyttningar för personal.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till flera globala mål i Agenda 2030 men framför allt Hållbar energi för alla (mål 7), Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (mål 9), Hållbara städer och samhällen (mål 11) samt Bekämpa klimatförändringarna (mål 13).

Nämndmål: Transporter och resor sker hållbart och klimatsmart

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Ökad framkomlighet för fotgängare och cyklister på våra parkvägar
- Minskade utsläpp från resor i tjänsten
- Öka stockholmarnas nöjdhet med snöröjning och sandning
- Ökad upplevd trafiksäkerhet för fotgängare och cyklister
- Miljökrav på arbetsfordon, transporter och leveranser ställs vid upphandling

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls helt under året. Bedömningen grundar sig på att förväntat resultat uppnås. Bland annat har nämnden under året prioriterat en bilpool och låncyklar under året i syfte att minska utsläppen för resor i tjänsten. Miljökrav på arbetsfordon, transporter och leveranser ställs i samband med upphandling i de fall där detta finns tillgängligt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsförvaltningen ska slutföra inventeringen av parkvägarnas skick.	2023-01-01	2023-12-05	
Analys Aktiviteten påbörjad men inte slutförd.			

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

◆ Uppfylls delvis

Analys

Stockholms stads miljöprogram 2020-2023

Här redovisas arbete som bidrar till kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål 2.4 och samtidigt till flera etappmål i miljöprogrammet. Aktuellt etappmål inom parentes.

Nämnden har beviljats de medel för *God vattenstatus* som nämnden ansökte om i samband med verksamhetsplanen. Det är dels medel för vassklippning, dels medel för att transportera bort bråte och gamla båtar som ligger längs med Magelungens strand. Vassklippning utfördes enligt plan under hösten i syfte att skapa bättre lekmiljöer för fisk och skapa rekreativa värden (5.4). Bortförel av bråte längs stränderna syftar till att förhindra att gifter sprids i sjön (7.1). Nämnden samverkar med flera lokala aktörer för att identifiera bråten. Under höst och vinter kasserades föremål som länge legat oanvända längs stränderna. Misstänkt övergivna båtar lappades under sommaren för att eftersöka eventuella ägare. Både vassklippning och bortförel av bråte längs stränderna ligger i linje med lokala åtgärdsprogram (LÅP) för sjöarna i stadsdelsområdet samt nämndens egen skötselplan för stranden längs Magelungen. Budget och utfall för projekten *God vattenstatus* redovisas i bilaga 1 tillsammans med stadsmiljöinvesteringar.

Nämndens verksamheter ska bidra till en hälsosam, klimatsmart och hållbar miljö utifrån målen i Stockholms stads miljöprogram 2020-2023. Förvaltningen verkar för att minska förekomst av giftiga ämnen i den offentliga miljön och i förvaltningens verksamhet. Verktyg för detta arbete är exempelvis Chemsoft och Kemikaliesmart förskola. I nämndens förskolor ska barnen vistas i en hälsosam miljö fri från farliga kemikalier. Rutinen för att säkerställa kontinuerlig utbildning i kemaliecentrums vägledning hos medarbetare och ledning har sett över och arbetet fortgår i enlighet med giftfri förskola.

Ett sätt att bidra till målet om giftfria miljöer är att välja inköp av ekologiska livsmedel.

Andelen inköp av ekologiska livsmedel har successivt ökat procentuellt under året men når inte upp till målet om 70 procent. Det finns stora skillnader mellan verksamheter som behöver analyseras och följas upp för att säkerställa en ökad måluppfyllelse. Utbildning om listor med standardvaror genomförs och implementeras löpande. Till och med december månad var de ekologiska inköpen 64,38 procent (7.1 och 5.1). Nämndens inköp av animaliska livsmedel med svenskt ursprung uppgår till 84,76 procent (7.1). Nämnden har genomfört en ny inventeringsomgång av kemikalier i verksamheten och sett till att rutin finns framtagen inom förskoleverksamheten för att säkra uppfyllelse av kemikalicentrums vägledning. Det har fått till följd att en del nyinköp av giftfritt material har genomförts och återbruksmaterial har ökat.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål i Agenda 2030: Hälsa och välbefinnande (mål 3), Rent vatten och sanitet för alla (mål 6) och Hållbara städer och samhällen (mål 11).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %			100 %	100 %	100 %	2023
  Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning	81,81				88	88 %	2023
Analys Andelen animaliska livsmedel med svenskt ursprung når 81,81 procent för 2023. Upphandlade avtal används men det händer att produkter är restnoterade och då levereras annan produkt som är utanför avtal. Detta gör att andelen produkter av svenskt ursprung minskat.							
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	64,38 %			57,34 %	70 %	70 %	2023
Analys Andelen ekologiska livsmedel har ökat med sju procent jämfört med 2022 men nämnden når inte årsmålet. Priserna har ökat generellt under 2023 vilket kan innebära att prioriteringar gjorts av livsmedelsinköpen. Månatliga uppdateringar skickas ut till enheterna för att uppmärksamma de som inte når målet.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholm Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror	2023-01-01	2023-12-31	
Analys			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Aktiviteten har genomförts men nämnden har inte varit involverad.			

Nämndmål: Farsta har en ren och giftfri miljö som främjar hälsa

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Andelen ekologiska livsmedel ökar
- Andelen godkända badvattenprover ska öka
- Förvaltningens anläggningsentreprenörer använder Byggvarubedömningen (BVB) eller jämförliga system
- Förekomsten av kemikalier som innehåller utfasnings- och riskminskningsämnen i våra verksamheter minskar
- Förskolorna säkerställer arbetet utifrån kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola
- Alla medarbetare och ledning inom förskola har genomgått kemikaliecentrums vägledning

Analys

Nämnden bedömer att målet uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig på att de förväntade resultaten bara delvis uppfylls och det finns ett behov av att öka måluppfyllelsen när det gäller inköp av ekologiska livsmedel. Standardiserade inköpslistor finns framtagna men det finns ett behov av att sprida det vidare inom nämndens verksamheter. Förekomsten av kemikalier som innehåller utfasnings- och riskminskningsämnen minskar och förskolans personal genomför utbildning i kemikaliecentrums vägledning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förskolan arbetar in återbruk och återvinning som en del av förskolans verksamhet	2023-01-01	2023-12-05	
✓ Förskolans medarbetare och ledning går igenom kemikaliecentrums vägledning	2023-01-01	2023-12-05	
✓ Stadsdelsförvaltningen ska säkerställa att medarbetare som arbetar med inköp av livsmedel kan hantera så kallade standardiserade inköpslistor för ekologiska basvaror.	2023-01-01	2023-12-05	
Analys Aktiviteten påbörjad men inte slutförd.			

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

● Uppfylls helt

Analys

Nämnden bedömer att Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls helt. Bedömningen

grundas på att fem av sju verksamhetsområdesmål kopplade till inriktningsmålet uppfylls helt

Mål 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd uppfylls helt. Bedömningen grundas i att nämndmålet uppfylls helt och att indikatorn prognossäkerheten för budgetåret är god och är inom stadens mål om +/- 1 procent. Övriga indikatorer kopplade till målet ligger nära måluppfyllnaden och den samlade bedömningen är att målet i sin helhet därmed uppnås.

Mål 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb uppfylls helt. Bedömningen grundar sig i att nämndmålet uppfylls helt, att i princip samtliga obligatoriska indikatorer uppfylls helt. Nämnden har fortsatt hålla låga nivåer för personer med ekonomiskt bistånd och samtidigt erbjudit fler feriejobb och praktikplatser för högskolestuderande jämfört med föregående år.

Mål 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med uppfylls helt. Bedömningen grundar sig i att nämndmålet uppfylls helt och att samtliga indikatorer uppfylls helt. Nämnden har ett effektivt vräkningsförebyggande arbete för alla målgrupper samtidigt som antalet förskoleplatser möter behovet.

Mål 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig i att nämndmålet uppfylls delvis samt att utfallet av såväl AMI som sjukfrånvaron är lägre än årsmålet. Däremot sjunker andelen arbetade timmar av timavlönad personal i relation till samtliga arbetade timmar ytterligare från redan låga nivåer.

Mål 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden uppfylls helt. Bedömningen grundar sig i att nämndmålet uppfylls helt, att samtliga indikatorer når upp till årsmålet samt att planerade aktiviteter har genomförts enligt plan.

Mål 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig i att ett av två nämndmål uppfylls helt samt att samtliga obligatoriska indikatorer uppfylls delvis. Utfallet på indikatorerna ligger i nivå med år 2022 utfall.

Mål 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt uppfylls helt. Bedömningen grundar sig i att nämndmålet uppfylls helt.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

 Uppfylls helt

Analys

Nämndens driftverksamhet visar ett underskott om 6,0 miljoner kronor före överföring till resultatfonder och ett underskott om 0,3 miljoner kronor efter överföring till resultatfonder. Resultatfonderna minskar med 5,7 miljoner kronor till 25,4 miljoner kronor.

Förklaring till underskott är främst:

- inflationens medföljande kostnadstryck på verksamheterna. Bland annat har

lokalkostnader ökat kraftigt under året med exempelvis mycket högre årshyror för nya förskolelokaler.

- följd effekter utav Trefas med ökade kostnader inom Individ och familjeomsorg.

Nämnden har under året vidtagit följande åtgärder för att nå en budget i balans:

- Åtgärdsplaner har tagits fram för två resultatenheter. Ett löpande arbete inom berörda verksamheter som har utmaningar med budgethållning har pågått under året.
- En översyn av lokalplaneringen har genomförts för att effektivisera och kvalitetssäkra planeringen ytterligare, både utifrån ett verksamhets- och ett ekonomiskt perspektiv. Nämnden arbetar kontinuerligt med att effektivisera sitt lokalutnyttjande och att se över möjligheter till att exempelvis samlokalisera verksamheter samt bevakar uppsägningsbara hyresavtal.
- Förvaltningens upphandlingssamordnare har under året arbetat med utveckling av rutiner för upphandlingar och inköp så förvaltningens verksamheter får beställda varor och tjänster samt följer upp dessa vid ofullständiga leveranser.
- Nämnden genomför löpande utbildningsinsatser för att utveckla stödet till budgetansvariga chefer.

Innovationsarbetet

Under 2023 har innovationsarbetet fokuserat på att öka kompetensen och forma arbetet framåt. Förvaltningens två innovationsledare har under året genomgått Stockholm stads utbildning *Innovationsledning för nyckelpersoner*. Förvaltningens innovationsnätverk i sin helhet har genomgått en kompetensutvecklingssatsning genom en digital utbildning i innovationsledning från ADDA. För att direkt omsätta kunskaperna i praktiskt lärande har nätverket parallellt med utbildningen gemensamt utforskat behovet av utökad dialog med stadsdelens invånare, att hitta vägar att samarbeta med Farstaborna kring verksamheternas utveckling, och landat i ett arbete med att utveckla dialogen med Farstas ungdomar.

Efter ett initiativ från en medarbetare har konceptet mobil socialtjänst utforskats. Projektgruppen har arbetat med detta utifrån metoden *Design thinking*. Målgruppen har i första hand varit ungdomar och familjer som skulle vara behjälpliga av socialtjänstens frivilliga insatser. I dialog med målgrupper konstaterades att behovet ser något annorlunda ut än vad utgångspunkten var när utmaningen formulerades. Förvaltningen kommer utifrån de insikter som arbetet gett att under 2024 arbeta med utveckling av former för samarbete och informationsutbyte mellan stadsdelens fritidsgårdar och den myndighetsutövande delen av socialtjänsten.

Farstas Färdplan för innovation har under året utvecklats till en Innovationsstrategi för tidsperioden 2024-2026. Samtliga ledningsgrupper och förvaltningsledningen har deltagit i workshops för att identifiera och prioritera förvaltningsövergripande utmaningar. Detta har genererat fyra fokusutmaningar som Farstas innovationsarbete ska utgå från och fokusera på;

1. Hur klarar vi ett ökat och förändrat behov av välfärd med minskande resurser?
2. Hur kan vi öka Farstabornas delaktighet och medskapande?
3. Hur kan vi skapa en stadsdel där invånarna känner trygghet och har tillit till oss och varandra?

4. Hur stimulerar vi innovation som leder till minskad klimatpåverkan, ett mer cirkulärt samhälle samt insatser som bidrar till en ökad biologisk mångfald?

Innovationsnätverket kommer under 2024 att leda arbetet med att konkretisera utmaningarna.

Innovationschecken

Utöver detta har konceptet ”innovationschecken” testats som en pilot. Innovationschecken är ett koncept som förvaltningen tagit fram inspirerade av Uppsala och Helsingborg, och innebär att verksamheter och/eller medarbetare kan söka tid och/eller pengar för att driva ett innovationsinitiativ eller testa en idé. Ansökningstiden var under mitten av november till mitten av december och elva kvalificerade ansökningar inkom. Fyra initiativ tilldelades medel i form av pengar och ett initiativ tilldelades medel i form av tid. Resterande sökande erbjuds coaching i tjänstedesign-anda. Projekten ska bedrivas under första halvåret 2024 och satsningen ska därefter utvärderas.

Digitalisering

Under året har nämnden etablerat strukturer och organisation för förvaltning av IT-stöd och -tjänster. En kartläggning av medarbetarnas kompetens inom IT har också genomförts.

Egen regi

En utredning för att undersöka förutsättningarna att utföra parkskötsel i egen regi har påbörjats. Uppdraget har avgränsats till att enbart gälla parkskötsel, inte vinterväghållning, arboristtjänster, plaskdammsunderhåll med mera.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet bidrar nämndens arbete med en budget i balans till de globala målen om Jämställdhet (mål 5) och Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8). Innovationsarbetet bidrar framför allt till målet Hållbara industri, innovationer och infrastruktur (mål 9). Genom de innovationsutmaningar som identifierats som prioriteras har nämnden tagit kraft i de globala målen och bedömer att ett strategiskt arbete kommer kunna bidra till att utveckla verksamheten för en ökad måluppfyllelse inom bland annat följande globala mål: God utbildning (mål 4), Anständiga villkor och ekonomisk tillväxt (mål 8), Minskad ojämlikhet (mål 10), Hållbara städer och samhällen (mål 11), Bekämpa klimatförändringarna (mål 12) samt Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %			98,9 %	100 %	100 %	VB 2023
<p>Analys</p> <p>Nämndens driftverksamhet visar ett underskott om 0,3 miljoner kronor efter överföring från resultatfonder.</p> <p>Förklaring till underskott är främst:</p> <ul style="list-style-type: none"> inflationens medföljande kostnadstryck på verksamheterna. Bland annat har lokalkostnader ökat kraftigt med exempelvis mycket högre årshyror för nya förskolelokaler under året. följdefekter utav Trefas med ökade kostnader inom Individ och familjeomsorg. <p>Åtgärder har vidtagits under året vid avvikelser och för att nå en budget i balans. Åtgärdsplaner har tagits fram för två resultatenheter. Ett löpande arbete inom berörda verksamheter med utmaningar med budgethållning har pågått under året.</p>							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100,3 %			98,5 %	100 %	100 %	VB 2023
Analys							
Nämndens driftverksamhet visar ett underskott om 6,0 miljoner kronor före överföring till resultatfonder.							
Förklaring till underskott är främst:							
<ul style="list-style-type: none"> inflationens medföljande kostnadstryck på verksamheterna. Bland annat har lokalkostnader ökat kraftigt med exempelvis mycket högre årshyror för nya förskolelokaler under året. följefeffter utav Trefas med ökade kostnader inom Individ och familjeomsorg. 							
Åtgärder har vidtagits under året vid avvikelser och för att nå en budget i balans. Åtgärdsplaner har tagits fram för två resultatenheter. Ett löpande arbete inom berörda verksamheter med utmaningar med budgethållning har pågått under året.							
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			-1 %	+/- 1 %	+/- 1 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla och införa ett gemensamt digitalt system för handläggning av stadsdelsnämndernas föreningsbidrag	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: Nämndens verksamheter bedrivs hållbart och långsiktigt inom givna ekonomiska ramar.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Förvaltningen uppvisar en budget i balans
- Prognossäkerheten är god
- Avtalstroheten ökar
- Stadsdelsnämndens budgetföljsamhet uppgår till 100 procent efter resultatöverföringar
- Stadsdelsnämndens prognossäkerhet avviker med max +/- 1 procent mellan tertialrapport 2 och bokslut
- Det socioekonomiska tilläggsbeloppet förstärker förskolans kompensatoriska uppdrag

Analys

Nämnden gör bedömningen att nämndmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på de förväntade resultaten uppnås samt att alla aktiviteter är genomförda enligt plan. Prognostiserat resultat under verksamhetsåret avviker inom ramen för 1 procent mellan tertialbokslut 2 och bokslut.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Digital läkemedelssignering implementeras på vård- och omsorgsboenden	2023-01-01	2023-12-31	
 Etablera organisation för stadsdelens arbete med innovation	2023-01-01	2023-12-02	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Etablera strukturer och organisation för förvaltning av IT-stöd och -tjänster.	2023-01-01	2023-12-02	
✓	Genomföra undersökning av medarbetares användning och upplevelse av digitala verktyg, samt identifiera behov av stöd och digital utveckling.	2023-01-01	2023-12-02	
✓	Nämndens verksamheter ska genomföra aktiviteter för implementering av Kvalitetsprogrammet	2023-01-01	2023-12-05	
✓	Uppföljning av den socioekonomiska resursfördelningen för att förstärka förskolans kompensatoriska uppdrag	2023-01-01	2023-12-05	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

● Uppfylls helt

Analys

Ekonomiskt bistånd

Antalet aktuella hushåll med ekonomiskt bistånd har fortsatt sjunka från 1,43 procent förra årets till 1,31 procent 2023 vilket är långt under årsmålet på 1,8 procent. Andel vuxna invånare med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare uppgår till 1,16 procent och har fortsatt minska från förra årets resultat på 1,27 procent. Även andelen barn i hushåll med ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen har fortsatt minska och ligger på 1,5 procent vilket är långt under årsmålet på 2,7 procent.

Feriejobb och verksamhetsförlagd utbildning

Årsmålet för feriejobb höjdes igen under året från 630 till 785 platser för ungdomar och nämnden har under året uppnått målet.

Nämnden uppnår även årsmålet om antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning. Nämndens utförare inom funktionsnedsättning har även tagit emot 12 elever på arbetsplatsförlagt lärande från Vård-och omsorgsprogrammet på Kungsholmens Västra Gymnasiums omsorgsklass med syftet att förbereda elever för kommande yrkesliv. Under hösten tog nämnden emot 20 socionomstudenter från Stockholms universitet i syfte att informera om socialtjänstens arbete i en politiskt styrd organisation.

Stockholmsjobb

Under 2023 har ansvaret för stockholmsjobb gått över till arbetsmarknadsnämnden (AMF) och har varit ett omställningsår som bidragit till svårighet för förvaltningen att nå målet då tjänsterna inte delas ut lokalt. AMF har hittills under första året inte tagit ställning till vilka arbetstillfällen som ska fördelas till vilken förvaltning för att få till en jämn spridning av platser över staden och detta är ett område som ska utvecklas framöver.

Näringslivsfrämjande arbete

Nämndens näringslivsarbete utgår ifrån de tre av fyra fokusområden i Stockholms stads

näringslivspolicy som berör stadsdelsnämnden.

1. Stimulera tillväxt och företagsamhet

Nämnden har under året haft regelbunden kontakt med stadsdelsområdets tre företagarföreningar i Sköndal, Hökarängen och Larsboda. Under året har nämnden haft samarbete med Hökarängens företagarförening för att aktivera torget. Aktuella frågor för företagarföreningen i Larsboda verksamhetsområde är planeringen av bostäder i området samt trafiksituationen. Företagare i Sköndals centrum upplever utmaningar med etableringen av handelsområdet vid Gubbängsmotet samt trafiksituationen där. Under sommaren har nämnden genomfört kulturaktiviteter i form av dans, musik och uppträdanden vid Farsta centrum, Tallkrogens centrum, Gubbängens centrum, Hökarängens centrum och Sköndals centrum. Syftet är att erbjuda kulturaktiviteter som ger ökad trygghet, ökad attraktivitet för platsen och ett ökat kundunderlag. Sammantaget har 68 kulturaktiviteter genomförts under sommaren.

2. Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning

Nämnden har under året bidragit till att näringslivets kontakter med staden är smidiga, effektiva och professionella. Förvaltningen har lotsat frågor om möjligheter att bedriva café och handel vid Stieg Trenters torg och Sunneplans torg. Även ideella verksamheter har fått stöd. En förening har lotsats rätt för tillstånd för loppmarknad. Ett ideellt initiativ, We Love Farsta som genomförde en festival i Farsta centrum, har fått stöd i sitt arbete. Nämnden är medlem i stadens Integrationspakt och har ett nära samarbete med Start-Up Stockholm.

3. Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet

Rondering har genomförts av ferieungdomar i verksamhetsområden och lokala centrum. Skräp, klotter, trasig belysning, trasiga vägskyltar har rapporterats och felanmälts. Ferieungdomar har också genomfört extrastädning vid lokala centrum. Under sommaren inspekterades angörande gång- och cykelvägar till Larsboda verksamhetsområde och företag besöktes med frågor om hur området upplevs gällande rent, snyggt och tryggt. Sammantaget är de svarande företagen mycket nöjda med sin lokalisering men önskar tillgång till laddstationer för el-fordon. Frågan har lämnats vidare till trafikkontoret.

Totalt har förvaltningen under året genomfört åtta företagsbesök, samt haft kontinuerlig kontakt med företagarföreningar och fastighets- och centrumägare. Sammantaget är tillgänglighetsfrågor gällande logistik och angöring, parkeringsmöjligheter, samt ren och trygg miljö de viktigaste frågorna. Förvaltningen undersöker möjligheten att tillgängliggöra stadens interna system gällande gatuarbeten som påverkar näringslivet.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål i Agenda 2030: Ingen fattigdom (mål 1), Ingen hunger (mål 2), God hälsa och välbefinnande (mål 3) God utbildning (mål 4), Jämställdhet (mål 5) samt Minskad ojämlikhet (mål 10).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	1,5 %			1,8 %	2,4 %	2,7 %	VB 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,31 %	1,61 %	1,51 %	1,43 %	1,8 %	1,5 %	VB 2023
  Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	87,5 %	83,33 %	100 %	75 %	61 %	Tas fram av nämnd	2023
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,16 %	1,18 %	1,14 %	1,27 %	1,3 %	1,0 %	VB 2023
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	789			681	785 st	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	17			30	25 st	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
Analys 2023 har varit ett omställningsår när ansvaret för stockholmsjobb har gått över till arbetsmarknadsförvaltningen (AMF) och detta har bidragit till svårighet för förvaltningen att nå målet då tjänsterna inte delas ut lokalt. AMF har hittills under första året inte tagit ställning till vilka arbetstillfällen som ska fördelas till vilken förvaltning för att få till en jämn spridning av platser över staden, detta är ett område som ska utvecklas framöver. Enligt AMF behövs fler arbetstillfällen inom administration, kommunikation, personal och service, park, kultur och fritid och dessa områden får förvaltningen arbeta med att öka till nästa år.							
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	105 st			101 st	50 st	Tas fram av nämnd	VB 2023
  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	789 st	382 st	405 st	640 st	785 st	11 000	VB 2023

Nämndmål: Farstas invånare har jobb och kan försörja sig själva

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Andel invånare i behov av ekonomiskt bistånd minskar
- Andel invånare med långvarigt ekonomiskt bistånd minskar
- Andel barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd minskar
- Företagarna i Farsta har ökad nöjdhet i kontakt med förvaltningen
- Företagarna i Farsta har ökad nöjdhet med utemiljön i lokala centrum och företagsområden

- Förvaltningen samarbetar med högskolor och universitet
- Ökat antal feriejobb

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på att förväntat resultat uppnås genom att fler ungdomar fått feriearbete i nämndens regi och att andelen med ekonomiskt bistånd är fortsatt lågt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal anställningar i Farsta	15 652			16 068	14 500		2023
 Antal Stockholmsmentorer	16				20 st		2023
Analys							
Under våren matchades 12 mentorer med adepter. Därefter har tre stycken valt att hoppa av. Förvaltningen rekryterar adepter som vill bli Stockholmsmentorer genom projektet NYFEIS - Nyanlända föräldrars etablering och inkludering i Sverige. Under hösten genomfördes en informationskampanj för att hitta fler Stockholmsmentorer men dessvärre har nämnden inte nått årsmålet.							

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

 Uppfylls helt

Analys

Vräkningsförebyggande arbete och arbete mot hemlöshet

Under året har nämnden tagit emot 626 meddelanden om obetalda hyror, störningar och hyresskulder och 26 ärenden har lett till avhysning. Inga hushåll med barn har avhysts. Det innebär att 96,1 procent har avvärjts i ett tidigt skede. Under året har nämndens hyresrådgivare och mottagningsgrupp samverkat i en mängd komplexa ärenden.

Förvaltningens äldreкуратор har arbetat vräkningsförebyggande med seniorer som av olika anledningar riskerar vräkning men också arbetat stöttande för seniorer redan lever i hemlöshet. Under 2023 har äldreкурatoren arbetat i ärenden som bland annat avsåg akut hemlöshet, avhysningar och anmodan om rättelse. Äldreкурatoren och biståndshandläggare har samarbetat med nödvändiga åtgärder i flera ärenden.

I arbetet med implementering av stadens *program för att motverka hemlöshet* har nämndens vuxenhet genomfört en genomlysning av ärenden där personer kan gå vidare till ett mer självständigt boende. Resultatet visar på 100% ökning av bifall gällande FoT (Försöks-och Träningslägenhet). Nämnden har även bra resultat på de som efter en fungerande boende- och vårdkedja tar över kontrakt på sin försökslägenhet. Komplexiteten i målgruppen visar sig även i att nämnden har många boende på SHIS Bostäder som inte kommer vidare till genomgångsbostad utan har ett större stödbehov. Brukarintervjuer har genomförts med brukare som bott en tid i våra försökslägenheter. Det har gett oss kunskap i vad vi behöver

jobba med under tiden boendekedjan pågår.

Förskolan ska byggas ut i takt med bostäder

Förskolan i Farsta byggs ut i takt med bostadsbyggandet och antalet förskoleplatser täcker behoven. Förvaltningen samverkar med SISAB, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och byggbolag som har fått markanvisning i Farsta kring planering av flera nya förskolor i samband med nybyggnation. Samverkan med SISAB sker även kring planering för rivning av flera äldre förskolor som ska ersättas med större som motsvarar dagens krav på förskolelokaler.

I det nya området Perstorp har två nya förskolor öppnats och har utökats till totalt tio avdelningar. Den gamla förskolan Ekebergabacken har i januari åter öppnats upp i nya lokaler och har sex avdelningar. Barnen har under byggnationstiden varit evakuerade till en paviljong på Sköndalskolans gård och den lokalen är uppsagd. Förskolan Tallhöjden öppnades upp i augusti och har fyra avdelningar. Denna förskola ligger i bottenvåningen av ett hyreshus. Området Perstorp är fortfarande inte färdigställt och byggnationen av nya bostäderna planeras att starta under hösten. Detta innebär att förskolan Tallhöjden succesivt kommer fyllas på med fler barn när de nya bostäderna blir färdigställda.

Tallkrogen har i augusti öppnat upp en nybyggd förskola med åtta avdelning som ersätter en tidigare förskola, Regnbågen. Förskolan Bullerbyn med sex avdelningar flyttar över till den nya förskolan och deras lokaler som inryms i Tallkrogens skola kommer att återlämnas till utbildningsförvaltningen.

Vid Sunneplan i centrala Farsta öppnades i augusti förskolan Stallet med åtta avdelningar. Två förskolors verksamhet har flyttat över dit, Sunnan och Samsö. Sunnan lokaler är tänkta att användas under en period för evakuering av andra förskolors verksamhet då deras lokaler ska repareras alternativt rivs inför nybyggnation.

Förvaltningen har säkerställt och uppfyllt kraven i den nya lagstiftning som syftar till att öka inskrivningsgraden på förskolan. En utredning har gjorts i mars 2023 om antalet ej inskrivna barn i Farsta i åldrarna 3 till 5 år. Totalt 84 stycken, varav drygt 30 procent bor i Centrala Farsta och 23 procent i Farsta strand. En avvikelse är att hela 32 procent av familjerna har tidigare haft förskoleplats i Farsta. Vid vidare utredning visar det att dessa familjer sannolikt är utflyttade trots att de är mantalsskrivna i stadsdelsområdet.

De vårdnadshavare som har barn i förskoleålder och ännu inte finns inskrivna på förskola eller står i kö till förskola, har fått erbjudande om plats i allmän förskola och information från förvaltningen om förskolans syfte och barns rätt till förskola. Reservation av plats i förskolan sker från det år barnet fyller tre år i enlighet med rådande lagstiftning. De som tackar nej kommer kontaktas av förvaltningen för att få information och kunskap om varför de avstår samt för att säkerställa om familjen och barnet bor kvar i Farsta. Det pågår samverkan med socialtjänst, BVC, öppen förskola och introduktionsförskola, som vidare ska utvecklas för att säkerställa att alla barn får tillgång till förskola.

Stadsutveckling i Farsta

Detaljplan för kvarteret Drevern vid gamla Tyresövägen i norra Sköndal var på samråd i början av året. I området planeras för cirka 450 bostäder, parkeringsgarage, handel, lokaler för centrumändamål och en förskola. Nämnden påpekade att delar av förslaget bebyggelse behöver omstuderas för att spara två värdefulla ekar. Samrådet är genomfört och förslaget kommer att revideras. Hänsyn kommer att tas till bevarandet av ekarna och flera andra synpunkter från nämnden och andra instanser.

Under året har nämnden också lämnat samrådsyttrande över ny detaljplan för område vid Farstarondellen i Farsta strand. I området planeras för cirka 300 bostäder, LSS-bostäder, verksamheter, en mindre park och en omvandling av trafikkarusellen. En negativ konsekvens som förslaget medför är att stora naturvärden och ekologiska funktioner påverkas vilket nämnden har påpekat.

Ett studentboende med cirka 50 lägenheter planeras i västra Hökarängen och ett förslag till detaljplan remitterades till nämnden under hösten. Nämnden var skeptiskt till förslaget då det är naturmark som föreslås bebyggas och naturen är en viktig del i den ursprungliga planeringen av Hökarängen.

Befintligt ekonomiskt läge innebär att många bostadsbyggen försenas vilket också påverkar takten på utbyggnad av förskolor och andra verksamhetslokaler.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål i Agenda 2030: God hälsa och välbefinnande (mål 3), Jämställdhet (mål 5) samt Minskad ojämlikhet (mål 10).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärden	95,85 %				80 %	Tas fram av nämnd	VB 2023
    Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	50	100 %		50	50 %	Tas fram av nämnd	2023
  Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	7			14	20	Tas fram av nämnd	2023
    Antal vräkningar som berör barn	0			0	0	Tas fram av nämnd	2023

Nämndmål: Behov av bostäder och lokaler möts genom hållbar stadsutveckling

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Äldre får stöd från förvaltningen i att behålla sitt boende.
- Antalet förskoleplatser täcker behoven
- Inga barnfamiljer blir vräkta
- Nyanlända som har ett tillfälligt boende, exempelvis inom SHIS får i ett tidigt skede det stöd och den hjälp de behöver för att kunna ta sig vidare till en varaktig boendelösning

Analys

Nämndmålet bedöms uppfyllas helt. Bedömningen grundar sig i att förväntade resultat uppnås och att aktiviteterna genomförts enligt plan. Nämnden har ett effektivt vräkningsförebyggande arbete för alla nämndens målgrupper samtidigt som antalet förskoleplatser under året täcker behoven.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsförvaltningen ska implementera Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020 - 2025.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Ta fram rutiner för planeringsprocessen renovering och nybyggnation av förskolor	2023-01-01	2023-12-05	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

◆ Uppfylls delvis

Analys

För att bidra till målet för verksamhetsområdet, skapa goda förutsättningar för Farstas medarbetare att göra ett bra arbete, så har insatser som bidrar till trygga arbetsvillkor, en god arbetsmiljö och en utvecklad förmåga att kompetensförsörja prioriterats under året.

Implementering av nya lagen om anställningsskydd

Arbetet med att implementera de nya bestämmelserna i lagen om anställningsskydd i syfte att minska andelen visstidsanställda, timavlönade och ofrivilligt deltidsanställda och därigenom erbjuda trygga anställningsvillkor, har fortlöpt i verksamheterna under hela året.

Målsättningen om att minst 90 procent av de anställda ska vara tillsvidareanställda på heltid är idag uppnådd inom förvaltningen i sin helhet men arbetet kommer att fortsätta för att vidmakthålla denna utveckling.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

I syfte att säkra kvalitet och kontinuitet i verksamheterna genom en tryggad kompetensförsörjning, och en fortsatt sund personalomsättning, har processen med kompetensförsörjningsplanen utvecklats. Samtliga chefer har erbjudits utbildning i kompetensbaserad rekrytering under året och ytterligare insatser kommer att vidtas för att säkra att chefer rekryterar kompetensbaserat. En internkontroll som genomförts under året visar att många chefer inte använder sig av verktyget för kompetensbaserad rekrytering.

En kompetenskartläggning har genomförts inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa rätt yrkeskompetens i verksamheterna. Vidare deltar förvaltningen i Arbetsmarknadsnämndens utbildningsprojekt *Kompetensutveckling inom äldreomsorgen* som finansieras av Europeiska socialfonden. Projektet syftar till att ta fram en arbetsnära och flexibel utbildningsmodell som möter de behov som medarbetarna har av utbildning. Därutöver har flera medarbetare inom äldreomsorgen utbildats genom Äldreomsorgslyftet.

Inom nämndens LSS-verksamheter har arbetet med att utbilda, och certifiera, medarbetare inom det pedagogiska ramverket fortlöpt under året liksom införandet av en enhetlig yrkestitulatur.

Inom förskolan har arbetet inletts med att ta fram en gemensam handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare, vilken ska integreras i nämndens kompetensförsörjningsplan. Arbetet med att revidera handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare pågår.

Pedagogiska förstärkningsteam

Utifrån uppdraget att säkerställa tillgång till vikarier samt kontinuitet för medarbetare har pedagogiska förstärkningsteam, vikariepooler med tillsvidareanställda medarbetare, införts i liten skala inom förskolan. Under nästa år kommer modellen att följas upp och utvärderas. I samband med utvärdering ändras namnet förstärkningsteam till bemanningsteam. Därutöver har utbildningsinsatser genomförts för medarbetare i syfte att stärka svenska språket.

Medarbetarenkäten

Resultatet i medarbetarenkäten visade att förvaltningen inte uppnådde det uppsatta årsmålet för AMI. Cheferna har tillsammans med sina medarbetare analyserat resultaten och utarbetat handlingsplaner i syfte att vidmakthålla styrkor och ta sig an utvecklingsområden som på sikt kan bidra till att höja förvaltningens totala AMI. Av medarbetarenkäten framgick vidare att 72 procent av medarbetarna upplever att chef uppmuntrar och stödjer initiativ och nytänkande medan endast 58 procent upplever att chef och medarbetare har en regelbunden dialog om arbetssituationen.

Analysen av det senare resultatet är sannolikt avhängigt chefernas organisatoriska förutsättningar då personalansvariga chefer och rektorer har stora personalgrupper. Frågan kommer adresseras i samband med att den föreslagna riktlinjen för chefsstruktur i staden, som nämnden i sitt remissvar ställt sig positiv till, beslutas av kommunfullmäktige. Därefter ska en plan tas fram för att säkerställa ett tillgängligt, närvarande och hållbart ledarskap utifrån intentionerna i riktlinjen. Under föregående och innevarande år har i princip alla enheter genomfört utbildningen ”Aktivt medarbetarskap” i syfte att stärka det aktiva medarbetarskapet i verksamheterna. Utbildningssatsningen har mottagits positivt av såväl chefer som medarbetare och bidragit till bra dialoger kring medarbetarskap.

Sjukfrånvaro

När det gäller den totala sjukfrånvaron inom förvaltningen så har den positiva nedåtgående trenden efter pandemin planat ut och de uppsatta årsmålen för den totala sjukfrånvaron och korttidssjukfrånvaron uppnås inte. Kvinnors sjukfrånvaro är fortfarande högre än mäns varför det finns anledning att djupare analysera denna skillnad men också att vidta insatser för stödja

en fortsatt nedgång i sjukfrånvaron. Frågan kommer bland annat att adresseras genom det friskfaktorarbete som ska genomföras i verksamheterna tillsammans med en kompetenshöjande insats för chefer inom rehabilitering.

Återrapportering av kompetensutvecklingsmedel

Avdelningen för äldreomsorg har under året beviljats medel (vikarieersättning) från kompetensutvecklingssatsningen, KUS, för att stärka arbetet med palliativt förhållningssätt och vård. Inom satsningen har bland annat ett trettiotal palliativa ombud utbildats genom Palliativt kunskapscenters, PKC, ombudsutbildning. Medel har även beviljats för mat- och måltidsombuden som deltagit i en upplevelsebaserad heldagsutbildning med fokus på måltidsmiljön och måltidssituationen hos Kliniskt träningscenter, KTC.

Avdelningen förskola har under hösten genomfört en utbildningsinsats för medarbetare i att stärka svenska språket. Insatsen pågår fortfarande och syftet är att ge en mer likvärdig utbildning och stärka undervisningens kvalitet samt tydliggöra arbetssätt och uppdrag för medarbetare. Utbildningsinsatserna ska bidra till att tydliggöra struktur för styrning, tydlighet i rollfördelning samt öka dialogen kring uppdrag och ansvar. Arbetet behöver fortsatt följas upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet för att säkerställa att det bidrar till god utveckling.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Utöver det löpande systematiska arbetsmiljöarbetet som bedrivits i verksamheterna under året så har fokus legat på att genomföra aktiviteterna i den beslutade handlingsplanen som upprättades med anledning av Arbetsmiljöverkets inspektion i staden.

Förvaltningsgemensamma rutiner, mallar och stödmaterial för det systematiska arbetsmiljöarbetet har setts över och utvecklats. Samtliga chefer och skyddsombud i samverkansgrupperna bjöds under våren in till en utbildningsinsats för att stärka kunskaperna i systematiskt arbetsmiljöarbete, riskbedömning och friskfaktorer. Under hösten fick alla personalansvariga chefer en fördjupande genomgång av friskfaktorerna och en inledande dialog fördes om hur friskfaktorarbete kan bedrivas i verksamheterna tillsammans med medarbetare och skyddsombud. Därigenom lades grunden för att implementera stadens gemensamma process för årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete och arbetsmiljöronder under 2024. Därutöver har förvaltningen gjort en satsning under året där samtliga medarbetare har erbjudits en digital utbildning i konflikthantering inklusive lågaffektivt bemötande för att stärka kunskap och agerande i att förebygga eller hantera hot- och våldssituationer.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål i Agenda 2030: Jämställdhet (mål 10), Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8) samt Minskad ojämlikhet (mål 10).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	78			79	80	83	2023
Analys Det uppsatta årsmålet för aktivt medskapandeindex (AMI) för förvaltningen i sin helhet uppfylldes inte. Cheferna har tillsammans med medarbetarna analyserat resultaten och utarbetat handlingsplaner i syfte att vidmakthålla styrkor och ta sig an utvecklingsområden som kan bidra till att höja förvaltningens totala AMI.							
  Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom vård, omsorg och pedagogiska verksamheter	7,5 %				9 %	Tas fram av nämnd	2023
  Sjukfrånvaro	7,9 %	5 %	8,6 %	8 %	7,5 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
Analys Den positiva nedåtgående trenden i sjukfrånvaron efter pandemin har avstannat och det uppsatta årsmålet för sjukfrånvaron uppnåddes inte. En analys ska genomföras och insatser ska vidtas under nästa år för att ytterligare minska sjukfrånvaron.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14	3,2 %	2,6 %	3,3 %	3,6 %	2,7 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
Analys Den positiva nedåtgående trenden i sjukfrånvaron efter pandemin har avstannat och det uppsatta årsmålet för sjukfrånvaron uppnåddes inte. En analys ska genomföras och insatser ska vidtas under nästa år för att ytterligare minska sjukfrånvaron.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: Medarbetarna i Farsta har goda förutsättningar att göra ett bra jobb

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- AMI ökar
- Chefstämheten ökar
- Andelen tillsvidareanställda på heltid ökar
- Kunskapen om friskfaktorer i respektive verksamhet ökar
- Medarbetare upplever att chef och medarbetare har en regelbunden dialog om arbetssituationen
- Medarbetare upplever att chef uppmuntrar och stödjer initiativ och nytänkande

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig på att flera aktiviteter inte genomförts som planerat samtidigt som de förväntade resultaten bara delvis uppnås. Det pågår ett arbete med att öka måluppfyllelsen till kommande år. Några aktiviteter har inte kunnat genomföras på grund av att den nya chefsstrukturen inte är beslutad av kommunfullmäktige, de och även andra aktiviteter som inte slutförts under 2023 följer med till kommande års verksamhetsplan.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska utveckla vikariepooler på förskolenhetsnivå	2023-01-10	2023-12-31	
✓ Genomföra digitala utbildningsinsatser för att förebygga hot och våld.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Genomföra och följa upp utbildning i aktivt medarbetarskap	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Identifiering av utbildningsbehov kopplat till förändrade kompetenskrav inom äldreomsorgen	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Intensifiera arbetet med att minska andelen timavlönade, visstidsanställda och deltidsanställda inom förvaltningen.	2023-01-01	2023-12-31	
🔄 Stadsdelsnämndens handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare ska revideras	2023-01-01	2024-12-31	
✓ Stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet genom stöd och utbildning samt utveckling av friskfaktorer.	2023-01-01	2023-12-31	
ⓘ Stärka medarbetardialogen och utveckla samverkan.	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Aktiviteten genomfördes inte men ligger med i 2024 års VP.			
ⓘ Ta fram en plan för en hållbar chefsstruktur och fortsatt satsning på ledarskap utifrån stadens chefsprofil.	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Aktivitet genomfördes inte då beslut om riktlinje inte fattats av KF. Innebörden av aktiviteten finns med i VP 2024.			
✓ Utveckla den strategiska kompetensförsörjningen inom förvaltningen.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Utveckla Förskolans Handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare.	2023-01-10	2023-12-05	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

● Uppfylls helt

Analys

Informationssäkerhet

Under 2023 har mycket fokus varit på att bygga en organisation för informationssäkerhet och dataskydd. En arbetsgrupp bestående av informationssäkerhetssamordnare, dataskyddsombud, IT-strateg och IT-samordnare har etablerats i syfte att kunna arbeta mer systematiskt med IT, informationssäkerhet och dataskydd lokalt. Ett nätverk för informationssäkerhet, dataskydd

och IT-förvaltning har skapats med representanter från varje enhet inom förvaltningen. Nätverkets uppdrag är att ansvara och bära frågorna inom respektive avdelning i syfte att stötta verksamheterna och utveckla nämndens gemensamma arbete med frågorna. Nätverket har under året genomfört fyra träffar med fokus på kompetenshöjning och introduktion av området. Nätverket har också bidragit med kunskap och information i den inventering av informationstillgångar som har genomförts under 2023 i syfte att samla information om vilka verksamhetssystem/informationstillgångar som används inom nämndens verksamheter.

Under året har 13 informationsklassningar genomförts och tre informationsklassningar har följts upp från förra året. Informationsklassning har påbörjats på ytterligare åtta system.

Under året har det fattats beslut om att införa PM3 med objektägare och objektledare. Implementering förväntas ske under våren 2024.

Obligatorisk utbildning för alla chefer om informationssäkerhet, dataskydd och IT-förvaltning hölls i våras, som bland annat innehöll vad en informationsklassning innebär, ansvarsfördelning och incidenthantering.

För mer information om hur nämnden arbetat med de fem systematiska arbetssätten, se bilaga 11.

Civil beredskap och kris

Förvaltningen ska ha en beredskap för fredstida kriser och civilt försvar. Det innebär bland annat att de verksamheter som har identifierats som samhällsviktiga fungerar även i händelse av en kris.

Risk- och sårbarhetsanalyser

För att minska sannolikheten för att oönskade händelser ska inträffa i nämndens verksamheter och för att minimera konsekvenserna om de inträffar ska varje verksamhet ha en kontinuitetsplan där det framgår hur man ska hantera de mest kritiska riskerna. Det kan röra sig om risker för elbortfall, IT-bortfall eller värmeböljor. Där har till exempel avdelningen för Äldreomsorg säkerställt att man har en lagerhållning i enlighet med anvisningar. Under 2023 har förvaltningen påbörjat implementeringen av stadens nya mall för kontinuitetsplaner, bland annat genom en workshop med enhetscheferna inom avdelningen Individ- och familjeomsorg, och arbetet kommer fortsätta under 2024.

Det har även genomförts stickprov på ett antal kontinuitetsplaner. Kontrollen har bland annat tittat på om alla obligatoriska risker finns med, om adresser och kontaktuppgifter är uppdaterade samt om kontinuitetsplanen även finns i utskrivet format och är känd av medarbetarna. I arbetet med att introducera stadens nya mall kommer resultatet från kontrollerna att tas med. Förvaltningen har under 2023 även kontrollerat om kontinuitetsplanerna behöver kompletteras i samband med ett kraftigt snöoväder som bland annat påverkade möjligheten för verksamheter att ta emot transporter.

Krisledning, krigsorganisation och civilt försvar

Nämndens krisplan har reviderats och en funktionsindelad krisledning har implementerats. En funktionsindelad krisledning ökar robustheten och nämndens förmåga att hantera sådana kriser som pågår över en längre tidperiod. Förvaltningen har också under året hanterat ett

antal särskilda händelser med skjutningar och detonationer - där händelsen vid Farsta tunnelbanestation den 10 juni var den mest allvarliga. Erfarenheterna från dessa händelser visar att nämnden och förvaltningen har förmåga och resurser att hantera särskilda händelser och att den nya krisledningsmodellen ytterligare kommer att bidra till att öka stabiliteten.

Under 2023 har nämnden på uppdrag av stadsledningskontoret tagit fram en krigsorganisationsplan. Krigsorganisationsplanen beskriver vilka av nämndens verksamheter som behöver fungera i händelse av krig, vilka personalresurser som behövs samt om det finns någon funktion som behöver krigsplaceras.

Staden arbetar med att ta fram en stadsövergripande struktur för civil beredskap. Farsta ingår i referensgrupp till Skärholmen som ingår i stadens sektorsorganisation för civil beredskap (Skärholmen, Norra innerstan och Järva stadsdelsnämnd).

Etableringen av stadsdelsområdets två trygghetspunkter har slutförts. Trygghetspunkterna har dock inte aktiverats under 2023.

Vidare har arbetet med det systematiska brandskyddsarbetet fortsatt där bland annat avdelningen för stadsutveckling har tagit fram säkrare rutiner.

Under 2023 har nämnden utvecklat sin kriskommunikation både externt och internt. Bland annat har mallar tagits fram för information på förvaltningens sociala kanaler, och mallar för anslag som kan sättas upp i portar eller på anslagstavlor. Det är viktigt att snabbt kunna nå ut med korrekt information. Kommunikationen har även samordnats med polis och, när det har varit aktuellt, med berörda fastighetsägare.

Under året har ett antal olika övningar med syfte att öka beredskapen genomförts. Förvaltningens POSOM-grupp (psykiskt och socialt omhändertagande) genomförde en skrivbordsövning. Även den funktionsindelade krisledningen har genomfört en övning under hösten. Stadsledningskontoret har under året genomfört en krisövning inom äldreomsorgen, ELBO. Övningen var även det en skrivbordsövning som innebar att ett elavbrott på tre dygn simulerades och hur hantering av det innebar utifrån olika scenarier. Löpande har förvaltningen under året arbetat aktivt med erfarenhetsåterföring för att lära och förbättra arbetet för kommande kriser. De medarbetare som ska bemanna trygghetspunkterna har även fått en introduktion av förvaltningens kommunikation vid kris, RAKEL.

I samband med längre ledigheter förbereder förvaltningen för den egna krisberedskapen. Ett är att se över den egna bemanningen för kritiska funktioner internt och externt, Inom förvaltningen, förvaltningens POSOM grupp men även andra aktörer. Syftet är att vid en kris veta vem som ska kontaktas så att krishantering kan ske skyndsamt. En akutmapp som bland annat innehåller vilka som är i tjänst och täcker upp för olika nyckelfunktioner, kontaktuppgifter till POSOM-gruppen och semesterschemat för förvaltningens resursgrupp har tagits fram. Det finns även nedskrivna instruktioner för vem som gör vad i händelse av en kris.

Vidare har stadsdelsnämnden tagit fram rutin med hantering för händelse av pågående dödligt våld. Flera verksamheter har också påbörjat arbetet med att ta fram inrymningsplaner. Stadsutveckling har även tagit fram och implementerat en rutin för säkra bad i verksamheten. Genom samordningsuppdraget för fritidsgårdar ordnade kulturförvaltningen en utbildning i

säkerhetsfrågor för stadens alla fritidsledare. Dessutom har fritidsledare som arbetar på fritidsgård deltagit i en krishanteringsutbildning.

Redovisning av statligt anslag för krisberedskap

Farsta stadsdelsnämnd har tilldelat 0,5 mnkr i statligt anslag för krisberedskap. Medlen har i huvudsak använts för att finansiera förvaltningens säkerhetssamordnare. Utöver det har följande aktiviteter genomförts under året:

- Utbildning genom MSB - Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i stabsmetodik
- I enlighet med implementeringen av stabsmetodiken har förvaltningen utökat antalet användare av larm-appen för krishantering (Cosafe).
- Fortsatt etablering av stadsdelsområdets två trygghetspunkter.
- Utvecklat förvaltningens kriskommunikation.
- Ett antal olika krisövningar har genomförts.

Rådighet och uppföljningar av leverantörer

Under året har nämnden förstärkt sitt arbete med upphandlingar, avtal och välfärdsbrott. En upphandlings- och inköpssamordnare och ytterligare en resurs med uppdrag att inventera välfärdsbrott inom nämndens ansvarsområde har tillsatts. I linje med aktuellt arbete har förvaltningen påbörjat en avtalsinventering med huvudfokus på nämndens egna lokala avtal inom respektive avdelning. Det förstärkta arbetet syftar dels till att säkerställa en god avtalsförvaltning och utveckla nämndens avtalsuppföljning, dels stävja välfärdsbrott. För mer information om nämndens arbete med att förebygga välfärdsbrott se verksamhetsområdesmål 3.6.

Nämnden genomför alltid en seriositetskontroll inför tecknande av avtal och i samband med att avtalen följs upp. Det innebär att leverantörens ekonomi kollas, om de bedöms kreditvärda och om leverantören betalar skatter och avgifter – om de är registrerade som arbetsgivare och om de betalar sina arbetsgivaravgifter. När så bedöms befogat genomförs en fördjupad analys och kontroll av avtalsparten.

Nämnden bedöms ha hög systemutnyttjandegrad i stadens inköpssystem vad avser centrala avtal. Däremot är systemutnyttjandegraden förhållandevis låg vad gäller lokala avtal och det som en konsekvens av att samtliga lokala avtal inte är anslutna till stadens inköpssystem, Agresso inköpsmodul. Sistnämnda kan eventuellt även gälla för vissa gemensamma avtal. I sammanhanget ska noteras att avtalstroheten bedöms som förhållandevis hög och förutsatt att nämnden ansluter samtliga lokala avtal till inköpssystemet, bedöms systemutnyttjandegraden kunna öka väsentligt. Detta arbete har påbörjats.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till följande globala mål i Agenda 2030: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (mål 9), hållbara städer och samhällen (mål 11) samt Hållbar konsumtion och produktion (mål 12) samt Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	40,95 %				50 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	2023
Analys Nämnden bedöms ha hög systemutnyttjandegrad i stadens inköpssystem vad avser centrala avtal. Däremot är systemutnyttjandegraden förhållandevis låg vad gäller lokala avtal och det som en konsekvens av att samtliga lokala avtal inte är anslutna till stadens inköpssystem, Agresso inköpsmodul. Exempelvis är inte lokalt avtal avseende parkdrift anslutet till inköpssystemet. Sistnämnda kan eventuellt även gälla för vissa gemensamma avtal. I sammanhanget ska noteras att avtalstroheten bedöms som förhållandevis hög och förutsatt att nämnden ansluter samtliga lokala avtal till inköpssystemet, bedöms systemutnyttjandegraden kunna öka väsentligt. Detta arbete har påbörjats och förvaltningen har för avsikt att exempelvis ansluta avtal avseende måltidsservice till Farstas kommunala förskolor och avtal avseende inköp och distribution av dagligvaror inom den kommunala hemtjänsten. Nya avtal ska framöver anslutas till inköpssystemet, när så bedöms möjligt.							
  Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	100 %			100 %	80 %	80 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn	2023-01-01	2023-12-31	
  Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan	2023-01-01	2023-12-31	
  Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning	2023-01-01	2023-12-31	
  Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga	2023-01-01	2023-12-31	
  Socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn	2023-01-01	2023-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: Nämnden har hög beredskap och stark rådighet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Alla väsentliga verksamhetsprocesser har kontinuitetsplaner enligt standardmall
- Krisövningar har genomförts
- Riktlinjen för informationssäkerhetsarbete har implementerats.
- Trygghetspunkter har etablerats

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på att förväntat resultat i allt väsentligt uppnås, att årsmålet för alla indikatorer uppfylls helt samt att aktiviteter är genomförda enligt plan. Riktlinje för informationssäkerhet har implementerats, trygghetspunkter etablerats och krisövningar genomförts.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare som genomfört grundläggande utbildning i dataskydd	90,92 %				90 %		2023
  Andel medarbetare som genomfört grundläggande utbildning i informationssäkerhet	93,39 %	90	66		90		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska fortsätta etableringen av arkivorganisation	2023-01-01	2023-12-05	
 Förvaltningen ska ta fram en lokal anvisning för informationssäkerhetsarbetet i nämndens verksamheter	2023-01-01	2023-12-02	
 Inventera behov av kompetens och kunskaper i krishantering	2023-01-01	2023-12-05	
 Utveckling av kontinuitetsplaner för oväntade händelser	2023-01-01	2023-12-05	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

 Uppfylls delvis

Analys

Våld i nära relationer

Nämnden har arbetat med att implementera *Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål* samt *sexuellt våld oberoende relation 2021-2025*. Det har skett bland annat genom utveckling av FREDA-kortfrågor som nu även innefattar våldsutövande samt nya rutiner för arbete med prostitution och människohandel. Under året har ett pilotprojekt inom ekonomiskt bistånd kring prostitution och människohandel pågått för att ta fram handläggarstöd vid misstanke om utsatthet. Relationsvåldsteamet har under året fått kännedom och

förhandsbedömt 208 ärenden varav 68 har lett till utredning. Av dessa har elva personer skyddsplacerats och 40 personer har fått stödsamtal av Relationsvåldscentrum. Under året har även elva personer beviljats Relationsvåldscentrums nya lotsinsats som syftar till att samordna insatser och kontakter samt ge praktiskt stöd för att frigöra den våldsutsattas egna resurser och bryta isolering. Nämnden ser en minskning av remisser gällande våld till relationsvåldsteamet jämfört med föregående år. I stället har fler ärenden inkommit via egen ansökan. En bidragande orsak kan vara att nya rutiner för screening av våld i nära relationer har upprättats och som identifierar fler ärenden där våld förekommer än tidigare. Ett utvecklingsområde är att öka inkommande anmälningar gällande våld från vården.

Under året har fyra våldsutövare utretts för insatser för att förändra sitt beteende. Det är nära målet men når inte hela vägen fram. Flera av dessa har kommit till enheten för utredning av fortsatt stöd efter att själva tagit kontakt med RVC för fria samtal.

Beställarenheten äldre granskade under hösten ett hundratal hemtjänstären den i syfte att få en uppfattning om i vilken omfattning FREDA kortfrågor ställs av biståndshandläggaren vid mötet med äldre. Granskningen visade att frågorna hade ställts i knappt hälften av ärendena. I majoriteten av de resterande ärendena fanns notering om att frågorna inte kunnat ställas.

Enligt resultatet från beställarenhetens äldre enkät har majoriteten av de svarande kännedom om vart de kan vända sig för råd och stöd om de är utsatta för våld i en nära relation. Jämfört med föregående års enkätundersökning har andelen som vet vart de kan vända sig ökat från 58 till 76 procent.

Under 2023 har ett antal seniorer, både män och kvinnor, som varit utsatta för våld i nära relation fått stöd genom kontakt med biståndshandläggare.

Våld i nära relation och våldets olika uttryck har tagits upp till diskussion på arbetsplatsträffar, APT. Rutin för hur medarbetare ska agera vid misstanke om att äldre, i nämndens verksamheter, utsätts för våld i nära relation finns tillgänglig för medarbetarna i verksamheternas rutinpärmar.

Forskningsprojekt om våld

Under sommaren avslutades pilotprojektet *Akademisk socialtjänst* som genomförts i samarbete med socialförvaltningen och forskare vid Marie Cederschiölds högskola. Piloten fokuserade på temat våld och har lett till att socialtjänst och forskning förts närmare. I ett fortsatt samarbete med forskning och Marie Cederschiölds högskola startade under årets forskningsstudien *Samordning av insatser för unga som är utsatta för våld i nära relationer respektive själva utövar våld 2023- 2025*. Vidare har ärenden där våld i nära relationer förekommer granskats för att bidra till studien *Support and protection against violence on equal terms for all children (SAVE)* som bedrivs inom Karlstads universitet.

Våldförebyggande arbete i förskolan

Förskolan är en viktig del i att förebygga våld och att ge alla barn möjlighet till en trygg och lärande miljö för en god utbildning. Tillsammans med socialtjänsten har arbetet stärkts och utvecklats för att identifiera barn som far illa samt minska risken att barn utsätts eller upplever våld och senare i livet riskerar att hamna i kriminalitet.

Uppföljningar visar att nämndens förskolor har goda rutiner och tillvägagångssätt vid orosanmälningar till socialtjänsten och att tidigt identifiera behov hos enskilda eller grupper av barn. Samverkan har utvecklats tillsammans med socialtjänsten samt övriga interna aktörer såsom kulturverksamhet, Famnen, stadsdelsmammor, barnombuds nätverket under perioden. Det finns en ökad grad av systematik i dialogsamtal, uppföljningar och att identifiera gemensamma utvecklingsområden. Det ska fortsatt bidra till att öka det främjande, förebyggande arbete som leder till att förbättra barns livsvillkor.

Nämndens verksamheter har haft värdegrundsfrågor i fokus på olika sätt under året relaterat till barns rättigheter, integritet och hållbar förskola. För att arbeta mer främjande och förebyggande har barnombud har inrättats i samtliga verksamheter och arbetssätt har utvecklats. Trygghetsvandring, pedagogisk miljöron, barnkonferenser och planen mot diskriminering och kränkande behandling som verktyg bidrar till denna utveckling. Det ger förutsättningar för att tidigt identifiera behov och planera för tidiga insatser samt för en ökad trygghet och likvärdighet inom nämndens verksamheter.

Uppföljningar visar att pedagogernas medvetenhet och kunskaper har ökat inom området. Ett fortsatt utvecklingsbehov finns i att öka kunskaperna hos medarbetare och ledning om våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld.

Fritid fri från våld

Nämnden har påbörjat införandet av metoden *Fritid fri från våld* som är ett våldsförebyggande arbetssätt på fritidsgårdar som utvecklats av länsstyrelsen tillsammans med Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd. Chefer och medarbetare inom nämndens öppna mötesplatser har genomgått en utbildning i arbetssättet.

Trygghetsarbete

Social prevention

Under året har tolv olika grupper med föräldraskapsstöd startats och totalt har 75 kvinnor och 33 män deltagit. Det innebär att totalt har 108 föräldrar tagit del av föräldraskapsstöd under 2023 att jämföra med 88 föräldrar 2022. Fyra medarbetare har utbildat sig till att bli gruppleddare i något av de föräldraskapsstödsprogram som nämnden erbjuder.

Tre medarbetare har utbildats och påbörjat arbetet med föräldraskapsstödsprogrammet *På rätt väg*. Programmet riktar sig till föräldrar med barn mellan 9 och 15 år, där föräldrarna känner oro för att barnet ska dras in i kriminalitet eller där barnet uppvisar riskbeteende för kriminalitet.

För att nå ut med kunskapsbaserad information och handfasta tips kring förebyggande arbete inom alkohol-, narkotika-, dopings- och tobaksområdet (ANDT) skickas information till vårdnadshavare genom skolorna. Åtta olika informationsutskick har genomförts under 2023.

Nämndens arbete med förebyggande insatsen hembesöksprogrammet för förstagångsföräldrar och föräldrar som får sitt första barn i Sverige boende i Fagersjö, Hökarängen och Farsta strand, fungerar väl och bidrar förebyggande till ökad trygghet.

I mars startades en pilot tillsammans med Farsta grundskola där socialsekreterare från nämndens mottagningsgrupp för barn och unga deltagit på möten för att stärka samverkan, ge

och inhämta information samt vid behov ge konsultativt stöd i samband med orosanmälan. Samverkansformen utökades under hösten till att även inbegripa en av Farstas friskolor.

BUS-styrgrupp är ett samverkansforum där barn och ungas behov av särskilt stöd från skolan och/eller socialtjänsten samt från hälso- och sjukvården lyfts. Under året har en gemensam lokal handlingsplan utformats och arbetet med en ökad samverkan med fristående skolor har förstärkts.

Nämndens skolsociala team har arbetat med barn som har svårigheter i skolan. Målet är att ge elever med hög skolfrånvaro och låg måluppfyllelse förutsättningar att klara av skolgången. Under året har det skolsociala teamet haft 22 ärenden, jämnt fördelat mellan könen.

Varje år hålls Tillsammansdagarna för alla elever i årskurs sju i Farstas kommunala skolor. Dagarna genomförs tillsammans med bland annat fritiden, polisen, ungdomsmottagningen, fältassistenter, och kyrkan med syfte att synliggöra viktiga vuxna/kontakter i barn och ungas omgivning. Nytt för 2023 är att nämndens mottagningsgrupp för barn och unga har medverkat.

Nämnden har arbetat i projektet intensifierad utredning i hemmamiljö där socialsekreterare och familjebehandlare jobbar i par hemma hos barnen och deras familjer. Arbets sättet har visat på goda resultat vad gäller att bidra till att barn och familjer motiveras till tidiga och mer träffsäkra insatser. Resultatet visar att färre barn inte behöver återaktualiseras hos socialtjänsten med anledning av oro för brister i omsorgen från föräldrarna.

Nämndens stödgruppsverksamhet Humlan i samarbete med Svenska kyrkan för barn eller vuxna som har anhöriga i missbruk och/eller psykisk ohälsa har under året genomfört tre grupper med 17 barn. Medarbetare som arbetar med Humlan har under året besökt 60 skolklasser och träffat 2000 barn i sju skolor i Farsta för att informera om verksamheten och sprida information om det stöd de erbjuder.

I arbetet med att stötta ungdomar som utsätter andra ungdomar för brott har den tidigare arbetsmetoden *Våga anmäla våga vittna* omarbetats. Med hjälp av forskaren inom ramen för akademisk socialtjänst har arbetsmetoden utvärderats och ingår nu i ordinarie verksamhet med det nya namnet *En hjälpande hand*.

I samarbete med forskare från Göteborgs och Lunds universitet arbetade nämnden med insatsen *Mitt val min väg* som riktar sig till unga för ett självständigt liv efter avslutad samhällsvård. Arbetsmetoden har visat på goda resultat och de flesta ungdomar uppskattar insatsen. Samtliga ungdomar bedömer att insatsen hjälpt dem få bättre förutsättningar till att leva ett självständigt liv.

Nämnden ha förstärkt arbetet med anhöriga till kriminella som drabbats av dödligt skjutvåld. Nämndens anhörigkonsulent har under året haft kontakt med och stöttat anhöriga till personer som lever ett kriminellt liv.

Trefas

Nämnden har arbetat med Trefas som är förstärkt samverkan mellan socialtjänst, kriminalvård och polis gällande dödligt skjutvapenvåld. Trefas har lett till goda förutsättningar för gemensam planering kring varje person utifrån olika myndigheternas uppdrag. Samverkan har

medfört ökat antal skyddsplaceringar för barn och unga och har bidragit till en ökad motivation bland vuxna till avhopp. Trefas har även medfört ökade kostnader och ett större underskott då fler ungdomar placerats på SiS, HVB samt behandlingsfamiljer. Som mest hade nämnden tolv placeringar på SiS och har för närvarande nio pågående placeringar vilket kan jämföras med ett fåtal placeringar i januari 2023. Den största delen av placeringarna har haft en koppling till den pågående våldsvågen och några av ungdomarna har placerats på grund av annan problematik.

Situationell prevention

Trafiknämndens och stadsdelsnämndens gemensamma trygghetsinvestering på Munkforsplan (ytan utanför Tuben) har slutförts. Nämnden har också genomfört två dialoger med medborgare som ligger till grund för de två ansökningar om trygghetsinvesteringar som nämnden lämnade in i samband med verksamhetsplan 2024. En gällande skogshundrastgård i norra Fagersjöskogen och en gällande parkytan utanför centrumkyrkan i Farsta centrum. I maj 2023 invigdes basketplanen i Fagersjö tillsammans med Hammarby Basket. Basketplanen renoverades hösten 2022 med hjälp av trygghetsinvesteringsmedel och invigningen blev en väldigt lyckad tillställning med närmare 150 personer som deltog.

Nämnden tog under våren beslut om en modell för nattvandring i form av idéburet offentligt partnerskap med fem lokala idrottsföreningar. Efter skjutningen utanför tunnelbanan i juni månad beslutade nämnden att skjuta till medel för ytterligare tio nattvandringstillfällen. Totalt under året har 26 nattvandringstillfällen genomförts.

Nämnden har genomfört två trygghetsinventeringar i form av vandringar under september månad. Fokus för de två vandringarna var Russinvägen i Hökarängen respektive Torsbygatan och Dejegatan i Farsta. Den första uppföljningen visar att en övervägande majoritet av föreslagna åtgärder är genomförda.

Trygghetsvärdarnas uppdrag har under 2023 utökats med en kväll i veckan genom att Stockholmshem har gått in i samarbetet. Sedan tidigare ingår Familjebostäder. Vårdarna är därmed i tjänst onsdag till söndag varje vecka. Trygghetsvärdarnas arbete leder till snabbare åtgärder från bostadsbolagens sida. Familjebostäder har efter trygghetsvärdarnas rapporter beslutat att genomföra en omfattande trygghetsbesiktning och renovering av källarutrymmena i en fastighet på Nordmarksvägen i Farsta strand. Trygghetsvärdarnas arbete har bland annat lett till flera fynd av narkotika, ett dussin orosanmälningar gällandes både barn och vuxna samt en lång rad kontakter med polis, fältassistenter, ordningsvakter och störningsjour.

Platssamverkan

Platssamverkan pågår med fokus på Hökarängen samt Farsta strand. Utmaningarna är fortsatt försäljning av narkotika samt samlingar av missbrukande vuxna som upplevs som otryggt. För Hökarängen handlar det primärt om en ansökan om trygghetsinvesteringsmedel som beviljats tillsammans med trafiknämnden för 2023 och 2024 om totalt 9,5 miljoner kronor i syfte att rusta upp David Helldéns torg. Utöver den fysiska omdaning av torget så har nämnden i samverkan med Konsthall C genomfört sociala aktiviteter på torget under sommaren i syfte att befolka och aktivera platsen. Under vinterhalvåret har nämnden i samarbete med Farsta FOC Ishockey för andra året i rad monterat upp syntetisbana på torget som hockeyföreningen

bemannat under 19 lördagar och söndagar. Under bemannad tid besökte 245 personer banan varav 109 män/pojkar och 136 kvinnor/flickor. Nämnden har också genom medfinansiering eller aktivt deltagande medverkat i Allsång i Hökarängen, Hökarängens dag och ”Spökarängen”.

Inom ramen för platssamverkan i Farsta strand har två informationsträffar skett med boende som syftat till att bygga kollektiv förmåga. En träff i februari månad med fokus på att förankra trygghetsvårdarnas arbete. Denna genomfördes i parkleken Forsängen. Den andra träffen genomfördes i maj i Regnbågsparken gemensamt med polis, fastighetsägare, Stadsmissionen samt Svenska kyrkan. Cirka 100 boende deltog i respektive träff. Nämnden har genomfört planeringsmöten med polis, bostadsbolag och Svenska kyrkan där en grund har lagts för en mer omfattande kartläggning och dialog kring den upplevda otryggheten i Farsta strand under 2024.

Lokal samverkansöverenskommelse med polisen

Aktiviteterna med koppling till nämndens samverkansöverenskommelse med polisen och utbildningsnämnden (SÖK) har fortsatt under perioden. Nedan redovisas två av aktiviteterna som är centrala för den lokala samverkan. Andra aktiviteter inom SÖK:en är platssamverkan i Hökarängen, *Våga anmäla våga vittna* samt trygghetsinventeringar som redovisas separat ovan.

Allvarssamtal hålls vid oro för ungdomar som befinner sig i riskzon för att dras in i kriminalitet och där placeringar har övervägts. Samtalen innebär en tydlig samverkan med polis tillsammans med ungdomar och deras familjer. Fortsatt samverkan har skett i form av nätverksmöte där även en gemensam handlingsplan tagits fram. Allvarssamtalen har uppfattats som positiva från både föräldrar och socialtjänsten eftersom det har lett till en samordnad planering och tydliggjort risk- och skyddsfaktorer för ungdomarna. Både socialsekreterare och vårdnadshavare uttrycker en nöjdhet kring arbetsmetoden då de också fått en samlad bild kring den aktuella oron samt den unges egen inställning. Under året har totalt fem allvarssamtal genomförts.

Inom arbetet med SÖK finns det prioriterade samverkansområdet särskilt utsatta och sårbara brottsoffer. Inom det området har nämnden under 2023 haft en god, strukturerad och systematisk samverkan med flera aktörer som har uppdrag mot målgruppen äldre, i syfte att varna för bedrägerier. Aktivitetshuset Tuben har kontinuerligt delat ut informationsmaterial om brott mot äldre till besökare på seniorverksamheten. Äldreförvaltningen, Familjebostäder, Kulturförvaltningen, Capio vårdcentraler med flera har också varit delaktiga i spridningen av varnande informationsmaterial. I samband med en informationsinsats tillsatte lokalpolisområdet resurser i syfte att kunna gripa gärningspersonerna. Inga personer frihetsberövades men den negativa utvecklingen i stadsdelsområdet bromsades. Det har hållits föreläsning i konceptet *Försök inte lura mig* samt två utbildningar i konceptet i samverkan med Attendo och Concura.

Våldsbejakande extremism

Arbete mot våldsbejakande extremism (VBE) har i år fokuserat på att föra ut det metodstöd som Center mot våldsbejakande extremism (CVE) tagit fram. Det är ett metodstöd för att

hantera och utreda oro för våldsbejakande extremism och riktar sig främst till individ- och familjeomsorgens medarbetare. Med anledning av höjningen av terrorhotnivån har samtliga enhetschefer påmint om att rapportera tecken på VBE. Nämnden har en utsedd samordnare för uppdraget. I samband med ett VBE-ärende har samordnaren gett stöd, råd och information. Samordnaren har också deltagit utbildningar och nätverksträffar anordnade av stadsledningskontoret.

Förebygga och motverka välfärdsbrott

I början av 2023 tillsattes en resurs som ska arbeta med att förebygga och motverka välfärdsbrott inom nämndens verksamheter. Under året har fokus legat på att undersöka och kartlägga vilka verksamheter som är mest sårbara och vilka insatser som behöver prioriteras framåt. Som ett led i det arbetet har förvaltningen anslutit sig till stadens nätverk för att välfärdsbrott. Samarbete finns också med upphandlings- och inköpsansvarig på förvaltningen för att möjliggöra ett än mer effektivt arbetssätt med målet att förebygga och motverka välfärdsbrott. I slutet av 2023 presenterades en handlingsplan som även beslutades av nämnden i samband med verksamhetsplanen 2024.

Agenda 2030

Nämndens arbete inom verksamhetsområdesmålet har bidragit till flera globala mål inom Agenda 2030, men framför allt Hälsa och välbefinnande (mål 3), Jämställdhet (mål 5), Minskad ojämlikhet (mål 10), Hållbara städer och samhällen (mål 11) samt Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	68 %	69 %	67 %	70 %	75 %	79 %	2023
Analys Andelen som upplever trygghet i i stadsdelsområdet har minskat något sedan förra året och årsmålet nås inte. En orsak kan antas vara de våldsdåd som inträffat i stadsdelsområdet.							
  Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	65 %	71 %	60 %	68 %	73 %	73 %	2023
Analys Medborgarundersökningens resultat varierar från år till år och svaren varierar mellan kvinnor och män. Det är 60 procent av kvinnorna som nöjda och 71 procent av männen. Minskningen med tre procentenheter är inte statistiskt säkerställd. Av 750 utskickade enkäter så besvarades 286, en svarsfrekvens om 38 procent. Skillnaden mellan män och kvinnors nöjdhet kan bero på att det är fler kvinnor än män som besvarat enkäten. (Totalt i staden. Statistik på stadsdelsnivå saknas.)							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	67 %	73 %	61 %	69 %	73 %	73 %	2023
Analys Utfallet är marginellt lägre än 2022 men minskningen är inte statistiskt säkerställd. Skillnaden mellan män och kvinnors nöjdhet kan bero på att det är fler kvinnor än män som besvarat enkäten. (Totalt i staden. Statistik på stadsdelsnivå saknas.)							
  Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	76 %	76 %	77 %	76 %	80 %	Tas fram av nämnd	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Nämnden når inte målet men ligger kvar på samma nivå som 2022. Liksom 2022 pågår det många projekt som påverkar framkomligheten som utbyggnaden av nya tunnelbanan.							

Nämndmål: Farstas invånare lever i relationer fria från våld

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Antal våldsutövare i en nära relation eller i en hederskontext som tar emot insatser ökar.
- Ökad andel våldsutsatta fullföljer insatsen
- Samtliga medarbetare och rektorer har kompetens i att identifiera och arbeta med våldsutsatta barn
- Samtliga medarbetare och vårdnadshavare i förskolan är förtroga med rutiner och tillvägagångssätt vid upprättande av en orosanmälan
- Medarbetare vet hur de ska agera vid misstanke om våld i nära relation.

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig i att förväntat resultat i allt väsentligt bedöms uppnå och att såväl medarbetarnas kompetens som samarbetet mellan olika verksamheter har utvecklats under året. Indikatorerna når upp till årsmål eller strax under samtidigt som aktiviteterna är genomförda enligt plan.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel våldsutsatta där målet med insats från RVC uppnåtts	75 %				70 %		2023
 Antal våldsutövare i en nära relation eller i en hederskontext som har kontakt med RVC.	4				5		VB 2023

Analys

Under året har fyra våldsutövare utretts för insatser för att förändra sitt beteende, det är nära målet men vi når inte hela vägen fram. Flera av dessa har kommit till enheten för utredning av fortsatt stöd efter att själva tagit kontakt med RVC för fria samtal. Den screening som både vår enhet och vuxenenheten genomför har hittills inte gett något resultat. För att nå målet behöver fler kontaktas och erbjudas stöd, det behövs också ökad samverkan med Enheten för barn och Enheten för ungdom för att motivera våldsutövare till att ta emot stöd för att förändra sitt beteende.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen ska implementera Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025.	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsnämnden ska säkerställa att det finns kompetens för att upptäcka och förebygga hedersrelaterat våld och barn som lever med våld i nära relationer	2023-01-01	2024-12-31	

Nämndmål: Farstas invånare är trygga i stadsdelsområdet

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Farstabornas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden ökar
- Fler föräldrar ska delta i föräldraskapsstödsprogram
- Antal som anger att de upplever otrygghet inom sitt bostadsområde minskar (Trygghetsmätningen och medborgarundersökning).
- Fler unga ska uppge att de känner sig trygga sent på kvällen inom sitt bostadsområde (Stockholmsenkäten)

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig i att förväntat resultat bara uppfylls delvis. Nöjdheten med städning och skötsel ligger på samma nivåer som tidigare år men når inte upp till årsmålet. Flera åtgärder för att öka tryggheten har vidtagits under året men dessvärre når inte nämnden upp till målet om andelen Farstabor som känner sig trygga i sitt bostadsområde. Däremot ökar antalet föräldrar som deltar i föräldrastödsprogram.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Preventionsindex	72			77	79		2023
Analys Sättet att beräkna preventionsindex har ändrats. Det går därför inte att dra några slutsatser utifrån utfallet.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska delta i arbetet med förstärkt samverkan gällande dödligt skjutvapenvåld (Trefas).	2023-01-01	2023-12-05	
 Stadsdelsnämnden ska samordna platssamverkan i Hökarängen och Farsta strand.	2023-01-10	2023-12-05	
 Stadsdelsnämnden ska, inom ramen för regionens hembesöksprogram, bistå med föräldrarådgivning till alla förstagångsföräldrar i Fagersjö, Hökarängen och Farsta strand	2023-01-11	2023-12-05	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

 Uppfylls helt

Analys

Medborgarbudget

Under året genomförde nämnden en medborgarbudget kopplat till upprustningen av lekparken Fagerlid i Hökarängen. Barn från öppna förskolan, förskolor, skolbarn och ungdomar från fritidsgårdar för unga med funktionsnedsättningar deltog. I ett första skede samlades idéer in om vilka nya lekredskap som skulle placeras i parken och i ett andra skede fick barn och unga rösta mellan olika förslag. En studsatta och en karusell vann omröstningen. Resultatet av omröstningen annonserades i parken och meddelades på förvaltningens facebookside. I juni tog nämnden beslut om att gå vidare och genomföra upprustningen. Arbetet har pågått under hösten och vintern och parken har nu öppnat för besökare. Det kvarstår en del målningsarbeten som ska utföras när vädret blir varmare.

Medborgardialog

Nämnden har under året kallat till tre öppna medborgarmöten för dialog. De två första var i Farsta med fokus på trygghet efter de tragiska dödsskjutningarna. Det tredje hölls i Fagersjö med stort fokus på Fagersjöviken. Innovationsnätverket i Farsta har jobbat med att innovera medborgardialogen vilket resulterat i att man utforskat möjligheterna till dialog med ungdomar med utgångspunkt i stockholmarnas fokus.

Barnrättsarbete

Varje barn har rätt att få känna sig betydelsefull och uppleva sitt eget och allas lika värde. Alla barn ska mötas i en förskoleverksamhet där det råder ett öppet och demokratiskt klimat i enlighet med barnkonventionen.

Nämndens arbete med barnkonventionen har fortsatt under året och det finns ett förvaltningsgemensamt barnombuds nätverk samt en förvaltningsövergripande implementeringsplan för arbetet med barnrätt. Genom workshops har nämnden arbetat för att öka samverkan mellan socialtjänst och förskola. Det centrala nätverket för barnrätt fick under hösten ta del av Stockholm stads barnombudsmans rapport 2023.

Inom avdelning förskola har varje kommunal förskola har varsitt barnombud som träffats under året i ett nätverk. En specialpedagog från barnhälsoteamet leder nätverket. En implementeringsplan för barnrätt finns framtagen och är en del i kvalitetsarbetet för att följa upp läroplan, budgetmål samt barnkonventionens målområden. Under hösten har man bland annat arbetat med barnkonsekvensanalyser samt planerat vidare arbete med fokus på delaktighet och inflytande i förskolans vardag. Avdelningen har firat barnkonventionens dag på alla enheter med temat ”barns röster”.

Årligen reviderar nämndens verksamheter plan mot kränkande behandling och diskriminering. Planen följs upp av förvaltningen och används i fortsatt utvecklings - och kvalitetsarbete. Planen identifierar utvecklingsområden och bidrar till att förebygga och främja arbetet för en god och trygg förskolemiljö. Det finns ett behov av att revidera mallstrukturen för att tydliggöra struktur samt säkerställa att risker identifieras tidigt och stödjer ledning i att analysera orsaker, genomföra åtgärder samt följa upp och utvärdera arbetet.

Enheten för barn, ungdom och familjestödsenheten har under året haft fokus på barn och ungas delaktighet. Utbildning i samtal med barn pågår och familjevården har utbildats att använda det digitala samtalsverktyget *Viewpoint* vars syfte är att öka barn och ungas delaktighet och inflytande i samtal med socialtjänsten.

Biståndsenheten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning har genomfört informationsträffar för föräldrar till barn med funktionsnedsättning. Dit kan föräldrar komma för att lyssna och/eller ställa frågor, eller höra hur andra har det. Koordinatorstöd fokuserar på att stärka samverkan och arbetar främst mot föräldrar med barn med funktionsnedsättning. En utveckling av information riktade till barn har gjorts genom att bland annat skapa så kallade barnbrev och syskonbrev.

Vuxenenheten har under året haft fokus på att utveckla barnkonsekvensanalyser och resonemang förs kring hur barn i vissa fall kan synliggöras i utredningar inom *Lagen om vård av missbrukare*.

Enheten för arbete, integration och bistånd har arbetat med att synliggöra barn i hushåll med ekonomiskt bistånd bland annat genom barnbilagor och en informationsbok riktat direkt till barn om vad det innebär att leva med ekonomiskt bistånd.

Avdelning stadsutveckling har genomfört en enkätundersökning kring åsikter om delaktighet och trygghet på parklekar och fritidsgårdar. Analys av resultaten pågår och ska sedan återkopplas till barnen som varit med och påverkat. Information om alla aktiviteter som anordnades under skollov spreds i stadsdelsområdet. Nästan alla aktiviteter som anordnades av nämnden i samarbete med föreningar, parklekar och Sportscamp var kostnadsfria.

Jämställdhet

Individ- och familjeomsorg

Resultat visar att 19 procent av ärenden i relationsvåldsteamet är män som utsatts för våld i nära relation i jämförelse med nationellt utfall på sex procent.

I brukarundersökningarna inom området funktionsnedsättning inkommer fler svar från män än från kvinnor. Det kan delvis förklaras av att det är fler män än kvinnor som har en insats enligt LSS. Svaren i brukarundersökningen skiljer sig i huvudsak inte mycket åt mellan könen. Nämnas kan att 91 procent av männen som bor på gruppboende enligt LSS uppger att personalen bryr sig om dem, andelen kvinnor är 84 procent. För samma målgrupp svarar 66 procent av männen att medarbetarna förstår vad de säger medan siffran för kvinnor är 79 procent. 91 procent av männen som bor på gruppboende trivs hemma, för kvinnor är siffran 84 procent. Av männen svarar 85 procent att de inte känner sig diskriminerade hemma, för kvinnorna är siffran 74 procent.

Under året har jämställdhetsambassadörer inom nämndens enhet för ungdom planerat och genomfört två möten. Båda tillfällena har handlat om jämställdhet, men det andra tillfället handlade även om jämlikhet. Under enhetsmötena genomfördes praktiska övningar med fokus på reflektion och diskussion. Syftet har varit att väcka en medvetenhet kring att alltid ha ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv när medarbetare genomför utredningar och fattar beslut.

I tidigare genomförd jämställdhetsanalys upptäcktes att färre vuxna kvinnor än män beviljades boendeinsatser. Utifrån den analysen har nämnden under detta år beviljat fler kvinnor insatsen försöks- och träningslägenheter (FoT) och även insatsen Bostad Först.

Inom ekonomiskt bistånd har det gjorts en jämställdhetsanalys och en observation var att kvinnor med barn lättare får stödåtgärder. Enheten kommer vidare belysa detta.

Socialtjänstens biståndsbedömda insatser för barn och unga har visat på en jämn fördelning mellan kön.

Farsta fritid

Nämnden för könsuppdelad besöksstatistik för fritidsgårdar och parklekar. Under året har parkleksverksamheterna haft nästan exakt 50/50 flickor och pojkar bland besökarna. På fritidsgårdarna har 44,5 procent av besökarna varit flickor. En besöksenkät har också genomförts. I resultatet kan man notera vissa könsskillnader, till exempel svarar flickor i lägre utsträckning att de inte brukar komma med önskemål eller idéer till personalen. Typiska könsskillnader finns i svar om vilka aktiviteter besökarna gör på fritidsgården. Flickor svarar i högre grad dans, baka/laga mat. Pojkar svarar TV-spel, idrott etcetera.

Nämndens lovverksamhet har under året lockat 47 procent flickor och 53 procent pojkar. Det är en något jämnare könsfördelning jämfört med 2022.

Stadsmiljö

Jämställdhet inom nämndens arbete med stadsmiljö handlar bland annat om att skapa miljöer som upplevs som trygga och attraktiva för båda könen samt att säkerställa att både flickor och pojkar, kvinnor och män ges inflytande i processen. Parkinvesteringar leder ofta till att en miljö upplevs som tryggare, vilket kan bidra till att kvinnor i högre utsträckning trivs på platsen.

Förskolan

Genom nämndens delaktighet i IFOUS -programmet för hållbar utveckling har verksamheten påbörjat en positiv verksamhetsutveckling där barnrättsperspektivet, inkludering samt jämställdhetsarbetet stärks i förskolan. Förskolorna har identifierat ett behov av att arbeta med en social – kulturell dimension av hållbarhet där likvärdigheten ska utvecklas för att skapa en utbildning där inkludering och jämställdhet råder och fokus på värdegrundsarbetet.

Temaarbetet och barnrättsperspektivet stärks i verksamheterna och bidrar till ett normmedvetet arbete där mänskliga rättigheter, stärkt jämställdhet mellan flickor, pojkar, barns rättigheter och nationella minoriteters rättigheter utvecklas.

Äldreomsorg

Årets resultat för brukarundersökning inom vård- och omsorgsboenden visar på vissa skillnader mellan män och kvinnor vad gäller den generella nöjdheten. Män är generellt sett mindre nöjda än kvinnor. Enheternas åtgärdsplaner kommer att fokusera på att identifiera vad dessa skillnader beror på och hur de kan åtgärdas. Identifierade jämställdhetsutmaningar är också att andra principer än majoritetsprinciper behöver användas för att garantera ett inkluderande och jämställt perspektiv.

Brucarundersökningens resultat visar sammantaget att äldre i nämndens verksamheter

upplever att medarbetarnas bemötande är bra. Av de svarande ansåg 96 procent inom hemtjänsten och 95 procent inom vård- och omsorgsboendena att personalen bemöter dem på ett bra sätt.

Under året har avdelningen för äldreomsorg påbörjat ett fördjupat värdegrundsarbete med fokus på normmedvetet förhållningssätt inom vård och omsorg. Avdelningens ledningsgrupp har bland annat genomfört associationsövningar och värderingsövningar med efterföljande dialog och reflektion kring värdegrund, värderingar och normer.

Nationella minoriteter

Romsk inkludering

Projekt utveckla ömsesidiga broar mellan romer och socialtjänsten har startat under hösten och en samordnare har utsetts på socialförvaltningen. Det är ett 3-årigt projekt för att stärka romsk inkludering och ökat förtroende mellan romer och socialtjänsten riktat till stadsdelarna Farsta, Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör. Projektet ska leda till att fler romer som är i kontakt med socialtjänsten motiveras till att ta emot insatser, få samhällsinformation, stärka delaktighet på arbetsmarknaden och öka antal besök på öppna förskolan så att fler romska barn på sikt skrivs in i förskoleverksamhet.

I parkleken Forsängen har under året verksamhet på finska bedrivits en dag i månaden. Två romska föreningar har också under året haft sin verksamhet i nämndens lokaler.

Förskolans arbete med nationella minoriteter

Barn som tillhör de nationella minoriteterna ska stödjas i sin språkutveckling samt sitt nationella minoritetsspråk och främjas i att utveckla sin kulturella identitet.

För att skapa goda förutsättningar för barn att utveckla såväl svenska språket som det egna nationella minoritetsspråket har arbetet med finsk språkstödjare fortsatt. Utvärderingar visar att förskolornas arbete med nationella minoriteters rättigheter behöver fördjupas genom att utbilda och utveckla kunskaperna hos medarbetare utifrån det språkmateriel som tagits fram.

Arbetet med jämställdhetsarbetet, nationella minoriteter, och barnrättsarbetet är integrerat i arbetet med hållbar förskola som en del i förskolans demokratiska processer och värdegrundsarbetet i enlighet med nationella styrdokument såsom skollag, agenda 2030, barnkonventionen samt läroplan för förskola.

HBTQI+

Under året 2023 har fältassistenter haft 35 HBTQI+ häng. Under året har nämnden haft 17 stycken individuella ungdomar som besökt hänget, varav åtta av dessa ungdomar är frekventa besökare genom året. HBTQI+ hänget har även fått åtta nya besökare under året.

Flera enheter inom nämndens verksamheter har HBTQI-certifierats via Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) eller diplomerats via Stockholms stad. Under 2023 har enheten Farsta fritid och beställarenheten äldreomsorg blivit HBTQI-diplomerad.

Agenda 2030

Arbetet med Agenda 2030 genomsyrar verksamheterna och nämnden jobbar på olika sätt

strategiskt med implementering av agendas mål. Nedan är en beskrivning av nämndens arbete med Agenda 2030 kopplat till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

1. Ett Stockholm som håller samman med en start och jämlik välfärd i hela staden

Nämndens arbete bidrar till måluppfyllnad inom följande mål; Ingen fattigdom (mål 1), Ingen hunger (mål 2), God hälsa och välbefinnande (mål 3) God utbildning (mål 4), Jämställdhet (mål 5) samt Minskad ojämlikhet (mål 10).

Nämndens samarbete med Region Stockholm kring screening inom hemtjänsten för att upptäcka undernäring samt genom fokus på de äldres måltider och kunskapsföreläsningar om nutrition har nämnden bidragit till målet Ingen hunger (mål 2). Genom arbetet med likvärdiga möjligheter till utveckling och lärande inom förskolan bidrar nämnden till God utbildning (mål 4). Förskolans arbete inom ramen för IFOUS-programmet bidrar i stor grad till måluppfyllelse av alla agendas mål. Genom fokuserat arbete på stöd och omsorg där behoven är som störst bidrar nämnden till målet om Minskad ojämlikhet (mål 10), Jämställdhet (mål 5) och Ingen fattigdom (mål 1). Genom samarbetet med utbildningsnämnden kring en lokal fritidslots är målet att fler ska hitta till en meningsfull fritid och en bättre hälsa vilket bidrar till målet om God hälsa och välbefinnande (mål 3). Även äldreomsorgens arbete med att öka medarbetarnas kompetens kring psykisk ohälsa bidrar till målet.

2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Nämndens arbete bidrar till måluppfyllnad inom följande mål; Rent vatten och sanitet för alla (mål 6), Hållbar energi för alla (mål 7), Hållbar konsumtion och produktion (mål 12), Bekämpa klimatförändringarna (mål 13), Hav och marina resurser (mål 14) och Ekosystem och biologisk mångfald (mål 15).

Arbetet med giftfri förskola och implementering av kemikaliecentrums vägledning samt utbildning i frågorna bidrar till mål Rent vatten och sanitet för alla (mål 6). Nämnden arbetar systematiskt och har genomfört flera åtgärder i syfte att minska elförbrukningen och bidra till Hållbar energi för alla (mål 7). Under året har en bilpool tagit i bruk samtidigt som nämnden drivit ett projekt med att utveckla bättre beläggningar på gång- och cykelbanor som bidrar till att Bekämpa klimatförändringarna (mål 13). Genom arbetet med att minska matsvinn, utbilda kökspersonal samt nyckelpersoner i e-utbildningen ”Hållbara kontor” samt medvetna inköp och återvinning bidrar nämnden till ”hållbar konsumtion och produktion” (mål 12). Under tertialen har vassklippning och bortforsling av bråte lett till bättre lekmiljöer för fiskar och rekreation inom stadsdelsområdet och därmed till målet Hav och marina resurser (mål 14). Flera strategiska satsningar på lokala stadsodlingar, planteringar på nämndens vård- och omsorgsboenden, ängsslåtter och projektet med betesdjur på Farstanäset i syfte att bidra till och utveckla målet Ekosystem och biologisk mångfald (mål 15).

3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.

Genom det strategiska arbetet som pågår bidrar nämndens arbete till måluppfyllnad om God utbildning (mål 4), Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8), Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (mål 9), Minskad ojämlikhet (mål 10), Hållbara städer och samhällen (mål 11), Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16) samt Genomförande och globalt partnerskap (mål 17).

Fokus på att motverka och förebyggande våld genom ett trygghetsarbete byggt på samverkan med många aktörer bidrar till Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16) men också till målet Minskad ojämlikhet (mål 10).

I ett växande stadsdelsområde som Farsta är en hållbar stadsutveckling viktigt med fokus på bostäder och verksamhetslokaler som möter medborgarnas behov vilket bidrar till mål Hållbara städer och samhällen (mål 11). Förskolans planerade utbyggnad är central i nämndens planering i syfte att erbjuda alla barn en plats i verksamheten vilket leder till måluppfyllnad både vad gäller Hållbara städer och samhällen (mål 11) och God utbildning (mål 4). Som ett sätt att säkra kompetensförsörjningen har flera satsningar på medarbetarna genomförts. Ambitionerna för feriearbetare, praktikplatser för universitet- och högskolestuderanden och satsningar på chefsutveckling ligger väl i linje med målet Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8). Under året har nämndens innovationsarbete strukturerats och det skapas förutsättningar för innovation och utveckling inom verksamheterna. Några mindre innovationsprojekt har drivits och digitala lösningar implementeras, bland annat digital läkemedelssigenering vilket gemensamt bidrar till målet Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (mål 9). Genom att innovera medborgardialogen bidra nämnden till Minskad ojämlikhet (mål 10) när ambitionen är att prata med invånare som nämnden idag har svårt att nå. Budget i balans är en förutsättning för implementering och genomförande av ovanstående mål och därmed är mål Genomförande och globalt partnerskap (mål 17) centralt i nämndens strategiska arbete med Agenda 2030.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: Nämndens verksamheter är jämställda och inkluderande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Farstabors kunskap och idéer tas tillvara i högre grad
- Barnrättsarbetet och barnkonventionen är ett pågående arbete på samtliga förskolor
- Kunskaper om nationella minoriteter har ökat
- I förvaltningens stadsutvecklingsprojekt tas i högre grad hänsyn till stadsdelarnas olika behov
- Förvaltningen ökar sin kunskap om olika stadsdelars förutsättningar och behov

Analys

Nämnden bedömer att nämndmålet uppfylls helt. Det grundar sig i att förväntat resultat i allt väsentligt uppfylls helt samtidigt som aktiviteter genomförts enligt plan.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Förvaltningens medborgarservice ska utvecklas till ett mer lättillgängligt medborgarkontor	2023-01-11	2023-12-05	
✓	Införa barnrättsombud på varje förskolenhet	2023-01-01	2023-12-05	
🕒	Stadsdelsnämnden ska uppmärksamma barns rättigheter och inflytande genom kunskapshöjande insatser	2023-01-01	2024-12-31	
✓	Utveckla arbetet med finsk språkstödjare	2023-01-01	2023-12-05	

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Totalt redovisas kostnader om 2 197,9 miljoner kronor och intäkter om 282,5 miljoner kronor. För investeringar redovisas kostnader om 21,7 miljoner kronor.

Nämndens driftverksamhet visar ett underskott om 6 miljoner kronor före överföring till enheternas resultatfonder och ett underskott om 0,3 miljoner kronor efter överföring till enheternas resultatfonder. Resultatfonderna minskar med 5,7 miljoner kronor till 25,4 miljoner kronor.

Investeringarna visar ett överskott om 2,6 miljoner kronor.

Årets bokslut har upprättats i överensstämmelse med stadens anvisningar och enligt reglerna i stadens redovisningshandbok.

Farsta stadsdelsnämnd tilldelades en total nettobudget på 1 879,8 miljoner kronor av kommunfullmäktige inför 2023. Under året har budgeten justerats, i samband med kommunstyrelsens beslut i avstämningsärende och tertialrapporter, med 29,6 miljoner kronor netto.

Mnkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse 2023	Bokslut 2022	Avvikelse 2022
Anslag för nämndens verksamhet (netto)	1 909,4	1 915,4	-6,0	1 825,1	27,1
Kostnader (+)	2 134,5	2 197,9	-63,4	2 098,6	-36,5
Intäkter (-)	-225,1	-282,5	57,4	-273,5	63,7
Avvikelse före resultatdispositioner			-6,0		27,1
Resultatenheternas överskott från 2022 (+)			31,1		25,1
Resultatenheternas överskott till 2024 (-)			-25,4		-31,1
Avvikelse efter resultatdispositioner			-0,3		21,1

I tabellen nedan redovisar nämnden det ekonomiska resultatet per verksamhetsområde före och efter resultatöverföring till fonder.

Mnkr	Budget (kostnader +)	Budget (intäkter -)	Budget (netto)	Bokslut före resultat-överföringar	Bokslut efter resultat-överföringar	Avvikelse 2023 efter resultat-överföringar	Avvikelse 2022 efter resultat-överföringar
Nämnd och administration	87,2	0,0	87,2	87,1	87,1	0,1	-4,4
Individ- och familjeomsorg	243,7	-28,4	215,3	223,1	223,1	-7,8	0,0
<i>varav barn och ungdom</i>	125,9	-10,5	115,4	134,6	134,6	-19,2	-9,6
<i>varav vuxen</i>	43,1	-1,9	41,2	39,7	39,7	1,5	6,9
<i>varav socialpsykiatri</i>	66,3	-10,0	56,3	52,8	52,8	3,5	-1,3
<i>varav nyanlända</i>	6,4	-6,4	0,0	-4,8	-4,8	4,8	5,1
Stadsmiljöverksamhet	18,3	0,0	18,3	20,6	20,6	-2,3	-0,3
<i>avskrivningar</i>	12,3	0,0	12,3	11,4	11,4	0,9	0,8
<i>internräntor</i>	0,8	0,0	0,8	2,2	2,2	-1,4	0,0
Förskoleverksamhet	407,6	-34,7	372,9	369,9	362,0	10,9	7,1
Äldreomsorg	794,1	-130,6	663,5	656,6	660,1	3,4	2,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	403,0	-18,9	384,1	388,9	387,6	-3,5	-2,7
Barn, kultur och fritid	40,3	-3,0	37,3	40,6	40,6	-3,3	-1,2
Arbetsmarknadsåtgärder	22,0	-5,0	17,0	14,4	14,4	2,6	1,9
Ekonomiskt bistånd	105,2	-4,5	100,7	100,7	100,7	0,0	11,6
<i>varav handläggare</i>	19,6	0,0	19,6	28,9	28,9	-9,3	-4,4
Övrig verksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,9
Totalt	2 134,5	-225,1	1 909,4	1 915,4	1 909,7	-0,3	21,1

Nämnd och administration

Verksamhetsområdet redovisar ett överskott om 0,1 miljoner kronor.

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2022

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
Nämnd och administration	87,2	0	90,9	-3,8	0,1	-4,4
Avvikelse i %					0,11%	-5,44%

Individ och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Verksamhetsområdet redovisar ett underskott om 7,8 miljoner kronor.

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
	Mnkr		Mnkr		Netto	2022
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Individ- och familjeomsorg	243,7	-28,4	270,2	-47,2	-7,8	7,5
varav socialpsykiatri	66,3	-10,0	63,6	-10,8	3,5	-1,3
varav vuxen	43,1	-1,9	41,6	-2,0	1,5	6,9
varav barn och ungdom	125,9	-10,5	159,3	-24,7	-19,2	-9,6
varav nyanlända	6,4	-6,4	4,8	-9,7	4,8	5,1
Summa	243,7	-28,4	270,2	-47,2	-7,8	7,5
Avvikelse i %					-3,6%	0,0%

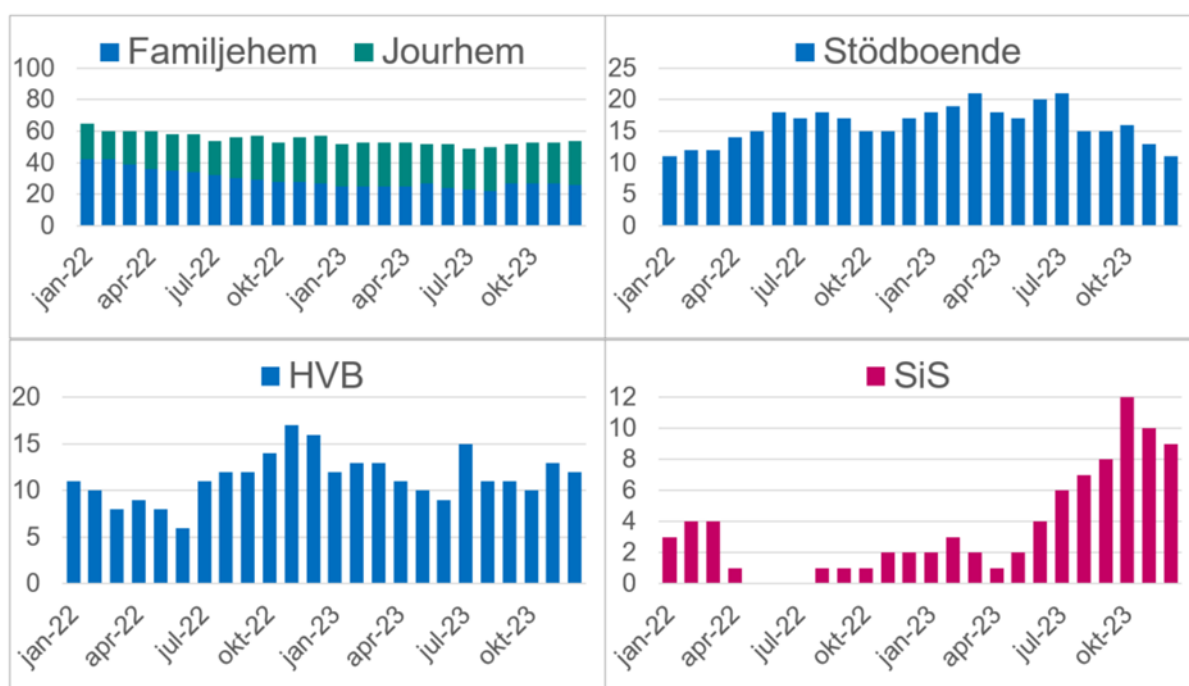
Barn och Ungdom

Barn och Ungdom redovisar ett underskott om 19,2 mnkr.

Intäkter från Migrationsverket särredovisas under Nyanlända vilket förklarar ett högre underskott än prognostiserat i månadsrapporterna till nämnden.

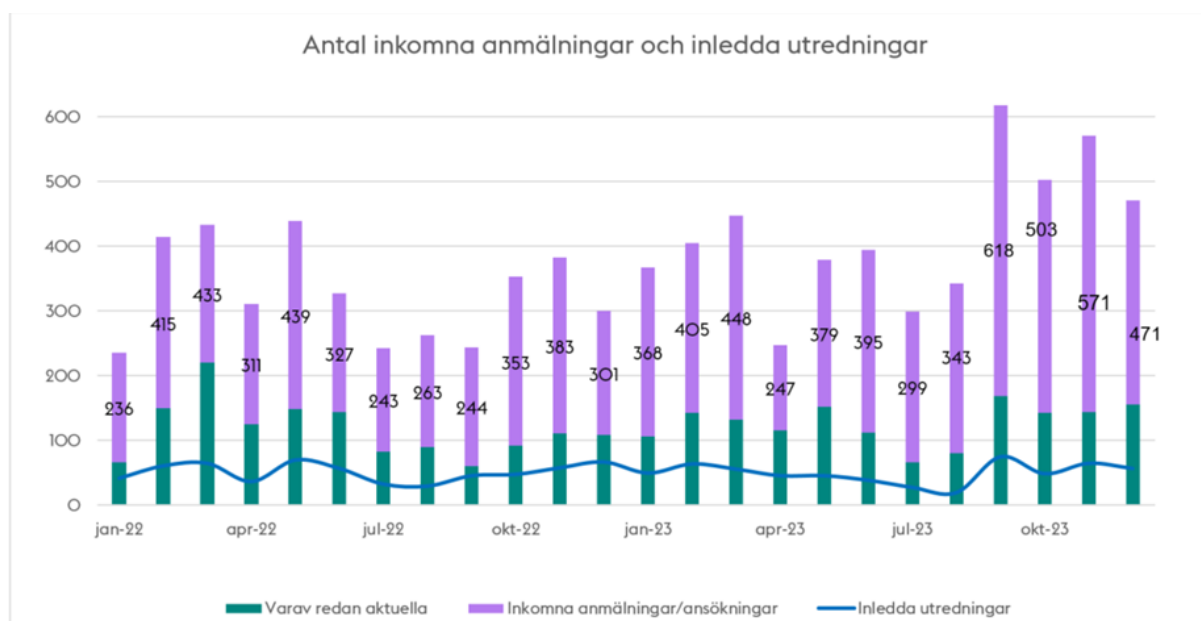
Underskottet beror främst på höga placeringskostnader som i stor utsträckning hänger ihop med en ökning av förstärkt samverkan mellan socialtjänst, kriminalvård och polis genom *Trefas*. Kostnadsdrivande insatser med SiS-placeringar (ungdomshem som drivs av Statens Institutionsstyrelse) har ökat under andra halvan av året. Utifrån behov har även kostnader ökat med fler socialsekreterare för att handlägga ungdomsärendena samt stöd av en chefskonsult under cirka tre månader.

Antal placeringar, barn och unga, exkl. EKB

Antal placeringar, Barn och ungdom, exklusive Ensamkommande barn EKB, 2022-2023

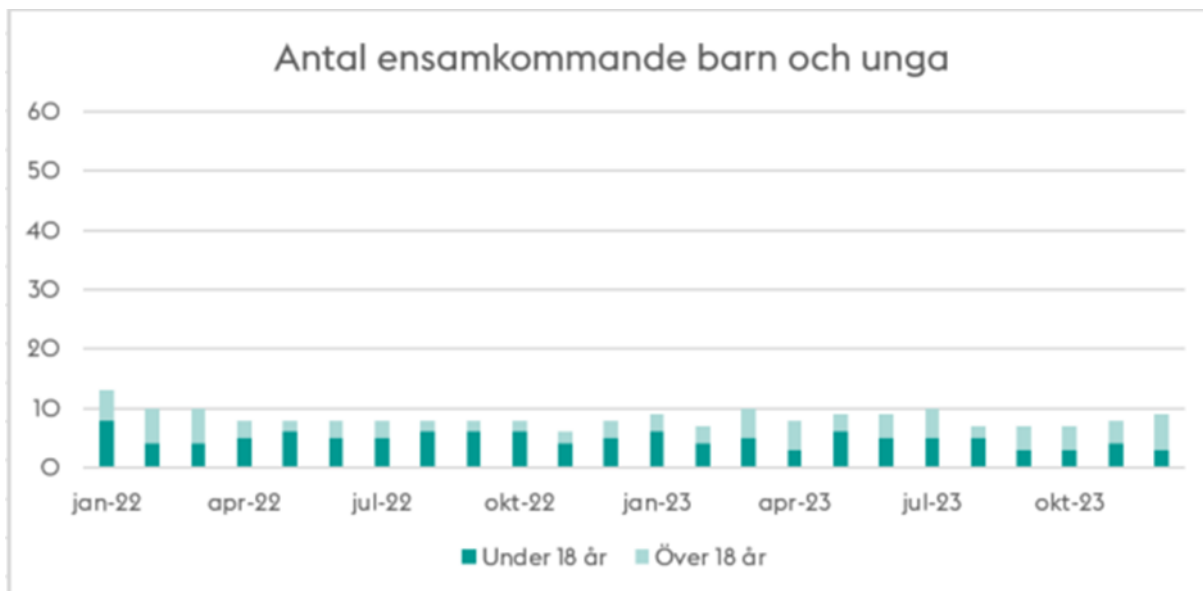
Antal inkomna anmälningar och antal inledda utredningar har ökat sedan hösten 2022 och ligger på en högre nivå än samma period förra året.

Antal anmälningar och inledda utredningar, Barn och ungdom, 2022-2023

Kostnader för mottagning av ensamkommande barn och unga täcks av dygnersättningar samt

återsökningar av faktiska kostnader från Migrationsverket för placeringar enligt *Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)*. Antal ensamkommande barn har minskat kraftigt sedan 2020 då trenden med ökat antal bröts. Snitt antal ensamkommande barn och unga ligger på 8 personer per månad under år 2023 i jämförelse med 38 personer per månad under år 2020.

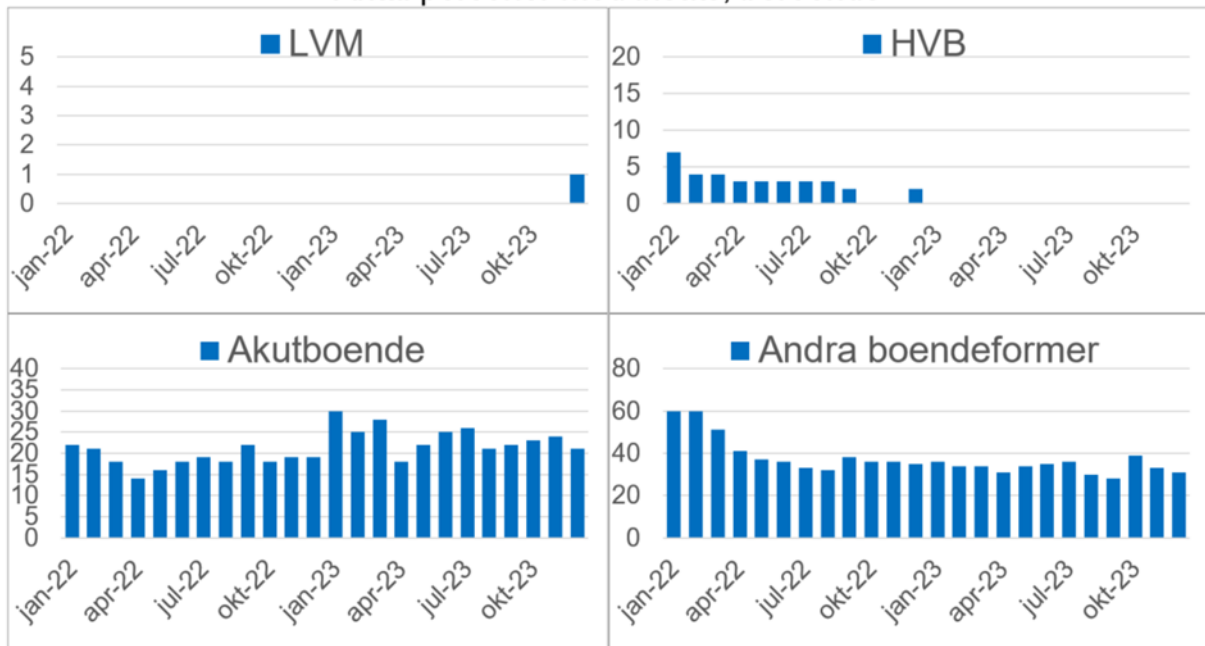
Antal placerade ensamkommande barn och unga, 2022-2023

Vuxna

Vuxna redovisar ett överskott om 1,5 miljoner kronor.

Överskottet beror främst på antal placeringar inom kostsamma insatser enligt *lagen om vård av vissa missbrukare (LVM)* och att *hem för vård eller boende (HVB)* har legat under budgeterad nivå.

Antal personer med insats, beroende

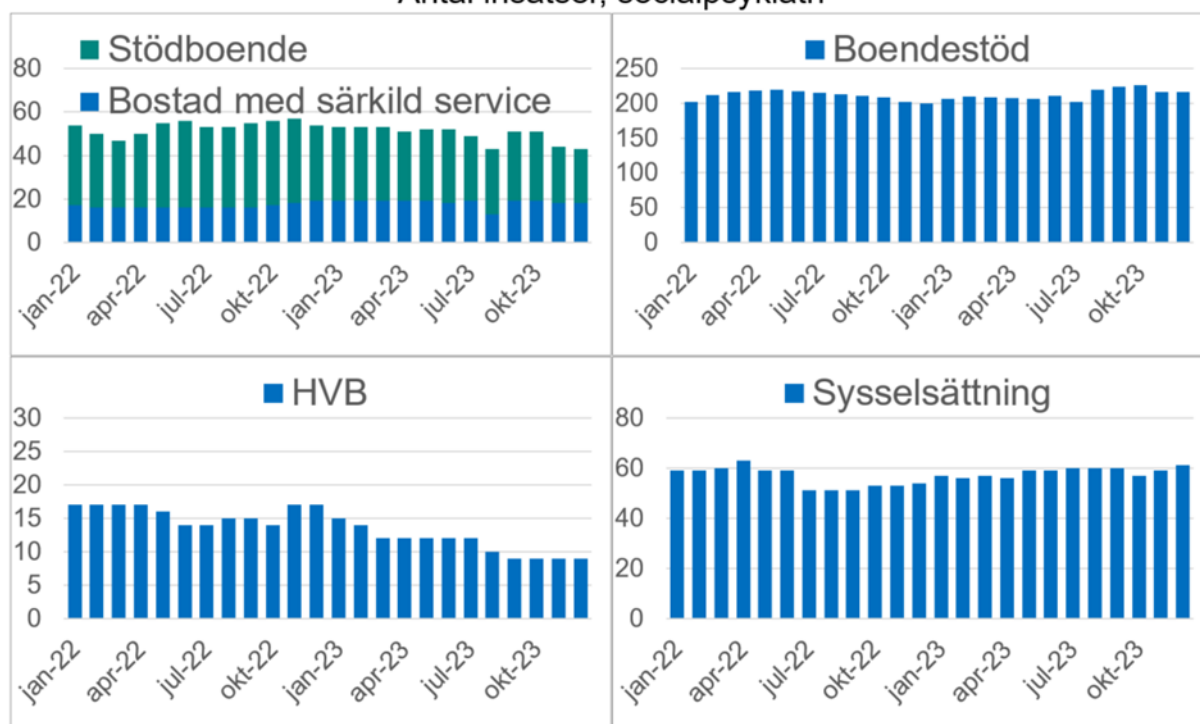
Antal unika personer med insats, Vuxenheten, beroende, 2022-2023

Socialpsykiatri

Socialpsykiatri redovisar ett överskott om 3,5 miljoner kronor.

Överskottet beror främst på att antalet placeringar vid HVB-hem ligger på en lägre nivå än budgeterat. Skillnad i redovisat överskott mellan november månad och årsbokslutet beror även på att underskott om 1,4 miljoner kronor inom gruppboendet Lingberga i årsbokslutet redovisas under socialpsykiatri. Organisatorisk ligger Lingberga under verksamhetsområdet *stöd och service till personer med funktionsnedsättning*.

Antal insatser, socialpsykiatri

Antal placeringar, Socialpsykiatri, 2022-2023

Nyanlända

Verksamheten redovisar ett överskott om 4,8 miljoner kronor.

Överskottet består av statsbidrag samt återsökning av faktiska kostnader nämnden hade tidigare år rörande nyanlända. I ärendet månadsprognos till nämnd har prognostiserade intäkter från Migrationsverket redovisats under barn och unga. Detta utifrån att det är där kostnaderna för målgruppen finns.

Stadsmiljöverksamhet

Verksamhetsområdet redovisar ett underskott om 2,8 miljoner kronor.

Underskott beror främst på kostnader vid hantering efter kraftiga snöfall under december månad, hantering av skador på träd samt ökade kapitalkostnader jämfört med prognos i november. Utöver det så beror en annan del av underskott på att budget för klimatsamordnare 2023 ligger under verksamhetsområde *Nämnd och administration* medan kostnaderna finns under stadsmiljö.

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2022
Stadsmiljö	18,3	0,0	21,1	-0,5	-2,3	-0,3

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
internräntor	12,3	0,0	11,4	0,0	0,9	0,8
avskrivningar	0,8	0,0	2,2	0,0	-1,4	0
Summa	31,4	0,0	34,7	-0,5	-2,8	0,5
Avvikelse i %					-8,9%	1,5%

Förskoleverksamhet

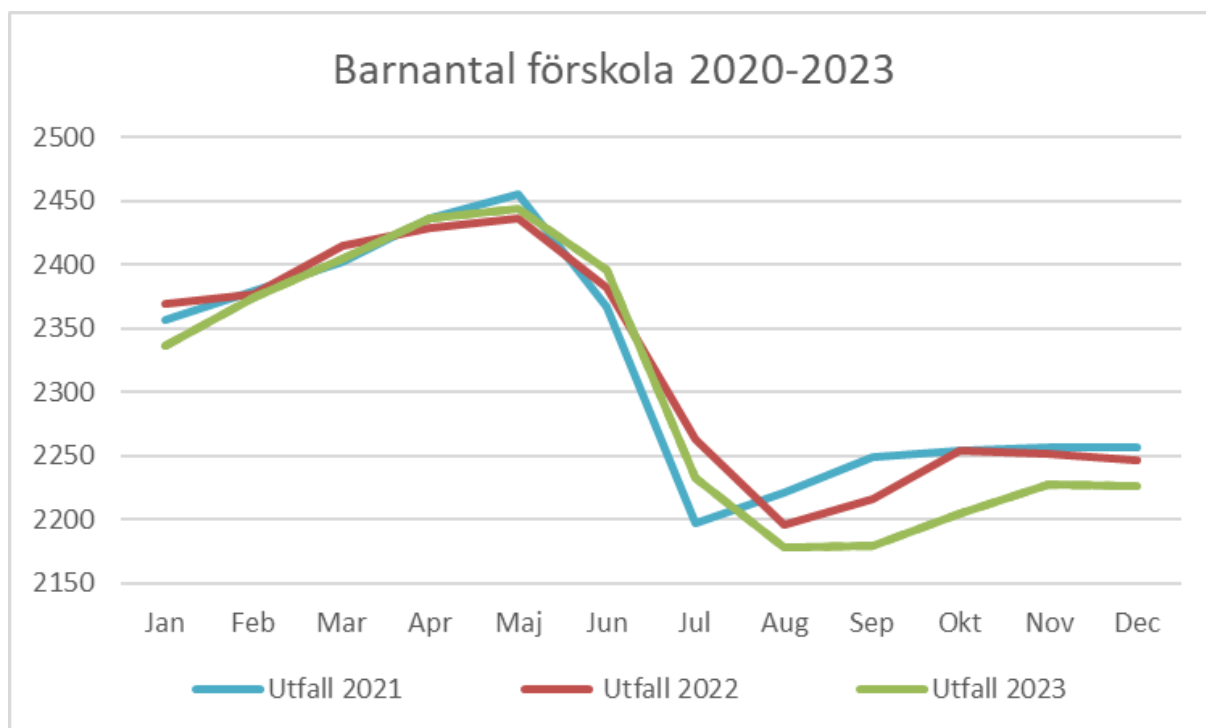
Verksamhetsområdet redovisar ett överskott om 3 miljoner kronor före resultatöverföring och ett överskott om 10,9 miljoner kronor efter resultatöverföringar.

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2022
Mnkr						
Förskola						
Summa	407,6	-34,7	415,9	-46,1	3,0	11,7
Resultatöverföring till (-)/från (+) resultatfonder					7,8	-4,6
Utfall efter resultatöverföring					10,9	7,1
Avvikelse utfall gentemot budget i % efter resultatöverföring					2,9%	2,0%
Resultatfonder efter resultatöverföringar					21,9	29,7

I överskottet efter resultatöverföring ingår en förvaltningsgemensam reserv om 4 miljoner kronor. Under året har även tilldelning av statsbidrag för tillfälligt stöd med anledning av kriget i Ukraina samt för kvalitetshöjande åtgärder påverkat resultatets utfall.

Det genomsnittliga antalet inskrivna barn per månad har varit 2 304 under året. Budgeten för 2023 baserades på 2 417 barn per månad, vilket ger ett genomsnitt om 113 färre inskrivna barn i Farstas kommunala förskolor jämfört med budget. Förskola har därmed fått en minskad budgetram vilket främst påverkat avdelningsledningens budget som består av fasta kostnader såsom hyror, IT-kostnader och löner för övergripande personal. Utförarenheterna har under året löpande arbetat med att anpassa kostnaderna utifrån lägre intäktsram, främst personalkostnader. Platsgarantin har under året uppfyllts.

Antal barn på förskola, 2020-2023

Förskolorna förde från 2022 med sig ett ackumulerat överskott om 25,1 miljoner kronor i resultatfond. Enheterna redovisar i bokslutet för 2023 upp ett underskott och minskar resultatfonderna med 7,8 miljoner kronor. Förskolenheternas resultat visas nedan under rubrik Resultatenheter.

Under året har tre nya förskolor öppnat. Förskolan Tallhöjden (Källvretsslingan), förskolan Stallet (Sunneplan 31b) och förskolan Regnbågen (Torögatan 37).

Årshyran har för SISAB förskolorna Stallet och Regnbågen blivit högre än den prisbild som SISAB gav till nämndens genomförandebeslut 2021. Förskolan Stallets årshyra har ökat från 3,6 miljoner kronor till 6,2 miljoner kronor. Förskolan Regnbågens årshyra har ökat från 3,1 miljoner kronor till 5,4 miljoner kronor. Främsta anledningarna är ökade bygg- och lånekostnader med inflation mellan åren 2021 och 2023.

Förskolan Tallhöjdens årshyra ligger kvar på samma belopp som vid nämndens genomförandebeslut 2021, det vill säga 1,9 miljoner kronor.

Under året har två förskolor samt en förskolepaviljong avvecklats. Det gäller förskolorna Samsö (Kvickentorpsvägen 27) och Bullerbyn (Hammerstavägen 77) samt förskolepaviljong Frida (Stadsbudsvägen 16).

Äldreomsorg

Verksamhetsområdet redovisar ett överskott om 6,9 miljoner kronor före resultatöverföring och ett överskott om 3,4 miljoner kronor efter resultatöverföring.

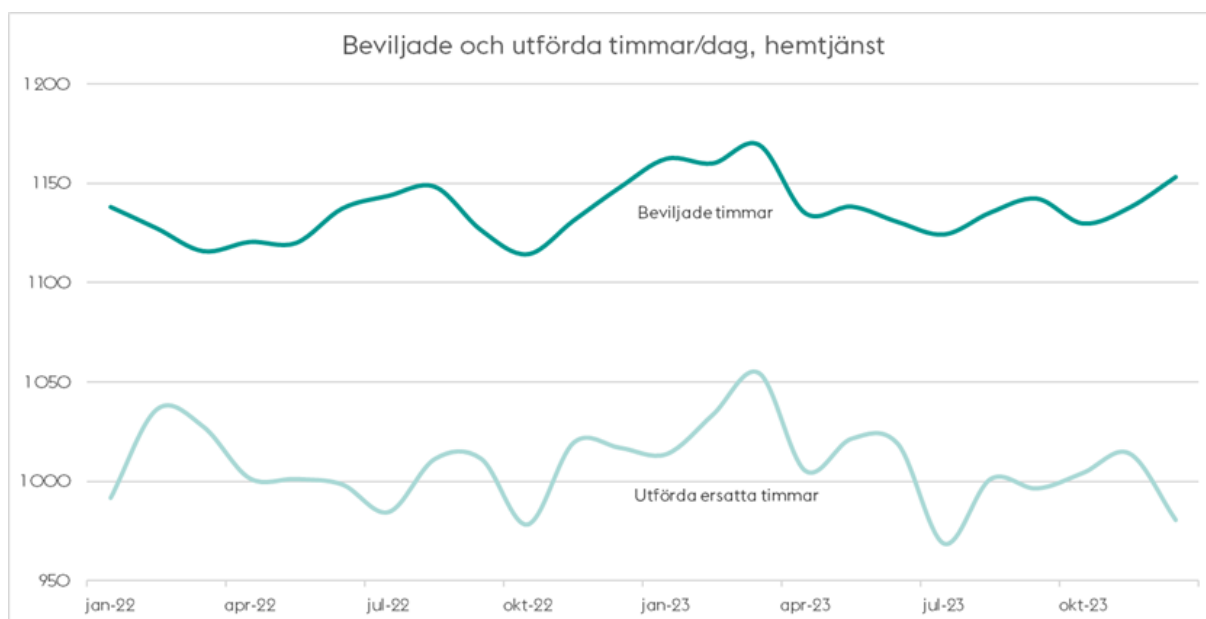
I budget avsattes en förvaltningsgemensam reserv om 4,0 miljoner samt en reserv om 4,0 miljoner för att täcka utförarsidans underskott på Postiljonens vård- och omsorgsboende.

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2022
Mnkr						
Äldreomsorg						
Summa	794,1	130,6	796,6	140,0	6,9	3,9
Resultatöverföring till (-)/från (+) resultatfonder					-3,5	-1,4
Utfall efter resultatöverföring					3,4	2,4
Avvikelse utfall gentemot budget i % efter resultatöverföring					0,37%	0,26%
Resultatfonder efter resultatöverföringar					4,9	1,4

Beställarenheten redovisar ett överskott om 1,6 miljoner kronor. I utfallet ingår en budgetjustering om 3,7 miljoner kronor för tomgångshyror för Postiljonens vård- och omsorgsboende. Beställarenheten hanterar biståndsansökningar, beställer beviljat bistånd hos utförare samt har kostnaderna för utförarnas hyror.

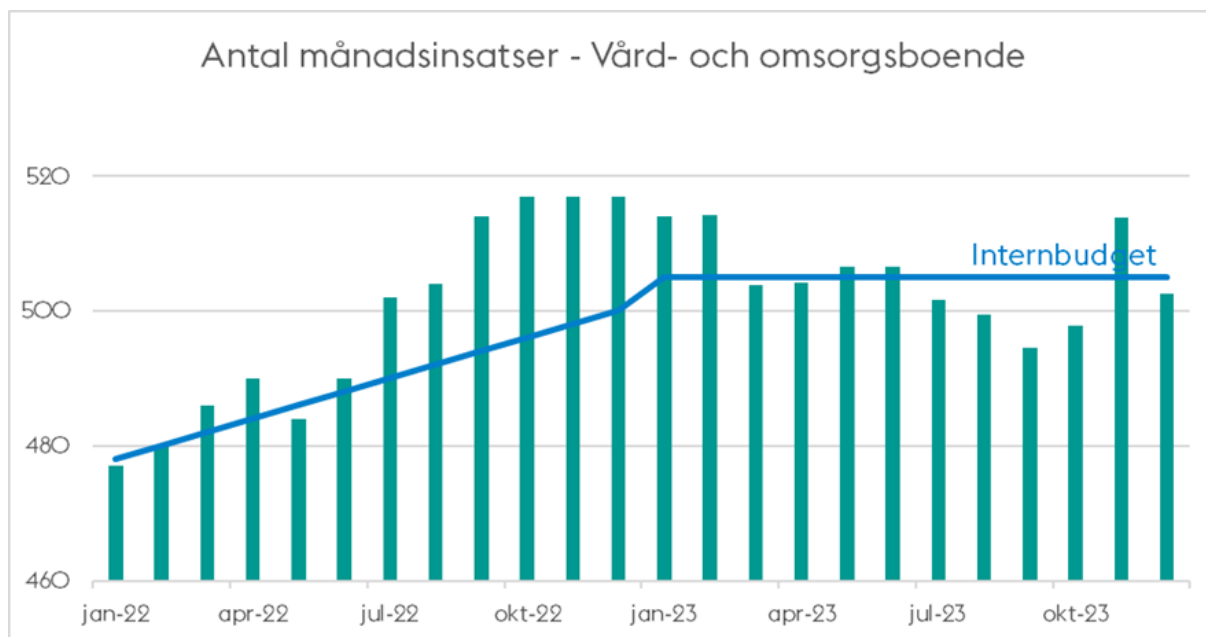
Hemtjänstinsatserna ligger något under budget och har ökat marginellt under 2023. Antalet utförda timmar per dag inom hemtjänst har i snitt varit 1 022, vilket är en ökning med 13 timmar per dag jämfört med 2022. Utförandegraden av beställd tid inom hemtjänst för 2023 är 89%, vilket är en minskning jämfört med utförandegraden för 2022 som då var 91%.

Antal beviljade och utförda genomsnittstimmar per dag inom hemtjänst, 2022-2023

Vård- och omsorgsboende är den största posten för äldreomsorgen och är budgeterad på 505 månadsinsatser. Vid årets början var insatserna 514 och de har under året minskat. I december

låg insatserna på 503. Snittet för år 2023 var 505, jämfört med snittet för år 2022 som var 498. Servicehusinsatserna ligger något över budget.

Antal månadsinsatser på vård- och omsorgsboende, 2022-2023

Beställarenheten står för alla hyror för nämndens utförare inom äldreomsorgen. Postiljonens vård- och omsorgsboende har efter Arbetsmiljöverkets inspektion och beslut tomställt totalt 39 lägenheter. 33 av dessa ligger i en separat del, L-huset. Denna del i fastigheten är uppsagd och nämnden har fått en budgetjustering för tomgångshyror om 3,7 miljoner kronor.

Utförarverksamheten Postiljonens vård- och omsorgsboende redovisar ett underskott om 5,8 miljoner kronor. Tomställning av 39 lägenheter, varav 6 lägenheter ligger på olika våningsplan och olika avdelningar var vård sker idag, medför stora intäktsbortfall som gör att boendet inte

kan nå en budget i balans. Om beläggning av de 6 lägenheternas platser var möjlig skulle det inte medföra högre bemanning. Enheten har under året arbetat aktivt med åtgärder, såsom bemanningsplanering, för att minska underskottet.

Edö vård- och omsorgsboende har haft relativt låg beläggning under året, vilket medfört intäktsbortfall. Enheten redovisar ett mindre underskott och arbetar aktivt med åtgärder, såsom bemanning och översyn av inköp, för att ha en budget i balans till 2024.

Ängsö vård- och omsorgsboende redovisar en budget i balans.

Nämndens två utförarenheter inom hemtjänsten samt Edö demensdagverksamhet är resultatenheter och alla tre redovisar överskott. Hemtjänst Centrum som blev resultatenhet 2022 fyller sin fond och tar med sig ytterligare 1,5 miljoner till totala 2,9 miljoner kronor till nästa år. Hemtjänst Norra blev resultatenhet 2023 och kan fondera 1,6 miljoner. Även Edös demensdagverksamhet visar ett överskott och tar med sig 0,3 miljoner i fond.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet prognosticerar ett underskott om 4,8 miljoner kronor före resultatöverföring och ett underskott om 3,5 miljoner kronor efter resultatöverföring.

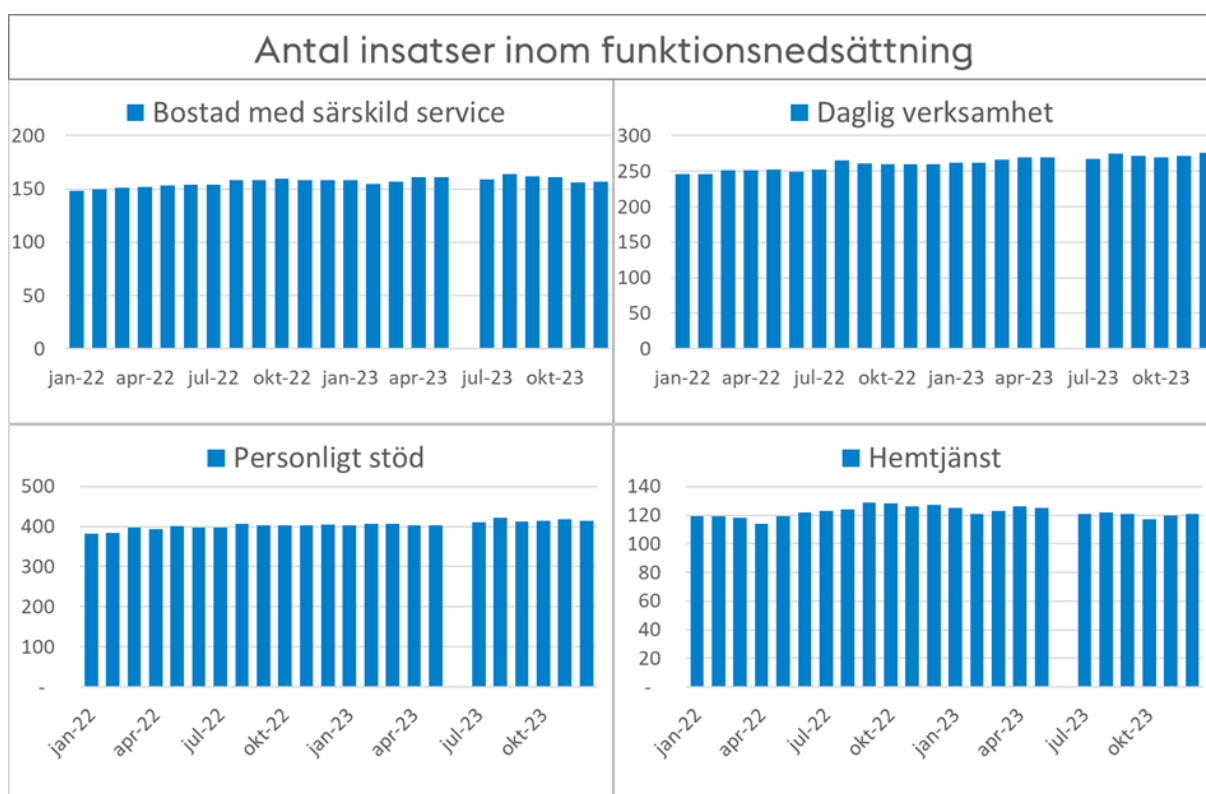
Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2022
Mnkr						
Funktionsnedsättning						
Summa	403	-18,9	419,5	-30,6	-4,8	-2,7
Resultatöverföring till (-)/från (+) resultatfonder					1,3	
Utfall efter resultatöverföring					-3,5	-2,7
Avvikelse utfall gentemot budget i % efter resultatöverföring					-0,91%	-0,69%
Resultatfonder efter resultatöverföringar					-1,3	

Beställarenheten redovisar ett underskott på 4,8 miljoner kronor. Verksamheten har under året sett en ökning i antal insatser överlag, och detta har lett till kostnadsökningar. Underskottet beror på höga kostnader för särskilt kostsamma boendeplaceringar, hemtjänst och avlösarservice. Turbundna resor kostade 12,6 miljoner kronor 2023, en minskning med 5,4 miljoner kronor jämfört med 2022. Minskade kostnader härrör främst till nytt centralt avtal i staden gällande turbundna resor.

Nämndens utförarenheter inom verksamhetsområdet, alltså gruppboende, daglig verksamhet och personligt stöd redovisar totalt en budget i balans. Farsta strands gruppboende är ny resultatenhet per 2023, och gjorde ett underskott med 1,3 miljoner kronor medan Daglig verksamhet gjorde ett överskott på 2,2 miljoner kronor.

Lingberga gruppboende ligger sedan januari 2023 under Stöd och service till personer med funktionsnedsättning, men får sin budget från Individ- och familjeomsorg Socialpsykiatri. Det underskott om 1,4 miljoner kronor som Lingberga gör 2023 belastar under Individ- och familjeomsorg Socialpsykiatri i årsboks slutet vilket ger bättre utfall på stöd och service med funktionsnedsättning med motsvarande belopp.

Antal personer med insatser, Funktionsnedsättning, 2022-2023

Barn, kultur och fritid

Verksamhetsområdet redovisar ett underskott om 3,3 miljoner kronor.

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2022
Barn, kultur och fritid						
Summa	40,3	-3,0	43,8	-3,1	-3,3	-1,2
Avvikelse i %					-8,8%	-3,6%

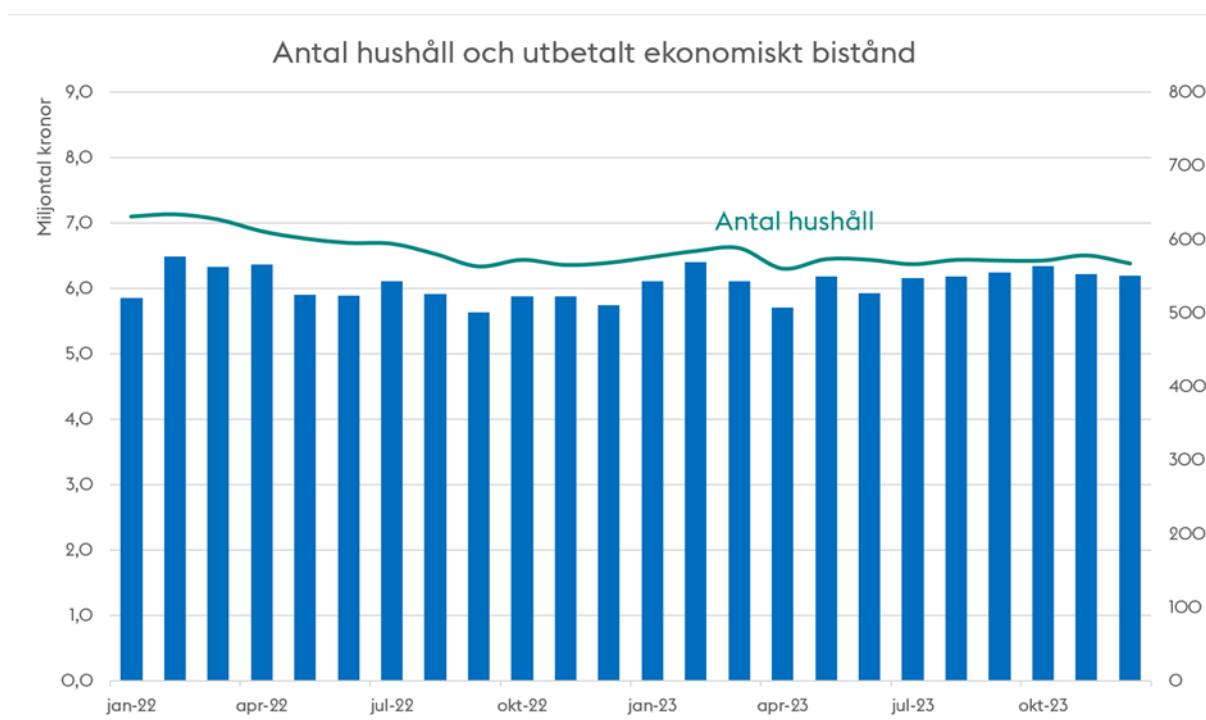
Underskottet förklaras av ökade kostnader för drift av lokaler och personal under året.

Ekonomiskt bistånd

Verksamhetsområdet redovisar en budget i balans.

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2022
Mnkr						
Ekonomiskt bistånd						
Summa	105,2	-4,5	104,4	-3,7	0,0	2,3
Avvikelse i %					0,0%	10,6%

Antal hushåll och utbetalt ekonomiskt bistånd, 2022-2023. Observera att siffror för december är preliminära.

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd i genomsnitt per månad har minskat från 595 år 2022 till 573 år 2023. Dock har nettokostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd ökat i snitt med 140 tusen kronor per månad från år 2022 till 2023. Medelbidrag per hushåll har ökat från 10 071 kr, år 2022 till 10 719 kr, år 2023. Ökningen förklaras av ökade el- och hyreskostnader samt ökning av riksnormen.

Arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetsområdet redovisar ett överskott om 2,6 miljoner kronor.

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2023		Utfall 2023		Avvikelse		
	Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2022
Arbetsmarknadsåtgärder							
Summa		22	-5,0	21,9	-7,5	2,6	1,7
Avvikelse i %						15,3%	12,8%

Överskottet beror främst på att kostnader för OSA-anställningar (Skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare) ligger under budget samt tilldelning av statsbidrag gällande sommarjobb för ungdomar kom sent på året.

Verksamhetsområde	Prognossäkerhet		Utfall 2023
	T1	T2	
Verksamhetsområde (mnk)r	T1	T2	Utfall 2023
Nämnd och administration	0,0	0,5	0,1
Individ- och familjeomsorg	-7,4	-7,3	-7,8
varav barn och ungdom	-9,4	-12,4	-19,2
varav vuxen	1,0	1,5	1,5
varav socialpsykiatri	1,0	3,6	3,5
varav nyanlända	0,0	0,0	4,8
Stadsmiljöverksamhet	0,0	0,0	-2,8
Förskoleverksamhet	6,1	6,7	10,9
Äldreomsorg	4,0	4,0	3,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-0,6	-3,9	-3,5
Barn, kultur och fritid	-2,1	-1,8	-3,3
Arbetsmarknadsåtgärder	0,0	1,0	2,6
Ekonomiskt bistånd	0,0	0,0	0,0
Övrig verksamhet	0,0	0,0	0,0
Totalt	0,0	-0,8	-0,3

Kostnadsutveckling med ökad inflation samt sent utbetalda statsbidrag har påverkat nämndens ekonomi. Det har gjort det ekonomiska läget och utveckling under året svårbedömt.

Nämnden har prognostiserat ett balanserat resultat i tertialrapport 1 och ett underskott om 0,8 miljoner kronor i tertialrapport 2. I bokslutet redovisas ett underskott om 0,3 miljoner kronor. Utifrån osäkerhetsfaktorer under året har försiktighetsprincipen praktiserats när kostnadsutvecklingen varit osäker.

Verksamhetsområde äldreomsorg redovisar ett överskott om 6,9 miljoner före resultatöverföring och ett överskott om 3,4 miljoner kronor efter resultatöverföring. Avvikelsen mot prognosen i T2 förklaras främst med ökade placeringar inom servicehus.

Verksamhetsområdet Stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisar ett underskott om 3,5 miljoner kronor efter resultatöverföring. Underskottet beror på att

kostnaderna för särskilt kostsamma boendeplaceringar, hemtjänst och avlösarservice har ökat under året, särskilt efter T1. Även hyreskostnader för bostadsrätter stadsdelsförvaltning hyr av Fastighetskontoret har ökat kraftigt sedan T1. Samtidigt har lönekostnaderna hos utförarna blivit lägre än vad som prognosticerades i T2.

Inom verksamhetsområde Stadsmiljö redovisar man ett underskott på 2,8 mnkr. Det ökade underskottet i relation till prognos i T2 finns främst inom parkdrift till följd av hantering av snö under december månad samt skador på träd. Kapitalkostnaderna är också 0,5 mnkr högre än prognosticerat. Övrig del av underskott härrör till att budget för klimatsamordnare 2023 ligger under verksamhetsområde Nämnd och administration men kostnaderna finns under stadsmiljö.

Verksamhetsområde förskola redovisar ett överskott på 10,9 mnkr efter resultatöverföringar. Efter T1 och T2 har tilldelning skett av statsbidrag för tillfälligt stöd med anledning av kriget i Ukraina samt för kvalitetshöjande åtgärder vilket påverkat resultatets utfall. Effekten var att ordinarie budgetram då ökade sina marginaler och påvisade ett större positivt utfall.

Underskottet inom verksamhetsområde Barn, kultur och fritid förklaras av ökade kostnader för drift av lokaler samt personal under året.

Inom verksamhetsområde Barn och unga har prognosen i T2 inkluderat intäkterna från Migrationsverket och i bokslut är de särredovisade. Ökning av underskottet förklaras också av nya kostsamma placeringar under hösten som inte var kända i T2.

I bokslutet redovisas en budget i balans för verksamhetsområde Ekonomiskt bistånd vilket stämmer bra med vad som prognosticerats i T1 och T2.

Inom Arbetsmarknadsåtgärder förklaras avvikelser av något lägre för OSA-anställningar (Skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare) samt tilldelning av statsbidrag gällande sommarjobb för ungdomar sent på året.

Nämnden uppfyller målet för indikator *Nämndens prognossäkerhet T2* under mål 3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.

Resultatenheter

Under 2023 har nämnden öppnat tre nya resultatenheter med Farsta strands gruppbestäder, Hemtjänsten Norra och Edö Dagverksamhet och har totalt tio resultatenheter.

Resultatenheterna minskar resultatfonderna med 5,7 miljoner kronor till totalt 25,4 miljoner kronor. Enheternas ekonomiska resultat har under 2023 påverkats av kraftiga kostnadsökningar med pågående inflation under året. Förskolans enheter har även under året fått lägre tilldelning utav barnschabloner. Det beror på att färre barn skrivits in i förskola som en följd av negativ befolkningsutveckling i stadsdelsområdet jämfört med befolkningsprognoser inför 2023. Det har givit kostnadsökningar när bemanningen ej kan minska i samma takt som minskning utav barnantal.

Fyra resultatenheter ökar sina fonder med totalt 3,6 miljoner kronor. En inom förskola tre

inom äldreomsorg.

Farsta strands gruppbo­städer har under året haft ekonomiska utmaningar med höga personalkostnader i förhållande till prognostiserade kostnader. En åtgärdsplan har under året tagits fram för att över tid få en budget i balans.

Resultatenheter tar med sig sina resultat i bokslutet till kommande år i så kallade resultatfonder. Resultatöverföringen får maximalt uppgå till fem procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett ackumulerat överskott på maximalt tio procent och ett underskott på maximalt fem procent av enhetens bruttobudget.

I nedan tabell framgår slutgiltiga resultatfonder och förändring under året.

Resultatenhetens namn	Resultat- enhetens bruttobudget 2023	Resultatöver- föring från 2022 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat 2023 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat- överföring till 2024 Överskott (+) Underskott (-)
Förskola	0,0	0,0	0,0	0,0
Förskolor Tallkrogen	43 477,0	-3 250,0	2 011,0	1 239,0
Förskolor Gubbängen	41 372,0	-3 939,0	-1 556,0	4 137,0
Förskolor Hökarängen	60 348,0	-5 883,0	1 664,0	4 219,0
Förskolor Sköndal	64 292,0	-6 008,0	2 468,0	3 540,0
Förskolor Farsta Strand/Larsboda	52 211,0	-4 755,0	1 010,0	3 745,0
Förskolor Farsta Fagersjö	60 181,0	-5 839,0	893,0	4 946,0
Äldreomsorg	0,0	0,0	0,0	0,0
Hemtjänsten Centrum	31 921,0	-1 425,0	-1 494,0	2 919,0
Hemtjänsten Norra	36 213,0	0,0	-1 622,0	1 622,0
Edö Dagverksamhet	6 686,0	0,0	-414,0	334,0
Funktionsnedsättning	0,0	0,0	0,0	0,0
Farsta strands gruppbo­städer	26 400,0	0,0	1 413,0	-1 320,0
Summa resultatenheter	423 101,0	-31 099,0	4 373,0	25 381,0

Investeringar

Stadsmiljö

Nämndens stadsmiljöinvesteringsprojekt har 2023 gått i stort som planerat. Budget och utfall för helåret för respektive projekt redovisas i särskild bilaga. Här redovisas också de projekt som nämnden beviljats externa investeringsmedel för. I bilagan redovisas även de beslut om omprioriteringar mellan olika projekt som nämnden fattat beslut om under året.

Maskiner och inventarier

Stadsdelsnämndens budget för inventarier och maskiner är 9,6 miljoner kronor, förvaltningen har förbrukat 7,4 miljoner kronor. Under året har investeringar genomförts inom förskola, äldreomsorg, socialpsykiatri, funktionsnedsättning samt fritidsverksamhet. Större delen av budgeten har gått till investeringar i tre nyöppnade förskolor samt en som öppnade 2022. Bakgrund till ej förbrukad investeringsbudget är främst på grund av senareläggningar av

investeringar till de nyöppnade förskolorna.

Mnkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse 2023	Avvikelse mellan prognos T2 och bokslut 2023
Parkinvesteringar	5,2	4,9	-0,3	
Parkreinvesteringar	1,1	1,0	-0,1	
Nycklade medel Stadsmiljö	6,3	6,6	0,3	
Klimatinvesteringar	0,0	0,7	0,0	
Trygghetsinvesteringar	0,0	0,0	0,0	
Övriga investeringsmedel	0,0	1,3	-0,1	
Maskiner & inventarier	9,6	7,4	-2,2	
Totalt investeringar	22,2	21,9	-2,4	0,0

Försäljningar av anläggningstillgångar

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Ombudgeteringar

Medel för lokaländamål

Analys av balansräkning

Analys av balansräkning Årsbokslut 2023

Jämförelse mellan 2022-01-01 och 2023-12-31

Förvaltningens balansomslutning har ökat med 18 miljoner kronor, 10,1% jämfört med januari 2022.

Tillgångar

- Förändringar i de balanskonton som avser anläggningstillgångar avser aktivering av fyra nya förskolor under året; Stallet, Tallhöjden, Regnbågen och Ekebergabacken. De stora parkprojekten Farstaängen etapp 2 och 3 har också blivit aktiverade under året. Totalt ser vi en ökning på 2,2% 2,3 mnkr.
- Maskiner och inventarier har ökat med 25,7%, 3,6 mnkr 2023. Anledningen är godkännande av fler direktinvesteringar då det funnits ett ökat behov av upprustning av inventarier främst inom förskolan och funken.
- Kundfordringarna har ökat med 15,6 %, 3,7 mnkr. Detta beror främst på de volymökningar vi ser inom äldreomsorgen.
- Diverse kortfristiga fordringar har totalt ökat med 169,9%, 2,3 mnkr jämfört med

2022. Ökningen avser främst fordringar hos Migrationsverket och avser återsökta, men ännu ej utbetalda medel för 2023.

- Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har ökat med 19,2%, 6,6 mnkr. Ökningen beror främst på olika projektmedel som beviljats för 2023, men som ej utbetalats, till exempel intensifierad utredning i hemmamiljö (IHU-projekt), kompetensutvecklingsmedel, *Mitt val min väg* och ESF-projekt med fokus på språkutveckling inom äldreomsorgen, samt större andel periodiserade interna kundfakturor i Agresso.

Skulder

- De minskade långfristiga skulderna, med 100% 0,3 mnkr, beror på de investeringsbidrag nämnden erhållit för välfärdsteknik, men som nu har upplösts.
- Leverantörsskulderna har minskat med 24,3%, 32,5 mnkr. Anledningen är de problem staden hade med inläsning av leverantörsfakturor precis innan bryt. Detta ledde då istället till en ökad uppbokning av skulderna, vilket kan ses på de upplupna kostnaderna. En stor kreditering av felaktig faktura från SISAB inkom även i januari 2023 vilket påverkar minskningen.
- De upplupna kostnaderna och förutbetalda intäkterna har totalt sett ökat med 13,8 %, 5,4 mnkr. Ökningen beror bland annat på stimulansmedel för utökad sjuksköterskebemanning nämnden erhållit, där medlen förts över till 2024, samt en ökad uppbokning av de upplupna kostnaderna med 43,2% 9,9 mnkr till följd av förseningen med inläsningen av leverantörsfakturor.

Analys resultaträkning Årsbokslut 2023

Jämförelse mellan 2022-01-01 – 2023-12-31

Intäkter

Intäkterna har totalt sett ökat med 3,3%, 8,9 mnkr, dels beroende på bidrag för uppstart av ny gruppbostad samt ökade volymer inom äldreomsorgen.

- Konto 301 Försäljningsintäkter har ökat med 21%, 4,3 mnkr beroende på merkostnadsbidrag funken har erhållit för uppstart av en ny gruppbostad, samt ökade volymer inom äldreomsorgen.
- Konto 313 Övriga taxor och avgifter har ökat med 7,5%, 4 mnkr på grund av ökade volymer inom framför allt äldreomsorgen.
- Konto 351 Kostnadsersättningar och riktade bidrag (ej investeringsbidrag) har minskat med 20,4%, 12,8 mnkr beroende på mindre bidrag från Socialstyrelsen och Migrationsverket, samt övriga statsbidrag. Minskningen beror också på att bidrag för sjuklöneersättning erhöles kvartal 1 2022, men ej 2023.
- Konto 354 Ers fr Försäkringskass personlig assistent enl socialförsäkringsbalken (SFB) har minskat med 56,4%, 1,5 mnkr, beroende på färre antal brukare med godkänd ersättning från Försäkringskassan jämfört med 2022.
- Konto 359 Övriga bidrag har ökat med 21,1%, 6,2 mnkr. På konto 3595 bokas

återkrav/återsökningar när nämnden beviljar bistånd i väntan på utbetalningen av andra ersättningar från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten samt a-kassa, snarare än felaktiga utbetalningar. Dessa återsökningar har 2023 varit fler än år 2022.

- Konto 361 Försäljning av verksamhet har ökat med 7,1%, 5,2 miljoner vilket till största del beror på volymökningar inom äldreomsorgen.
- Konto 369 Övriga ersättningar har ökat med 106,7%, 3,2 mnkr vilket beror på en återbetalning från Försäkringskassan gällande välfärdsfusk.

Kostnader

Kostnaderna har totalt sett ökat med 95 mnkr, 4,6% jämfört med samma period föregående år.

- Konto 463 Köp av huvudverksamhet har ökat med 4,9%, 42,5 mnkr vilket beror på volymökningar inom äldreomsorgen samt ökade volymer inom Individ och Familj, Barn och Ungdom, för SiS- och HVB-hemsplaceringar.
- Konto 502 Löner till anställda har ökat med 2,7%, 14,6 mnkr beroende på årets lönerrevision.
- Konto 504 Ersättning till uppdragstagare har ökat med 12,2%, 1,1 mnkr på grund av fler uppdragstagare främst inom Individ och familj, jämfört med samma period 2022.
- Konto 507 Avgångsersättning visar en minskning med 87,3%, 0,8 mnkr. Anledningen är dock att en uppbokning av avgångsersättning togs som kostnad i december 2021 samt 2022. Uppbokningen är sedan värd i januari 2022 samt 2023 och har utbetalats på januari lön, dock på annan löneart.
- Konto 512 Sjuklön har minskat med 7,4%, 1,7 mnkr. Under kvartal 1 år 2022 rådde fortfarande restriktioner gällande pandemin och medarbetare uppmanades fortfarande att sjukskriva sig vid minsta tecken på sjukdom.
- Konto 561 Lagstadgade arbetsgivaravgifter har ökat med 16,6%, 39 mnkr vilket främst beror på ökningen av personalförsäkringspålägg.
- Konto 601 Lokalhyror har ökat med 21,5%, 22,9 mnkr vilket är följd av inflationen och årets indexuppräknings, samt öppnandet av fyra nya förskolor.
- Konto 613 Städ- och renhållningstjänster har ökat med 5,2%, 0,7 mnkr. Anledningen är årlig indexuppräkning, samt de fyra nyöppnade förskolorna vilket innebär mer area att städa. Dessutom har extra inköp av städ- och renhållningstjänster gjorts i samband med införandet av projektet clean desk på Storforsplan, förvaltningshuset.
- Konto 615 Mindre reparationer o underhåll av fastigheter har minskat med 14,3%, 0,6 mnkr beroende på färre renoveringar av lokaler 2023.
- Konto 617 Husbyggnadsentreprenader har minskat med 99,8%, 3,8 mnkr vilket beror på att det år 2022 genomfördes rivning och projektering inom förskolan, samt lägre kostnader för Ändring, Tillägg och Avdrag (ÄTA-kostnader) inom funktionsnedsättning.
- Konto 618 Anläggnings- och reparationsentreprenader har minskat med 100,8%, 2,8 mnkr. Anledningen till minskningen är rivning av en förskolepaviljong, samt upprustning av lokaler inom Stadsmiljö som skedde 2022.
- Konto 619 Övriga fastighetskostnader har minskat med 32,1%, 0,4 mnkr då det under år 2022 utfördes nödvändiga fastighetsåtgärder, till största del inom

funktionsnedsättning.

- Konto 621 El har ökat med 13,6%, 0,3 mnkr beroende på ökade el-priser, samt öppning av fyra nya förskolor.
- Konto 628 Vatten och avlopp har minskat med 48,2%, 0,4 mnkr vilket beror på att enheter inom förskolan hyrt lokaler av utbildningsnämnden år 2022 och vatten och avlopp har då fakturerats separat. Nu ingår dessa kostnader direkt i hyran.
- Konto 631 Hyra arbetsmaskiner har ökat med 269,6%, 0,4 mnkr. Anledningen är kostnad för två kopieringsmaskiner som 2022 delvis konterades annorlunda. Maskinerna ska sägas upp 2024.
- Konto 641 Förbrukningsinventarier har minskat med 40,8%, 1,6 mnkr, anledningen är färre inköp på grund av besparingsåtgärder.
- Konto 643 Böcker, tidningar, facklitteratur, elektronisk media har minskat med 61,2%, 0,6 mnkr. År 2022 gjordes större inköp av litteratur inom förskolan, samt att litteratur kring uppdraget Aktivt medarbetarskap som genomförts i hela förvaltningen köptes in.
- Konto 644 Livsmedel har ökat med 15,1%, 2,2 mnkr beroende på ökade volymer inom äldreomsorgen, återtag av kostentreprenad inom förskolan samt ökade priser på livsmedel.
- Konto 645 Laboratoriemateriel, läkemedel och sjukvårdsartiklar har minskat med 19,9%, 0,3 mnkr. Behovet av sjukvårdsartiklar var större år 2022 jämfört med i år, då det fortfarande rådde vissa restriktioner på grund av pandemin.
- Konto 646 Förbrukningsmaterial har minskat med 10,3%, 0,9 mnkr, anledningen är de besparingsåtgärder nämnden gått ut med.
- Konto 648 Arbetskläder, skyddskläder, skyddsmateriel har minskat med 36,7%, 0,5 mnkr. Inköp gjordes 2022 och med anledning av besparingsåtgärderna har dessa kostnader minskat.
- Konto 681 Telekommunikation har minskat med 15,3%, 0,5 mnkr, beroende på nytt GSIT avtal.
- Konto 701 Transporter (ej personal) har minskat med 29,5%, 7,5 mnkr, minskningen beror på nytt avtal gällande turbundna resor.
- Konto 705 Resekostnader personal har ökat med 32,9%, 0,3 mnkr. Ökningen beror på externa konferenser inom förskolan samt på fler tjänsteresor inom Individ o familj, Barn o unga, för uppföljning av placeringar på annan ort.
- Konto 733 Larm och bevakning har minskat med 15,2%, 0,3 mnkr beroende på att installation av larmsystem infördes 2022.
- Konto 739 Övriga riskkostnader har minskat med 89,3%, 3,4 mnkr vilket beror på att en stor kostnad för förgävesprojektering togs 2022.
- Konto 744 IT-system har minskat med 3,8%, 1 mnkr, vilket är en följd av ändringarna i den uppdaterade IT-prislistan.
- Konto 745 Konsulttjänster och andra tjänster har minskat med 11,3%, 0,7 mnkr. Detta beror på framförallt färre anlitade föredragshållare inom kulturområdet, då 2022 präglades av större inköp av dessa som en åtgärd efter pandemin. En viss minskning ses också på inköp av handledningskonsulter inom Individ och familj då behovet av

dessa ej varit lika stort 2023.

- Konto 746 Kostentreprenader har minskat med 9,5%, 1,3 mnkr, anledningen är att två enheter inom förskolan återtagit tillagandet av mat i egen regi.
- Konto 747 Hälsa och friskvårdsrelaterade tjänster har ökat med 11,2%, 0,7 mnkr. Ökningen beror endast på en bokföringsteknisk åtgärd där starka teampengar för 2022 fördes till annat konto förra året. 2023 har inga starka team pengar erhållits. I övrig ligger hälso- och friskvårdsrelaterade tjänster i nivå mellan åren.
- Konto 751 Tillfälligt inhyrd personal har minskat med 25,3%, 0,8 mnkr då behovet av framförallt inhyrda socionomer har minskat då rekrytering skett.
- Konto 792 Avskrivning på byggnader och tekniska anläggningar har ökat med 14,5% 1,4 mnkr beroende på fler aktiverade investeringsprojekt under året, bland annat Farstaängen etapp 2 och 3, samt fyra nya förskolor; förskolan Stallet, Ekebergabacken, Regnbågen och Tallhöjden.
- Konto 852 Räntekostnader har ökat med 388,7%, 2 mnkr, vilket är en rak följd av den höjda internräntan för 2023.

Övrigt

Särskilda redovisningar

Bedömning av nämndens interna kontroll

Analys

Farsta stadsdelsnämnd bedömer att den interna kontrollen under år 2023 varit tillräcklig. Bedömningen grundar sig på att 19 av 20 kontroller har genomförts under året, vilket är fler än tidigare år. Detta är på grund av att förvaltningen särskilt prioriterat uppföljande granskningar av de områden där avvikelser konstaterats tidigare och där riskerna varit fortsatt höga. Vidare har också några kontroller följt med sedan tidigare som en följd av pandemiåren. En kontroll har inte kunnat genomföras under året utan följer med till 2024.

I nämndens internkontrollplan 2023 har följande riskområden prioriterats för kontroller:

- Insatser för barn och unga
- Hantering av hot och våld
- Inköp och utbetalningar med fokus på risker för fusk och oegentligheter
- Informationssäkerhet och skydd för den personliga integriteten

Majoriteten av de kontroller som har genomförts har inte visat på några avvikelser. De kontroller där avvikelser konstaterats handlar det om mindre avvikelser och där åtgärder har beslutats. Alla åtgärder är inte implementerade under 2023 men är tidsatta till början av 2024 med en tydligt utpekad ansvarig som ska driva på arbetet.

Farsta stadsdelsnämnd har ett fastställt system för internkontroll, vilket ses över årligen och

revideras vid behov. Väsentlighets- och riskanalysen genomförs löpande som en del av det systematiska kvalitetsarbetet och involverar alla verksamheter. Väsentliga processer för verksamhetsområdena identifieras och kartläggs utifrån verksamhetens uppdrag och mål, och aktiviteter kopplas till aktuella krav i lagstiftning och riktlinjer. Utifrån de aktiviteter och arbetssätt som ingår i processerna identifieras oönskade händelser/risker. Värderingen av oönskade händelser/risker görs med stöd i en fastställd mall utifrån vilka konsekvenserna blir om händelsen inträffar samt hur sannolikt det är att händelserna inträffar. Utifrån riskvärdet, tidigare utfall och avvikelser, samt strategiska prioriteringar beslutas om den oönskade händelsen/risken ska hanteras i internkontrollplanen.

Inför kommande år planerar nämnden att göra ett mer omfattande arbete kring internkontrollen och även arbeta mer konsekvent med att koppla åtgärder till oönskade händelser med ett riskvärde över 9. I samband med det kommer också kontrollerna att tidsättas på ett sådant sätt att eventuella åtgärder ska hinna genomföras inom innevarande kalenderår.

Systematiskt kvalitetsarbete

Här redogör nämnden kortfattat för sitt kvalitetsarbete under 2023. I kvalitetsberättelsen (bilaga 5 till VB) finns en mer utförlig redogörelse av kvalitetsarbetet inom socialtjänsten (SoL, LSS och äldreomsorg).

Under året har nämnden arbetat brett med implementeringen av stadens kvalitetsprogram och det systematiska kvalitetsarbetet. Nämnden har genomfört flera åtgärder i enlighet med kvalitetsprogrammet och programmet har lyfts i olika forum, bland annat ledarforum, ledningsgrupper och på APT. Under året har ett särskilt prioriterat varit på att implementera och tydligare börja anamma stockholmarnas fokus. Det har gett effekt och det finns en hög kännedom och förståelse för programmet och hur det kan implementeras i de olika verksamheterna. Innovationsarbetet har stärkts samtidigt som arbetet digitalisering och informationssäkerhet också utvecklats under året och håller nu en högre takt i klassningar och införande jämfört med tidigare år.

Det systematiska kvalitetsarbetet med process- och dokumentstyrning, egenkontroller och riskanalyser är basen i nämndens kvalitetsarbete och arbetet har fortgått under året. Nämndens fokus har dels legat på implementering av rutiner för genomförande, rapportering av egenkontroller och planering av åtgärder samt på att systematisera och utveckla innovationsarbetet i enlighet med kvalitetsprogrammet. Nämndens verksamheter har kartlagda verksamhetsprocesser. Risker identifieras, riskanalyser görs och inom de verksamheter som berörs finns en plan för egenkontroller finns upprättad. Genom egenkontroll följer verksamheterna regelbundet och systematiskt upp att arbetet genomförs enligt kartlagda processer och fastställda rutiner, vilka resultat som har kunnat ses samt förbättringsåtgärder.

Inom avdelningen för stadsutveckling har under året arbetat utifrån kvalitetsprogrammets bärande förhållningssätt med ständiga förbättringar och med stockholmarnas fokus. Under året har bland annat Farsta trygghetsforum utvecklats ytterligare vilket resulterade i att arbetet vann Stockholms stads trygghetspris 2023. Inom det arbetet är helhetssyn, öppenhet och lärande centralt. Forumet innebär ett samarbete över organisationsgränserna där data delas

med andra och där vi har delat med oss av konceptet till andra stadsdelar.

Innovation

Under året har nämnden tagit fram en innovationsstrategi med fokus på utmaningsdriven innovation. Fyra utmaningar har identifierats och ska präglar arbetet de kommande åren. Under 2023 har innovationsarbetet fokuserat på att öka förvaltningens kunskap om vad innovation är och hur det kan implementeras. Två större innovationsprocesser har pågått, en med fokus på mobil socialtjänst och en med fokus på att utveckla och stärka medborgardialogen. Insatserna har gett effekt i form av ökad kunskap och kännedom om innovation men också att det har skapats kraft och driv i arbetet. Mer information om arbetet med innovation finns under verksamhetsområdesmål 3.1.

Digitalisering och informationssäkerhet

Digitalisering och informationssäkerhet beskrivs i stadens kvalitetsprogram som viktiga komponenter till ökad kvalitet. Under året har nämndens informationstillgångar kartlagts och klassning har genomförts för flera system. En organisation för omhändertagande av it har beslutats och ska implementeras under 2024. Flera digitaliseringsprocesser har drivits och implementerats i syfte att öka kvalitet och underlätta för såväl medborgare och brukare som för medarbetare. Mer information om arbetet med digitalisering och informationssäkerhet finns under verksamhetsområdesmålen 3.1 och 3.5 .

Klagomål och synpunkter

Antalet redovisade synpunkter och klagomål har ökat något jämfört med föregående år. Majoriteten av synpunkterna kommer från brukare/vårdnadshavare eller närstående och avser främst brister i insatser, bemötande och brister i information. Även om inkomna synpunkter och klagomål ökat så har även återkopplingen och åtgärder kopplat till det som inkommit förbättras. Andelen besvarade klagomål är 100 procent och 358 klagomål och synpunkter har lett eller planerar leda till att åtgärder vidtas. Redovisning av synpunkter avseende avdelning förskola respektive stadsutveckling redovisas i detta dokument medan synpunkter för avdelningen äldreomsorg och individ- och familjeomsorg redovisas i kvalitetsberättelsen (bilaga 5).

Medarbetare har skyldighet att rapportera och vid behov direkt åtgärda en händelse om detta är möjligt. Äldreomsorgen arbetar aktivt för en ökad förståelse bland medarbetarna för hur avvikelser på ett strukturerat sätt kan bidra till att uppmärksamma det som behöver förbättras inom verksamheten. En ökad förståelse är en förutsättning för en bättre följsamhet till fastställda rutiner gällande hantering av avvikelser. Samtliga enheter inom äldreomsorgen har avvikelser/klagomål/synpunkter upp som en stående punkt vid arbetsplatsträffar, APT. Inom vård- och omsorgsboenden finns också kvalitetsråd där synpunkter, klagomål och avvikelser månatligen tas upp för diskussion men också på rapporter och team-möten för att få spridning och använda sig av allas kunskaper.

Under året har nämndens hantering och rutinefterlevnad när det gäller klagomål, synpunkter och avvikelser granskats. Granskningen visar att det råder stora skillnader mellan hur verksamheterna rapporterar och tar hand om det som kommer in. Ett behov av att se över och uppdatera befintlig rutin har identifierats. Nämnden planerar för att uppdatera rutinen och implementera den under 2024.

Redovisning klagomål, synpunkter och avvikelser avdelning förskola 2023

Uppdelning	Klagomål/synpunkter/kategorier	Totalt 2023
Avvikelser och incidenter	Incident barn i förskoleverksamhet	65 st
	Personuppgiftsincident	0 st
	Övrigt	17 st
Antal beröm	Antal beröm	114 st
Från vem har klagomål, synpunkt eller information om avvikelser och brister inkommit?	Annan (t.ex. okänd)	1 st
	Brukare eller vårdnadshavare	138 st
	Inkommet via IVO, Skolinspektionen eller annan tillsynsmyndighet	1 st
	Invånare	9 st
	Medarbetare	71 st
	Närstående (anhörig, god man etc.)	0 st
	Tjänsteperson/annan myndighet	
Vad gällde klagomålet, synpunkten eller avvikelserna?	Annat (ange vad i rapporteringsvyn)	10 st
	Bemanning	31 st
	Bemötande	46 st
	Brister i information (utebliven info, obegriplig info, etc.)	20 st
	Brister i rutiner/utförande av insats eller verksamhet	24 st
	Den fysiska miljön	21 st
	Felaktigt beslut	4 st
	Kompetens	14 st
	Kontinuitet (personal)	26 st
	Mat och måltider	7 st
	Teknik, verksamhetssystem och IT-relaterade frågor	15 st
	Tillgänglighet	14 st
	Utebliven/försenad insats eller aktivitet	6 st
Vilken återkoppling och vilka åtgärder har gjorts?	Andel åtgärdade/besvarade klagomål (sammanfatta tertialvis)	100 %
	Antal klagomål behandlade på APT	127 st
	Antal klagomål där återkoppling har lämnats till beställarenhet	0 st
	Antal klagomål där återkoppling har lämnats till brukare/vårdnadshavare	193 st
	Antal klagomål där åtgärder eller förbättringar planerats och/eller genomförts i verksamheten. (Ange	215 st

Uppdelning	Klagomål/synpunkter/kategorier	Totalt 2023
	antal av typ i rapportera-vyn och skriv en kommentar i textfältet)	

Redovisning klagomål, synpunkter och avvikelser avdelning förskola 2023

Nedan är statistik för synpunkter och klagomål som rör stadsmiljön som inkommer till nämnden via den så kallade Tyck till-appen. Antalet klagomål, frågor och idéer har minskat något under 2023 men att antalet felanmälningar har ökat kraftigt. Det är troligt att förklaringen finns i att staden under året bytte IT-system för hanteringen av Tyck till. Statistik från det gamla systemet räknade bort den typ av felanmälningar som hanterades direkt av den upphandlade entreprenören för parkskötsel. Siffrorna mellan åren blir därmed inte fullt jämförbara.

Kategori	2021	2022	2023
Beröm	26	22	21
Felanmälan	611	847	2147
Fråga	392	319	243
Idé	164	132	58
Klagomål	386	330	245
Totalsumma	1579	1650	2773

Brukardialoger

Under året har vi bland annat ytterligare utvecklat dialoger med Farstabor i form av brukardialog och brukarintervjuer för att förstå vilka behov och utvecklingsområden som finns.

Egenkontroller

De allra flesta egenkontroller har genomförts med ett godkänt resultat. Mer information finns i kvalitetsberättelsen (bilaga 5).

Lex Sarah

Under året har sammanlagt sju lex Sarah-rapporter inkommit och utretts. Rapporterna har inkommit från beställarenhet äldre, enheterna barn och ungdom samt från utförarenheter inom LSS och SoL. Anmälningarna har berört följande områden: brister i kommunikation och informationsöverföring, brister i bemötande, brister i rättssäkerhet vid handläggning och genomförande samt beslut har inte fattats inom skälig tid. Ingen av utredningarna bedömdes vara ett allvarligt missförhållande.

Lex Maria

En händelse som inträffade i november 2022 har anmälts till IVO enligt lex Maria under 2023. Medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS och medicinskt ansvarig för rehabilitering, MAR bedömde att de åtgärder som enheten och sjuksköterskejouren planerade och genomförde i samband med utredningen var adekvata och minskade risken för upprepning. IVO delar uppfattningen och har avslutat ärendet.

Kvalitetsutmärkelsen

Familjestödsenheten tog under året hem Kvalitetsutmärkelsen för *Socialtjänst samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning*. Detta med motiveringen att "Enheten visar på ett tydligt systematiskt kvalitetsarbete. De har sina målgruppers fokus när de identifierar behov, sätter upp mål, väljer relevanta arbetssätt och utvärderar dem. Verksamheten har ett mycket starkt fokus på målgruppen både i planering och praktiskt genomförande av insatser och uppdrag. Intern och extern samverkan ses som viktig för att möta behoven från en bred målgrupp. Arbetsplatskulturen genomsyras av stort gemensamt ansvarstagande för utveckling som skapas av tillitsbaserat och närvarande ledarskap samt medarbetarnas stora delaktighet och engagemang." Det är andra året i rad som en av Farstas verksamheter vinner kvalitetsutmärkelsen.

Kvalitetsarbete inom förskolan

Den pedagogiska miljöronden är en del av det systematiska kvalitetsarbetet, ett utvärdering- och uppföljningsverktyg som bidrar till tillgängliga och likvärdiga lärmiljöer utifrån ett hållbarhetsperspektiv och stödjer barnen i deras utveckling. Uppföljningar visar att miljöronden är ett verktyg som bidrar till en ökad kvalitet och utvecklar lärmiljöerna genom att identifiera vidare utvecklingsbehov. Progression har skett över tid inom området och pedagoger har utvecklat en ökad kunskap samt medvetenhet om hur lärmiljöernas utformning bidrar till god undervisning och utbildning för barnen. Det finns dock skillnader i hur utformning av lärmiljöerna är inom och mellan förskolor i olika förskolenheter. Likvärdigheten behöver öka inom nämndens verksamheter. Det är ett långsiktigt och strategiskt arbete som behöver följas upp över tid.

Hållbarhetens olika dimensioner och de globala målen har varit som utgångspunkt i verksamhetens undervisning och utbildning. Verksamheternas gemensamma tema, Barns röster i ett hållbart Farsta har genomsyrat verksamhetens utvecklingsarbete. Synliggörandet av de globala målen i projekt och tematiska arbetssätt har bidragit till ökad nyfikenhet, medvetandegörande och gett utrymme för att samtala och inkludera målen i förskolans undervisning. Globala målen har systematiserats i uppföljningar genom dokumentation och lärloggar i enheternas systematiska kvalitetsarbete.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Checklista för årlig uppföljning

Utöver det löpande systematiska arbetsmiljöarbetet som bedrivits i verksamheterna under året så har fokus legat på att genomföra aktiviteterna i den beslutade handlingsplanen som upprättades med anledning av Arbetsmiljöverkets inspektion i staden.

Förvaltningsgemensamma rutiner, mallar och stödmaterial för det systematiska arbetsmiljöarbetet har setts över och utvecklats. Samtliga chefer och skyddsombud i samverkansgrupperna bjöds under våren in till en utbildningsinsats för att stärka kunskaperna i systematiskt arbetsmiljöarbete, riskbedömning och friskfaktorer. Under hösten fick alla personalansvariga chefer en fördjupande genomgång av friskfaktorerna och en inledande dialog fördes om hur friskfaktorarbete kan bedrivas i verksamheterna tillsammans med medarbetare och skyddsombud. Därigenom lades grunden för att implementera stadens

gemensamma process för årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete och arbetsmiljöronder under 2024. Därutöver har förvaltningen gjort en satsning under året där samtliga medarbetare har erbjudits en digital utbildning i konflikthantering inklusive lågaffektivt bemötande för att stärka kunskap och agerande i att förebygga eller hantera hot- och våldssituationer.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2024-01-29
Fredrik Karlsson, Avdelningschef	2024-01-29